

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra rozvojových a environmentálních studií

Kristýna SAMSONOVÁ

Migrace žen v Kolumbii

Diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Nikola Medová

Olomouc 2021

Prohlašuji, že jsem práci vypracovala samostatně a že jsem všechny použité informační zdroje uvedla v seznamu literatury.

V Olomouci, dne

Podpis autora

Poděkování

Chtěla bych poděkovat své vedoucí Mgr. Nikole Medové za odborné vedení, věcné připomínky a cenné rady při vypracování diplomové práce.

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: Bc. Kristýna SAMSONOVÁ
Osobní číslo: R190082
Studijní program: N1301 Geografie
Studijní obor: Mezinárodní rozvojová studia
Téma práce: Migrace žen v Kolumbii
Zadávající katedra: Katedra rozvojových a environmentálních studií

Zásady pro vypracování

Diplomová práce se zabývá tématem migrace žen v Kolumbii. Hlavním cílem je popsat současnou migrační situaci v Kolumbii a identifikovat příčiny a důsledky migrace, které jsou pro tuto cílovou skupinu specifické. Práce je také zaměřena na analýzu socioekonomického a politického kontextu, který ovlivňuje migrační situaci; zejména v důsledku postavení migrujících žen v Kolumbii.

Rozsah pracovní zprávy:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

- ARIAS, M. A., IBÁÑEZ, A. M., PEÑA, X. 2013. *Mujeres rurales jóvenes y migración en Colombia*. Perú: StockInDesign.com. ISBN: 978-9972-51-397-8. <http://americalatinagenera.org/newsite/images/cdr-documents/publicaciones/nuevastrenzas-ddt8-especializadocolombia.pdf>.
- BAGLEY, B. M., ROSEN, J. D. 2017. *Economía y política de Colombia a principios de siglo 21*. Cali: Universidad Icesi. ISBN: 978-958-8936-25-3. https://issuu.com/editorial_icesi/docs/13-2017-politicaeconomicacolombia.
- BARRAZA, C. 2012. *Mujeres migrantes: Sueños y realidades*. Bogotá: Ediciones Antropos Ltda. ISBN: 978-958-99471-8-0. <https://www.humanas.org.co/archivos/mujeresmigrantes.pdf>.
- CASTLES, S. 2014. *The age of migration: international population movements in the modern world*. London: Palgrave Macmillan. ISBN: 978-0-230-35577-4.
- COLLIER, P. 2017. *EXODUS. Jak migrace mění náš svět?* Libri. ISBN: 978-80-7277-557-6.
- EL TIEMPO, 2017. *Venezolanos, la migración más grande en la historia del país*. *El Tiempo*, 30 Marzo. <https://www.eltiempo.com/colombia/otras-ciudades/venezolanos-la-migracion-mas-grande-en-la-historia-del-pais-72872>.
- FRANCO, A. C. 2019. *Venezuela migra: Aspectos sensibles del éxodo hacia Colombia*. *Temas de derecho internacional público* N°2. ISBN: 9789587900866.
- HUMAN RIGHT WATCH. 2018. *Colombia: Events of 2018*. <https://www.hrw.org/world-report/2019/country-chapters/colombia#396fe7>.
- INTERNATIONAL ORGANIZATION OF MIGRATION. 2005. *World Migration: Costs and benefits of international migration*. France: Clerc S. A. S. ISBN 92-9068-209-4. https://publications.iom.int/system/files/pdf/wmr_2005_3.pdf.
- INTERNATIONAL ORGANIZATION OF MIGRATION. 2013. *Perfil migratorio de Colombia 2012*. ISBN: 978-958-8469-82-9. <https://www.iom.int/files/live/sites/iom/files/pbn/docs/Perfil-Migratorio-de-Colombia-2012.pdf>.
- LARGO, E., FRIES, L. 2010. *Mujeres Migrantes Andinas: Contexto, políticas y gestión migratoria*. Santiago de Chile: Andros Impresores. SBN: 978-956-8359-16-4. <https://www.humanas.org.co/archivos/mujeresandinas.pdf>.

MIGRATION POLICY INSTITUTE. 2019. *The Colombian Response to the Venezuelan Migration Crisis: A Dialogue with Colombia's Migration Czar*. 27 September. <https://www.migrationpolicy.org/events/colombia-response-venezuelan-migration>.
OCHOA, W. M. 2012. *Colombia y las migraciones internacionales: Evolución recipiente y panorama actual a partir de las cifras*. <http://www.scielo.br/pdf/remhu/v20n39/v20n39a10>.
SANABRINA, M. T. P., TORO, B. L. 2019. *Migración y Derechos Humanos: el caso colombiano, 2014-2018*. ISBN: 9789587842944.
UNITED NATIONS POPULATION FUND. 2019. *Por la dignidad de las mujeres migrantes*. Reliefweb, 05 June. <https://reliefweb.int/report/colombia/por-la-dignidad-de-las-mujeres-migrantes>.

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Nikola Medová**
Katedra rozvojových a environmentálních studií

Datum zadání diplomové práce: **13. ledna 2020**
Termín odevzdání diplomové práce: **24. dubna 2021**

L.S.

doc. RNDr. Martin Kubala, Ph.D.
děkan

doc. RNDr. Pavel Nováček, CSc.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 28. ledna 2020

Abstrakt

Kolumbie je země, ve které vždy převládaly emigrační tendence. V posledních letech se situace změnila v důsledku humanitární krize ve Venezuele, která zapříčinila odchod milionů migrujících osob do jiných států. Právě Kolumbie se stala jednou z přijímajících zemí, kde se v současnosti nacházejí téměř dva miliony venezuelských migrantů a uprchlíků, kteří sídlí v nejchudších příhraničních regionech. Zranitelnou skupinu zde tvoří ženská populace, která představuje přibližně jednu polovinu z celkového počtu přistěhovalců. Kolumbijská vláda i společnost čelí mnoha výzvám, které aktuální situace vytváří. Hlavním cílem diplomové práce je popsat současnou migrační situaci žen v Kolumbii a identifikovat příčiny a následky migrace v důsledku sociopolitického a ekonomického kontextu v zemi. Práce se také zabývá analýzou pomoci vládních, mezinárodních a místních organizací, které migrantkám a uprchlícím zajišťují přístup k základním potřebám a službám v Kolumbii.

Klíčová slova: Kolumbie, ženská migrace, venezuelská krize, migrant, uprchlík

Abstract

Colombia is a country where emigration tendencies have always prevailed. In recent years, the situation has changed as a result of the humanitarian crisis in Venezuela, which has caused millions of migrants to leave for other countries. Colombia has become one of the host countries, with almost two million Venezuelan migrants and refugees currently living in the poorest border regions. The vulnerable group is the female population, which represents approximately one half of the total number of immigrants. The Colombian government and society face many of the challenges caused by the current situation. The main goal of the diploma thesis is to describe the current female migration situation in Colombia and to identify the causes and consequences of migration due to the socio political and economic context in the country. The thesis also deals with the analysis of the assistance of governmental, international and local organizations that provide access to basic needs and services to female migrants and refugees in Colombia.

Key words: Colombia, female migration, Venezuelan crisis, migrant, refugee

SEZNAM ZKRATEK

Agenda 2030	Závazek zemí OSN pro vymýcení chudoby a dosažení udržitelného rozvoje po celém světě, do roku 2030
AUC	Spojené síly kolumbijské sebeobraný
DANE	Národní správní oddělení statistiky
ELN	Národní osvobozenecká armáda
EPL	Populární osvobozenecká armáda
FARC	Revoluční ozbrojené síly Kolumbie
HDP	Hrubý domácí produkt
HIV/AIDS	Virus lidského imunodeficitu / Syndrom získaného selhání imunity
ILO	Mezinárodní organizace práce
IOM	Mezinárodní organizace pro migraci
LGBT+	Označení pro spektrum neheterosexuálních a necisgenderových identit
M-19	Nacionalistické Hnutí 19. dubna
MAQL	Indiánské komando Quintin Lame
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OHCHR	Úřad Vysokého komisaře OSN pro lidská práva
OSN	Organizace spojených národů
PRT	Revoluční strana pracujících
SAPs	Programy strukturálního přizpůsobení
UNHCR/ACNUR	Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky
WHO	Světová zdravotnická organizace

SEZNAM TABULEK

Tabulka č. 1: Emigrace kolumbijských obyvatel 2000 – 2019

Tabulka č. 2: Emigrace kolumbijských obyvatel do Venezuely 2000 – 2019

Tabulka č. 3: Emigrace kolumbijských obyvatel do Spojených států amerických 2000 – 2018

Tabulka č. 4: Emigrace kolumbijských obyvatel do Ekvádoru 2002 – 2019

Tabulka č. 5: Emigrace kolumbijských obyvatel do Španělska 2003 – 2018

Tabulka č. 6: Emigrace kolumbijských obyvatel do Argentiny a Chile 2019

Tabulka č. 7: Imigrace osob do Kolumbie 2000 – 2015

Tabulka č. 8: Venezuelská imigrace do Kolumbie 2017 – 2020

OBSAH

ÚVOD.....	10
1 METODIKA.....	12
2 MIGRACE.....	14
2.1 Definice migrace.....	14
2.1.1 Migrant.....	15
2.1.2 Uprchlík.....	16
1.2 Typologie migrace.....	18
1.2.1 Push a pull faktory.....	19
2.3 Migrace žen.....	22
2.3.1 Feminizace migrace.....	23
2.3.2 Specifické potřeby migrujících žen.....	25
3 Migrace žen v Kolumbii.....	33
3.1 Historie migrace.....	33
3.1.1 Emigrace.....	33
3.1.2 Imigrace.....	35
3.2 Současná migrace žen v Kolumbii.....	37
3.2.1 Emigrace.....	37
3.2.2 Imigrace.....	43
3.3 Socioekonomický a politický kontext.....	46
3.3.1 Válečný konflikt a partyzánské skupiny.....	46
3.3.2 Politická transformace a dodržování lidských práv.....	49
3.3.3 Socioekonomický rozvoj.....	52
4 Krize ve Venezuele.....	55
4.1 Ropný stát.....	55
4.1.1 Holandská nemoc.....	56

4.1.2 Důsledky špatného vládnutí.....	57
4.2 Uprchlická krize.....	59
4.2.1 Cesta do Kolumbie.....	59
4.3 Venezuelské ženy v Kolumbii	60
4.3.1 Migrační politika.....	61
4.3.2 Přístup k lékařské péči a jiným službám.....	62
4.3.3 Socioekonomická integrace	63
5 Mezinárodní a místní organizace	66
5.1 Vládní organizace	66
5.2 Mezinárodní organizace.....	67
5.3 Místní organizace.....	67
6 Project HOPE.....	69
6.1 Project HOPE v Kolumbii	69
6.1.1 Zdravotní péče pro ženy a dívky.....	70
6.1.2 Edukační programy.....	71
6.1.3 Pomoc během pandemie	72
7 UNHCR / ACNUR	74
7.1 ACNUR v Kolumbii	74
7.1.1 Služby	75
7.1.2 Péče o ohrožené skupiny.....	75
7.1.3 Oblast Arauquita	76
ZÁVĚR	79
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	80

ÚVOD

Migrace se stala součástí lidských životů již od nepaměti. Lidé se vždy stěhovali na jiná území s vidinou získání nových příležitostí, lepších životních standardů či podmínek pro lepší budoucnost. Migračním procesům se nevyhnula ani Latinská Amerika, ve které dochází k neustálému pohybu obyvatel. Specifickou skupinu zaujímá ženská populace, která čelí mnoha rizikům a výzvám jak při samotném odchodu ze země, tak v rámci integrace do nové společnosti. Právě ženy a jejich potřeby mohou být v důsledku migrace velkého počtu obyvatel velmi často opomíjeny. Z těchto důvodů jsem svoji diplomovou práci zaměřila na téma migrace žen v Kolumbii.

Původně měla práce obsahovat kvalitativní výzkum z organizací, které těmto ženám v Kolumbii pomáhají. Ovšem kvůli pandemii, způsobenou šířícím se virem SARS-CoV-2, nebylo možné výzkum v kolumbijských organizacích uskutečnit. Hlavním cílem diplomové práce je popsat současnou migrační situaci žen v Kolumbii a identifikovat příčiny a důsledky migrace v souvislosti se socio-politickým a ekonomickým kontextem země. Práce se také zabývá humanitární krizí ve Venezuele, která zapříčinila příchod téměř jednoho milionu venezuelských žen do Kolumbie. V důsledku toho jsem se zaměřila na teoretickou analýzu přístupu k základním potřebám a službám, které jsou těmto ženám v kolumbijské společnosti poskytovány.

První část diplomové práce se věnuje definicím migrace a příbuzným pojmům. Je zde popsána typologie migrace včetně push a pull faktorů, které přinášejí možnosti či bariéry při rozhodování zda zemi opustit nebo nikoli. Dále se kapitola zabývá feminizací migrace a identifikací specifických potřeb žen, které s sebou migrační proces přináší. V této části se také zaměřuji na problematiku a konkretizaci zvláštních potřeb migrujících žen v Latinské Americe, což následně ovlivňuje jejich postavení v nové společnosti.

Další kapitola popisuje historické i současné migrační toky žen jak v Kolumbii, tak v rámci cílových destinací, kde se kolumbijské obyvatelstvo nachází. Kapitola se zabývá socioekonomickým a politickým kontextem v zemi, který má na celou migrační situaci významný vliv. Část je věnována partyzánským skupinám operujícím zejména v příhraničních oblastech s Venezuelou. V důsledku toho dochází k vyššímu nárůstu násilí během příchodu venezuelských obyvatel a nedostatečnému přístupu k základním potřebám a službám.

Následně se práce zaměřuje na přiblížení kontextu venezuelské humanitární krize, která zapříčinila odchod téměř dvou milionů obyvatel do Kolumbie. V kapitole jsou popsány hlavní příčiny a důsledky špatné socioekonomické a politické situace v zemi. Další část se věnuje odchodu venezuelských obyvatel a zjišťování rizik vznikajících v rámci cesty do Kolumbie. Poslední část kapitoly se zabývá převážně venezuelskými ženami v Kolumbii a jejich možnostmi při získání nezbytné humanitární pomoci a následné integraci do nové společnosti.

Poslední kapitola je věnována mezinárodním a místním organizacím, které pomáhají kolumbijské vládě se zajišťováním základních komodit a potřebných služeb pro migrující a prchající venezuelské osoby. Jsou zde představeny dvě světové organizace, jimiž jsou Project HOPE a UNHCR, které pomáhají převážně v příhraničních oblastech Kolumbie. Součástí analýzy je identifikace poskytovaných humanitárních intervencí, které negativně ovlivnila pandemie SARS-CoV-2.

1 METODIKA

Cílem diplomové práce je popsat současnou migrační situaci žen v Kolumbii a identifikovat příčiny a následky migrace v důsledku sociopolitického a ekonomického kontextu v zemi. Hlavními otázkami, na které se práce snaží odpovědět, jsou:

1. Jak Kolumbie reaguje na příchod venezuelských migrantů a uprchlíků?

1.1 Jaký je přístup venezuelských žen k základním potřebám a službám v Kolumbii?

1.2 Jaký je přístup venezuelských žen ke vzdělání v Kolumbii?

2. Jaká je integrace venezuelských žen do kolumbijské společnosti?

2.2 Jsou venezuelské ženy začleněny na trhu práce?

3. Jakou roli hrají mezinárodní a místní organizace v Kolumbii?

3.1 Jak venezuelským migrantům a uprchlíkům pomáhají?

Práce je koncipována do čtyř základních kapitol, které se zabývají terminologií migrace včetně analýzy aspektů ženské migrace; socioekonomickou a politickou situací v Kolumbii; humanitární krizí ve Venezuele a přístupem venezuelských žen k nezbytným komoditám a službám v kolumbijské společnosti; a poskytováním humanitární asistence v rámci kolumbijských příhraničních oblastí. Celá práce je psána teoreticky s využitím rešeršně-kompilačních metod. V závěru práce je využita analýza mezinárodních organizací, které v Kolumbii působí.

V diplomové práci byly použity převážně zahraniční zdroje v anglickém a španělském jazyce, které jsou více relevantní v souvislosti s daným tématem. Nutnost využití zahraniční literatury je také zapříčiněna nedostatečným počtem odborných publikací v českém jazyce. Většina zdrojů byla vybrána na základě akademických předpokladů a důvěryhodnosti informací. Převážná část se tedy skládala z knih a odborných článků. Socioekonomická a politická situace v Kolumbii byla velmi dobře popsána ve sborníku *Economía y política de Colombia a principios de siglo 21*, vydaným Brucem Bagleyem v roce 2017. Tématem současné migrace venezuelských žen v Kolumbii se zabývá María Sanabria s kolektivem, kteří vydali publikaci *La mujer migrante en Colombia* (2020). Tato analýza je zaměřena především na zjišťování dodržování základních práv migrujících žen kolumbijskými úřady a místní společností. Identifikuje poskytnuté intervence od kolumbijské vlády včetně všech nedostatků

a výzev. V důsledku aktuálnosti tématu bylo nutné použití také internetových periodik, jako je například CNN. V souvislosti s typem práce bylo užito velkého množství statistických dat, která byla čerpána především z publikací a závěrečných zpráv vydaných Světovou bankou, agenturami OSN, organizací OECD nebo kolumbijským statistickým úřadem DANE, ale také internetovými platformami, kterou je například Statista. V závěrečné analýze mezinárodních organizací poskytují zdroje informací zejména webové domény organizací Project HOPE a UNHCR/ACNUR, ale i výroční zprávy a periodika.

2 MIGRACE

Kapitola se zabývá definováním migrace a základních pojmů, které s tímto tématem souvisí. Část je věnována migrační typologii a faktorům, které osoby ke stěhování pohání. Následně jsou popsány různé aspekty ženské migrace, zejména specifické potřeby a důsledky, které s sebou tato cesta přináší. Poslední část kapitoly je zaměřena na přiblížení migrační situace v Latinské Americe, v kontextu problémů, kterým zde ženy musejí čelit.

2.1 Definice migrace

Stěhování osob bylo již od pradávna součástí lidského života na Zemi. Lidé se přemísťovali z mnoha různých důvodů, ať už se jednalo o nepříznivé klimatické podmínky, přírodní katastrofy či snahu uniknout jakémukoli nebezpečí, vždy je poháněla myšlenka lepší budoucnosti. Jinak tomu není ani v současnosti, jelikož počty migrantů, uprchlíků i vnitřně vysídlených osob poměrně rychle rostou. Za rok 2019 se zvýšil počet migrantů na 272 milionů po celém světě, oproti roku 2010, kdy se číslo pohybovalo o 51 milionů méně. Také počet vnitřně vysídlených osob se vyšplhal na rekordních 70 milionů (UN, 2019).

V důsledku rostoucího počtu stěhujících se osob bylo nutné vytvořit mezinárodně uznávaný rámec, díky kterému bude migrace snadněji řízena. Ovšem snaha o ukotvení formálně uznávané definice migrace nebyla naplněna. Existuje mnoho pojetí, která jsou závislá na užším či širším kontextu problematiky (Tetourová a kol., 2016). Nejčastěji přijímanou definicí je však ta, jež vytvořila Mezinárodní organizace pro migraci (IOM). IOM popisuje migraci jako geografický pohyb osob, jak přes státní hranice, tak v rámci území jedné země. Jde o jakékoli přemístění obyvatel, bez závislosti na druhu pohybu či jeho délce trvání. Definice zahrnuje také jakékoli motivy stěhování, z tohoto důvodu zde lze zahrnout také uprchlíky, vnitřně vysídlené osoby, ale také ekonomické migranty či osoby, které se přesídlují například za účelem sjednocení rodiny (IOM, 2019).

Pro každou zemi je důležité, zejména z pohledu praktických aspektů této problematiky, mít jasně stanovenou definici, od které se bude odvíjet celá vízová, azylová a přistěhovalecká politika, včetně všech ratifikovaných práv a povinností, jak daného státu, tak migrujících osob (Edwards, 2015). Jelikož zde není vytvořeno

konkrétní a všemi přijímané pojetí všeobecné migrace, mnoho států přijímá právě definici od IOM. Tu také nalezneme v dokumentech na portálu ministerstva pro zahraniční vztahy, který zastřešuje migraci v Kolumbii (Migración Colombia, 2017).

Častěji, než na definici migrace, je kladen důraz zejména na význam jednotlivých pojmů, jako je migrant, uprchlík nebo vnitřně vysídlená osoba. Je tedy důležité podívat se na konkrétní pojetí a rozdíly, které tyto pojmy od sebe rozlišují.

2.1.1 Migrant

Tak jako u definice migrace, ani zde neexistuje žádné formálně ukotvené a všemi přijímané pojetí tohoto termínu. Každé pojetí se může v různých aspektech lišit, ale i shodovat. Mnozí odborníci přijímají vymezení migranta jako osoby, která odešla ze země svého původu, bez ohledu na příčiny migrace nebo její právní status (Refugees and Migrants, 2021).

Migranti mohou zůstat v zemi svého původu či v jiné zemi jako osadníci. Zde se počítá dočasná doba pobytu, která může být i jeden měsíc. Mohou se do nové země dlouhodobě přestěhovat nebo se zde trvale usadit, ale také pohybovat se tam a zpět, což zahrnuje například sezónní pracovníky. Migranty můžeme také definovat narozením se v cizí zemi nebo cizím státním občanstvím (Anderson, Blinder, 2019; WHO, 2021).

Ovšem nejčastěji přijímanou definicí zůstala ta, kterou vytvořila Organizace spojených národů (OSN). OSN označuje migranta jako osobu, která opustila zemi svého původu a pobývá mimo ní déle než jeden rok. Nejedná se ovšem o turisty či osoby na pracovních cestách, přesto jsou zde zahrnuti i lidé, kteří mohou vykonávat sezónní práci (Amnesty International, 2021). Stejně jako ostatní definice, nezohledňuje důvody, kvůli kterým osoba ze země odešla. Avšak hlavními příčinami odchodu nejsou únik od konfliktu nebo pronásledování, nýbrž zlepšení své sociální či ekonomické situace. Může se jednat například o sjednocení rodinných příslušníků, kteří se již nachází v zahraničí; nalezení nového zaměstnání či lepší možnost vzdělání. Nerozlišuje se zde ani fakt, zda bylo stěhování dobrovolné či nucené. Lidé často odcházejí i z jiných důvodů, jelikož je stihla pohroma způsobená nepříznivým klimatem, hladomorem či extrémní chudobou. Přestože byly tyto osoby k odchodu donuceny okolními vlivy, nebyly by ve většině případů považovány za uprchlíky a nezískaly by tak mezinárodní ochranu. Předpokládá se zde tedy jakási dobrovolnost či volba, jelikož se tato osoba, na rozdíl od uprchlíka,

může bezpečně navrátit zpět do země původu a nadále užívat ochranu, kterou jí její stát zajišťuje (UNHCR, 2021).

2.1.2 Uprchlík

Termín uprchlík má svoji formální a všemi přijímanou definici, která byla ustanovena v rámci mezinárodní ochrany osob. Najdeme ji v Úmluvě o právním postavení uprchlíka (neboli Ženevské konvenci), která byla přijata na Valném shromáždění OSN v roce 1951. Úmluva je doplněná Newyorským protokolem z roku 1967. Před přijetím protokolu se Ženevská konvence vztahovala pouze k ochraně evropských uprchlíků, kteří byli zasaženi důsledky druhé světové války. Z tohoto hlediska je nutné pojímat Úmluvu celistvě, jelikož právě díky Newyorskému protokolu došlo k odstranění geografických i časových údajů, a v důsledku toho již nedochází k omezení pojmu uprchlík (Tetourová a kol., 2016).

Úmluva definuje uprchlíka jako: „*Osobu, jež se nachází mimo zemi své státní příslušnosti nebo obvyklého bydliště; má opodstatněné obavy z pronásledování, kvůli její rase, náboženství, národnosti, příslušnosti ke konkrétní sociální skupině nebo politickému názoru; a není schopna nebo ochotna využít ochranu té (její) země nebo se tam vrátit, z důvodu strachu z pronásledování.*“ Status uprchlíka a s tím spojená ochrana však nemusí platit trvale. Pokud dojde ke zlepšení situace v zemi původu a uprchlík se může bezpečně vrátit nebo do své země odejde dobrovolně, je mu status odebrán. Ke ztrátě statusu uprchlíka dochází také poté, co se osoba v nové zemi plně integruje a zůstává zde natrvalo (UNHCR, 2011, s. 3).

Matoušek a kol. (2010) rozlišují několik kategorií uprchlíků:

Prvním z nich je *uprchlík de facto*, který unikl v důsledku válečného konfliktu či zásahu oblasti přírodní katastrofou. Je zde zcela evidentní jakási nedobrovolnost, ovšem osoba nespadá do definice podle Úmluvy, díky čemuž nemá nárok na mezinárodní ochranu. Ve většině těchto případů je situace v cizí zemi řešena zejména pod tzv. institutem dočasné ochrany. Také zde může nastat situace, kdy by uprchlík de facto splnil určitá kritéria definice, ovšem hostitelská země přijala velké množství dalších žádostí, které není schopna naplnit a udělit platný status. V těchto případech země očekává uklidnění situace v místě původu uprchlíka a dobrovolné navrácení velkého počtu žadatelů zpět.

Žadatelem o azyl se rozumí osoba, která podá oficiální žádost o azyl. Tato žádost je následně prozkoumána a vyřešena příslušnými orgány země, které odpovídají za migrační a azylovou politiku. Každá země se řídí svými ratifikovanými imigračními zákony a procesy, kterým je mezinárodní právo nadřazeno. Pokud je žádost zamítnuta, uprchlík je nucen zemi opustit.

Další skupinou je *uznaný uprchlík nebo-li azylant*, který prokázal odůvodněný strach z některé kategorie pronásledování, uvedené v definici uprchlíka podle Ženevské konvence, a byla mu schválena jeho žádost o azyl. Hostitelská země mu již musí poskytnout mezinárodní ochranu a pomoci s integrací do lokální společnosti.

Poslední kategorií jsou *vnitřně přemístěné osoby*, které se staly uprchlíky v rámci území své země původu. Nicméně tato kategorie není pro diplomovou práci velmi důležitá. Práce se zaměřuje na přeshraniční migraci v Kolumbii, z tohoto důvodu se již termínem vnitřně vysídlených osob nebude více zabývat.

Užívání správné terminologie je často problematické, ale zároveň jak pro politiku každé země, tak pro samotného migranta či uprchlíka zásadní. Ve veřejných debatách dochází k mísení těchto pojmů, což může mít vážné důsledky pro konkrétní osobu. Samotné smísení těchto termínů by mohlo ohrozit životy a bezpečnost lidí, kteří čelí reálnému nebezpečí. V případě uprchlíků a žadatelů o azyl se totiž každá země zavazuje a stává se odpovědnou za poskytnutí ochrany této osobě. Z tohoto důvodu by měli zejména političtí činitelé zasahovat do veřejných debat a zajistit tak správné označení osob. Rozmazání konkrétních termínů a sloučení do všeobecnosti migrace může odvést pozornost od specifické právní ochrany, kterou uprchlíci potřebují. V konečném důsledku dojde také ke snížení pocitu důležitosti podpory uprchlíků a instituci azylu širokou veřejností. Díky tomu již uprchlíci nedostanou takovou ochranu v době, kdy ji nejvíce potřebují. Je tedy nutné přistupovat ke každé osobě s úctou a důstojností, ale také zajistit dodržování lidských práv migrantům a poskytnout odpovídající právní intervenci a následnou ochranu uprchlíkům (Edwards, 2015; UNHCR ČR, 2016).

1.2 Typologie migrace

Z předchozího teoretického vymezení základních pojmů mohlo již částečně dělení migrace vyplynout. Zde se podíváme na konkrétní typologii migrace a následný popis faktorů, které ji do značné míry ovlivňují.

Pokud se na migraci díváme jako na změnu trvalého pobytu, pak ji můžeme rozdělit na dva základní typy podle geografické charakteristiky, tedy na migraci vnitřní a mezinárodní. Vnitřní migrací se rozumí změna trvalého bydliště za hranice nějaké administrativní jednotky v zemi původu, nejčastěji můžeme hovořit o stěhování do jiné obce. Do této kategorie se řadí i osoby vnitřně přemístěné. Pro účely této práce je mnohem důležitější druhý typ migrace, kterou můžeme označit jako mezinárodní. Tím se rozumí změna obvyklého pobytu za území hranic státu. OSN zde pro upřesnění stanovila hranici jednoho roku, kdy osoba nevkročí zpět na území místa svého původu. Mezinárodní migrace je oproti vnitřní mnohem hůře statisticky sledovatelná a určení přesných dat může být problematické (Baštecká a kol., 2013; Gutiérrez, 2013).

Z hlediska časového rámce můžeme migraci dělit na krátkodobou a dlouhodobou nebo dočasnou a trvalou. Krátkodobá je definována jako přemístění se do jiné země na dobu nejméně tří měsíců, ovšem trvá méně, než dvanáct měsíců. Výjimku tvoří rekreace, dovolená, návštěva rodiny a příbuzných, podnikání, lékařské ošetření či vykonání náboženské pouti. Za dlouhodobou můžeme považovat změnu místa pobytu na dobu delší, než jeden rok. Dočasná migrace je vykonána pro konkrétní motivaci či účel, po jehož skončení dochází zpět k návratu do země původu. Trvalou migraci můžeme označit jako stěhování s úmyslem stálého přemístění se do jiného státu, ve smyslu nabytí nové země obvyklého pobytu (European Commission, 2021).

Migrace může být také dobrovolná či nucená, ovšem rozdíly mezi nimi nelze jednoznačně vymezit. Příčiny, kvůli kterým se lidé rozhodnou pro odchod ze země, mohou být velmi složité a mnohovrstevné. Často dochází k migraci za účelem zlepšení své životní situace a vymanění se tak z chudoby či následků přírodních změn. Jak zde můžeme vidět, motivace ke stěhování není pouhým rozmyslem konkrétních osob, ale také projevem okolních vlivů. Osoby, které se rozhodnou migrovat z těchto „dobrovolných“ důvodů, by ve většině případů nemohly být označeny za uprchlíky, na které se vztahuje mezinárodní právo. Oproti tomu je nucená migrace poháněna především válečným konfliktem, diktaturou nebo represí, přírodní katastrofou a jinými

okolnostmi (UNHCR ČR, 2016; Fiddian – Quashmiyeh a kol., 2014; Baštecká a kol., 2013).

Důležitým prvkem mezinárodní migrace je také fakt, zda je legální či nikoli. Legálním migrantem můžeme označit osobu, která má platnou dokumentaci pro vstup na území cizího státu. Jedná se o proces řízeného a kontrolovaného stěhování, které je regulované státními orgány pomocí vízové praxe a pobytových oprávnění. Nelegální migrací se rozumí ta, která je utajená nebo skrytá a nesplňuje imigrační požadavky země. Můžeme zde hovořit o nelegálním překročení hranic státu, pokud osoba nemá platnou dokumentaci nebo překročení povolené doby pobytu v případě, že byl vstup na území legální. Nelegální migrace souvisí do značné míry s uprchlictvím, jelikož mnoho osob, kterým je následně udělena mezinárodní ochrana ve formě azylu, vstupuje na území nelegálně (Andrlová, Dumont, 2004; MVČR 2020).

Dalším charakteristickým rysem rozdělení je motivace. Do této kategorie patří zejména migrace ekonomická, politická, sociální, náboženská, ale také environmentální. Jelikož se tyto motivy prolínají právě s faktory, které migraci iniciují, jsou popsány v rámci následující podkapitoly společně s nimi.

1.2.1 Push a pull faktory

V souvislosti s příčinami migrace můžeme hovořit o „push“ a „pull“ faktorech, které působí jako hnací síla. Pod pojmem push faktory se rozumí okolnosti, které se nacházejí v zemi původu, negativně ovlivňují danou osobu a tlačí ji k odchodu. Na straně druhé stojí právě pull faktory v cizí zemi, které danou osobu přitahují (Baofu, 2013). Castelli (2018) rozděluje tyto hybatele do tří kategorií. První z nich je makro úroveň, která je převážně od konkrétní osoby oddělena. Patří sem motivy politické, ekonomické, demografické, environmentální a sociální. Druhou úrovní jsou mezo faktory, které s osobou úzce souvisí, ale jedinec je nemůže kontrolovat. Zde můžeme zahrnout politický a právní rámec, sounáležitost k určité sociální skupině, ale také náklady stěhování či technologie. Poslední úrovní je mikro perspektiva, která tvoří individuální charakteristiku a postoje každé osoby. V této části nalezneme faktory jako věk, pohlaví, etnicitu, vzdělání, majetek, rodinný stav, víru nebo jazyk, kterým osoba hovoří. Každý člověk si následně zhodnotí všechny tři úrovně a na základě toho učiní rozhodnutí, zda migrovat či zůstat ve své zemi.

Nejčastěji migraci pohánějí zejména faktory socioekonomické, jelikož je mnoho regionů po celém světě, které jsou v této oblasti nevyvážené a rozdíly zde stále narůstají. Migrace je ovlivněna slabým ekonomickým růstem či stagnací v zemi původu. S chudým ekonomickým zázemím státu souvisí také nedostatek pracovních nabídek. Kvůli tomu se mnoho osob snaží dostat do prosperujících a dynamických území. Často tedy lidé hledají nové pracovní možnosti, lepší příjem či vyšší míru produkce a spotřeby, aby se ze své špatné životní situace vymanili (Datta, 2003). Jako sociální motivy zde můžeme nalézt potřebu vzdělání, reunifikace rodin, zdravotní péče nebo bydlení. V mnoha státech je právě potřeba stmelení rodin jedním z nejčastějších důvodů migrace. Díky tomu dochází také k lepší integraci do společnosti. Jestliže je rodina pohromadě, ve většině případů se rozhodne v nové zemi zakotvit a nemusí již členové posílat remittance neboli finanční prostředky do země původu. S lepší integrací do společnosti souvisí také potřeba lidského rozvoje, který se děje zejména díky vzdělání. Tento nástroj pomáhá osobám v oblastech zaměstnání, získání nejrůznějších dovedností, ale také nabytí interkulturních znalostí. Mnoho mladých osob se proto rozhodne migrovat do zemí, kde mohou studovat a získat tak dobré vzdělání (Rudiger, Spencer, 2003).

Dalším druhem přesídlení je migrace environmentální. Neschopnost člověka vyrovnat se s přírodními silami je známá již po staletí. Proto ji můžeme označit jako migraci primitivní. Dopad klimatické změny a zhoršující se situace různých druhů přírodních podmínek, nepříznivě ovlivňuje samotný život jedince, ale i komunity, která je nucena těmto vlivům odolávat či zahájit pohyb do jiné země. Mezi environmentální problémy řadíme například sucho, degradaci půdy, odlesňování a land grabbing, ale také záplavy, zemětřesení apod. Tyto faktory následně ovlivňují také potravinovou bezpečnost a zdroje pitné vody. V konečném důsledku může dojít k trvalému narušení kvality zdrojů a životního prostředí, což se projeví zejména na prohloubení ekonomické nejistoty státu. Mnoho lidí tedy nemá jinou možnost, než přemístit se na jiné území (AESO, 2016; Carling, Colins, 2018).

Nyní se dostáváme k faktorům, které tvoří velkou část nucené a nelegální migrace, jež vede k následnému využití mezinárodní ochrany. Tento typ vysídlení můžeme označit jako politickou migraci. Motiv, který vedou k nedobrovolnému odchodu, jsou interpretovány zejména jako státní represe (perzekuce), strach z obecného násilí (diskriminace) či občanská válka nebo konflikt (Castelli, 2018).

V případě nucené migrace jsou makro faktory mnohem více dominantní, než na mezo úrovni a míra vysídlení tedy obvykle odpovídá míře násilí v zemi původu. Jednou z hlavních příčin násilí a represí je existence slabého nebo nestabilního státu. Slabina země může spočívat v nedostatku vnější suverenity či nedostatku vnitřní legitimacy. Snížená schopnost legitimacy státu může pramenit ze dvou primárních zdrojů. Prvním z nich je selhání země v uspokojování základních socioekonomických potřeb. To může být způsobeno mnoha faktory, do kterých se řadí i špatné řízení státu, včetně špatného plánování a implementace politiky, nerovnoměrné rozdělení nebo korupce. Dalším zdrojem nedostatku vnitřní legitimacy země je úzká mocenská základna. Díky tomu může docházet k nereprezentativnímu vnímání státu, zejména kvůli předpojatému rozdělení práv mezi různé skupiny obyvatel. Pokud stát nezačne řešit tuto situaci prostřednictvím politických reforem a demokratizací institucí, mohou nepokoje vyústit ve všeobecné násilí na občanech nebo občanskou válkou. Následně jsou lidé nuceni ze země uprchnout a zažádat o mezinárodní ochranu (Boswell 2002).

Pokud se přesuneme do roviny individuální, tedy na mikro úroveň, můžeme se zde setkat s diskriminací a násilím, z důvodu příslušnosti k určité skupině, ať už na základě genderu, rasy, sexuální orientace, politických názorů či náboženství. Právě otázka náboženské perzekuce zde byla již v historii a tvořila velkou část masové migrace populace. V mnoha zemích totiž nebylo možné svobodně přiznat a kázat svoji víru. Nucená migrace byla často důsledkem politických tlaků a v mnoha případech se stala záminka náboženství prostředkem pro násilí a pronásledování osob z důvodu etnického a rasového původu. Podobné násilí a diskriminace je v mnoha zemích projevována vzhledem k určení sexuální orientace jedince, tedy příslušnosti k LGBT+ komunitě. Řada zemí má velmi striktní a omezující politiku, která zakazuje jiné orientace, než heterosexuální. V mnoha státech, zejména v Latinské Americe, je kladen také velký důraz na „machismus“ jako všemi přijímanou hodnotu. Z těchto důvodů zde můžeme nalézt diskriminaci na základě genderu. Právě všechny tyto individuální aspekty tvoří finální rozhodnutí, zda v zemi původu zůstat nebo odejít (Castelli, 2018; Araújo, 2020).

Kapitola se snažila přiblížit základní typologii migrace a poukázat na možné faktory, které ji ovlivňují. Zejména tyto motivy fungují jako hlavní determinanty a hnací síla při učinění rozhodnutí osob zda migrovat či nikoli. Následující část se

zaměřuje na aspekty ženské migrace a specifika, která jsou pro tuto cílovou skupinu důležitá.

2.3 Migrace žen

Přestože je u žen méně pravděpodobné, že by migrovaly přes hranice, jelikož jsou více citlivé na náklady spojené s migrací, ženy a dívky tvoří téměř polovinu celkového počtu mezinárodních migrantů. V roce 2019 se tento procentuální podíl vyšplhal na 47,9 procent z celkového počtu všech přestěhovaných osob (Beine, Salomone, 2010; UNDP 2019).

Zatímco muži jsou poháněni spíše individuálními a ekonomickými důvody, pro ženy je mnohem důležitější rodina a komunita. Odchod a následná cesta do cílové destinace představuje pro ženy vyšší riziko násilí či vykořisťování, než je tomu u migrace opačného pohlaví. Právě zde hrají podstatnou roli rodinné vazby. Díky nim se žena rozhodne, zda ze země původu odejít či nikoli, ale také zda se vrátit zpět (Kuhnt, 2019; Morrison a kol. 2008). Ženy, které se rozhodnou emigrovat, jsou motivovány především sloučením rodiny či potřebou pomoci své rodině. V mnoha případech dobrovolné migrace se ženy přestěhují za prací, aby zajistily dostatek finančních prostředků na obživu své domácnosti, a následně se přestěhovaly zpět do země svého původu. Oproti tomu se muži častěji stěhují do jiného státu za účelem získání kvalitnějšího vzdělání či lepších dovedností, které jim přinesou pracovní příležitosti a umožní kvalitnější život v nové destinaci. Migraci žen do velké míry ovlivňuje také úroveň vzdělání a narůstající množství pracovních nabídek ve specifických sektorech, jako jsou pečovatelské služby, oděvní průmysl nebo úklidové služby (Martin, 2004). Některé ženy se dokonce přestěhují, aby se v jiné zemi provdaly a vymanily sebe i svoji rodinu z chudoby. Přestože je velké množství žen, které se dobrovolně rozhodnou odejít za účelem zajištění finančních zdrojů nebo reunifikace rodiny, najdeme také mnoho žen a dívek, které jsou nuceny uprchnout z mnoha důvodů. Můžeme sem zařadit například pronásledování, konflikt, přírodní katastrofy, ale také situace, které negativně ovlivňují jejich bezpečnost, živobytí či místo pobytu (DESA, 2000).

V případě nucené migrace hraje významnou roli zejména diskriminace a nerovnost na základě pohlaví. Genderová diskriminace a nerovnost se může projevat v rámci národní úrovně, a tedy jako norma či chování ve společnosti. Pokud jednání společnosti překročí míru omezování základních práv a svobod, může se stát

příčinou útěku. Ženy a dívky se v mnoha zemích stávají také objektem násilí, jelikož jsou zranitelnější, než muži. Díky politické nestabilitě v zemi původu, probíhajícím konfliktům nebo válkám, se zhoršuje také cílené násilí na základě pohlaví. Zejména sexuální násilí je používáno jako běžná válečná taktika (O'Neil a kol., 2018; Ferrant a kol., 2014).

Významnou roli v odchodu žen a dívek hraje také rodina. Ta rozhoduje, zda a kam budou ženy a dívky migrovat. Právě moc, která je projevována manželem či rodiči, může vyescalovat v útěk do jiné země. Ženy a dívky jsou často vystaveny domácímu násilí nebo sexuálnímu zneužívání od rodinných příslušníků. Některé dívky se rozhodnou migrovat, protože chtějí uniknout nebezpečným a násilným tradicím či kulturním normám, mezi které můžeme zařadit například dětské nebo nucené sňatky (Temin a kol., 2013).

Globalizace a celková otevřenost světa, která nabízí větší ekonomické i sociální příležitosti do značné části ovlivnila rozšíření dobrovolné ženské migrace. Na druhou stranu neschopnost státu zajistit bezpečí a ochránit tak ženy a dívky z genderově podmíněného násilí, tvoří významný podíl zejména na migraci nelegální. Všechny tyto faktory, ať už dobrovolné či nucené, měly za následek urychlení zvětšujícího se procentuálního podílu ženského pohlaví na migračních tocích. Z důvodu narůstajícího počtu přesídlení zranitelnější skupiny obyvatel, byla nutná feminizace migrace, které je věnována následující část.

2.3.1 Feminizace migrace

Po dlouhou dobu nebylo pohlaví vnímáno jako faktor, který by mezinárodní migraci mohl ovlivňovat. Ženy byly vnímány spíše jako manželky, které doprovázejí svého muže na cestě k zajištění ekonomické prosperity. Situace se začala postupně měnit a narůstající ženská migrace se začala dostávat v 80. letech 20. století do popředí. Tento fenomén nebyl žádnou novinkou, neboť již v roce 1960 ženy tvořily téměř polovinu z celkového počtu přesídlených osob. Do té doby však nebyla statistická data dělena podle pohlaví (Tittenson, Mansouri, 2017; Zlotnik, 2003). Rostoucí ženské migrační toky se staly globálně významné, jelikož ženy začaly vystupovat jako hlavní zabezpečovatel finančních příjmů pro své rodiny. Z tohoto důvodu nemohla zůstat otázka mezinárodní migrace genderově neutrální. Mnohé statistiky ovšem zůstávají

stále podhodnoceny kvůli nelegálnímu nebo nepravidelnému stěhování ženské populace (Lou, 2013).

Nárůst počtu migrujících žen souvisí s paralelními historickými proměnami ve všech zemích světa. Díky procesu globalizace a změnám pracovního trhu, docházelo k masivním poptávkám v ekonomicky rozvinutých zemích, zejména po levné ženské pracovní síle. Na druhé straně rozvojové země přijaly programy strukturálního přizpůsobení (SAPs), které jim měly pomoci splácet dluh. Programy byly postaveny na neoliberálním modelu, který měl minimalizovat roli státu, prostřednictvím hospodářské privatizace a liberalizací domácího trhu. Předpokládalo se, že snížení nákladů umožní zajistit úspory, které budou následně použity ke splacení dluhu. To se ovšem nepodařilo naplnit a rozvojové země byly uvrženy do ještě větší hospodářské krize. Neúspěšný experiment Mezinárodního měnového fondu a Světové banky, vedl ke zvýšení chudoby a nezaměstnanosti v rozvojových zemích. Bohaté státy tedy představovaly jakési východisko ze selhání celosvětové rozvojové politiky, jelikož v nich došlo k vytvoření velkého množství feminizovaných pracovních míst. Z tohoto důvodu se tedy zvýšila ženská migrace, která měla zajistit alespoň nějaké zisky pro rozvojové země (Paiewonsky, 2009; Gouws, 2007; Dragojlovic, 2018).

Díky neustále měnící se organizaci společnosti, která postupem času klade mnohem větší důraz na otázky týkající se odlišnosti pohlaví, se stala feminizace migrace na konci dvacátého století ústředním tématem v mnoha veřejných diskuzích. Tyto debaty si kladly za cíl zjistit, jaké jsou příčiny a důsledky mezinárodního přesídlování žen, včetně všech mechanismů rozhodování. V minulosti již dlouho existovaly genderové perspektivy, které upozorňovaly na velké množství migrujících žen. Velmi často ale byly ignorovány či podceňovány. V posledních letech se podařilo upozornit na význam pohlaví v otázkách migrace, který může pomoci objasnit, jak a proč lidé migrují. Pochopení toho, zda k migraci dochází z důvodu nerovnosti pohlaví, nebo zda samotná migrace pomáhá udržovat rozdíly mezi pohlavími, je důležitým vodítkem při formulaci politiky a opatření, která mohou napomoci k řešení konkrétních potřeb migrujících žen (Williams, 2010; DESA 2000; Donnato, Gabaccia, 2015).

V důsledku četných debat zaměřených na tematiku feminizace migrace, které se dostaly na mezinárodní úroveň, začal být kladen důraz zejména na specifické potřeby a překážky, které mohou být výzvou při práci s touto cílovou skupinou. Další část práce

je tedy zaměřena na konkrétní důsledky ženské migrace a principy práce, které hrají významnou roli při vstupu do hostitelské země.

2.3.2 Specifické potřeby migrujících žen

Ještě předtím, než se žena nebo dívka rozhodne odejít, je důležité si uvědomit, že zde hraje významnou roli mnoho faktorů. Velký vliv na rozhodnutí má právě komunita nebo rodinní příslušníci. Pro ženy je velmi obtížné opustit svůj domov a blízké, proto je často její rodina tím, kdo rozhoduje, zda žena migruje či nikoli. V tradičních společnostech je role a postavení ženy definováno jako matka, manželka či pečovatelka o děti a domácnost. Žena je tedy často podřízena moci svého manžela či svých rodičů. Pokud se rozhodne migrovat, závisí její osud na souhlasu rodinných příslušníků. Právě jejich podpora, jak ekonomická, tak sociální může konkrétní ženu či dívku ovlivnit. Vyšší úroveň vzdělání a přístup k finančním prostředkům jí dává možnost bezpečněji migrovat. Také rodinné nebo sociální sítě v hostitelské zemi mohou mít pozitivní vliv na rozhodování, jelikož jí usnadní cestu a žena či dívka se nebude v cizí zemi cítit tak osamělá. Pokud se tedy žena rozhodne opustit svůj domov, může být vystavena stresu nebo zažívat úzkost ze ztráty a odloučení se od svého domácího, sociálního a kulturního prostředí. Proto je zde velmi zásadní psychická podpora a správné psychologické poradenství (Castelli, 2018; Lou, 2013; Morrison a kol., 2018).

Chudoba a nedostatečné finanční zdroje mohou negativně ovlivnit bezpečnost na cestě. Po celou dobu cesty jsou zvláště ženy, které cestují samy, vystaveny většímu riziku násilí. Mohou se stát obětí vydírání, vykořisťování či sexuálního zneužití, ať už od převaděčů, zločineckých skupin nebo od ostatních migrantů. Ženy a dívky mohou čelit zajetí a následnému obchodu s lidmi či lidskými orgány (UNHCR, UNFPA a WRC, 2019). V mnoha kulturách znamená znásilnění obrovský problém i z hlediska tradic. Žena či dívka cítí stud, ale může být zahanbena a odvržena vlastní rodinou. Kulturní normy dívku následně staví do ještě větší sociální izolace (Temin a kol., 2013). Jako následek těchto hrůzných situací si ženy a dívky odnášejí psychická traumata i fyzická zranění. Díky nucenému pohlavnímu styku mohou často trpět pohlavně přenosnými chorobami, zejména HIV/AIDS. Pro některé ženy může znásilnění vést k těhotenství, které celou situaci znesnadňuje. V těchto případech je důležité mít zajištěný přístup k psychologické a lékařské pomoci, která jim pomůže v jejich nelehké situaci (NSW a STARTTS, 2014; UNFPA-IOM, 2006).

Mohlo by se zdát, že s příchodem do cílové destinace se blýská na lepší časy, ale opak může být pravdou. Ženy po celém světě, zejména ty migrující, patří do kategorie nejvíce utlačovaných skupin ve společnosti. Ať už je tomu v důsledku rasismu, předsudkům nebo diskriminace, mohou se cítit nejistě či zranitelně (Marsiglia a kol., 2009). Díky tomu dochází také k prohloubení již vzniklé sociální izolace, která byla zapříčiněna samotným odchodem ze země původu. Migrující ženy a dívky, které odešly za prací, mohou být vykořisťovány samotným zaměstnavatelem. V důsledku pohlaví, nízké úrovně vzdělání, nebo kulturních odlišností jsou často málo placené, obtížněji přijaté do práce, ale také lehce propustitelné (Burman a kol., 2013).

Globální změna trhů způsobila rozdělení pracovních okruhů na více mužské a více ženské pozice. V důsledku toho jsou často migrující ženy koncentrovány v oblastech služeb či péče, které odpovídají jakýmsi tradičním pojetím genderových rolí. Ženy a mladé dívky mohou být také zaměstnávány jako levná pracovní síla v oděvním průmyslu. Zde ovšem čelí mnoha zásadním výzvám, jako špatným pracovním podmínkám či vykořisťování, například v podobě dlouhé pracovní doby nebo poplatků strhávaných za stravu a ubytování. Některé ženy jsou dokonce nuceny přespávat přímo v továrnách. Zaměstnavatelé jim odebírají identifikační či pracovní dokumentaci, díky čemuž mohou být následně zadrženy a vyhoštěny. Některé ženy jsou zaměstnány také jako domácí hospodyně nebo pečovatelky. Koncentrace migrujících žen a dívek v soukromých objektech představuje větší riziko zranitelnosti, v důsledku diskriminace na základě pohlaví, rasy, etnicity, ale také pracovních nebo kulturních důvodů. Mohou se stát oběťmi vykořisťování díky pracovním podmínkám, zákazům či omezování lidských práv a svobod. Ženy jsou vystaveny také psychickému, fyzickému nebo sexuálnímu násilí (ILO, 2008; Temin a kol., 2013).

Na politických činitelích, neziskových i mezinárodních organizacích stojí vždy výzva v budování kapacit, jak v ohledu silných politik zaměstnanosti, tak v zajištění odborného vzdělání zohledňujícího pohlaví, které migrujícím ženám zajistí bezpečný vstup na místní pracovní trh, bez porušování lidských práv a svobod. V rámci politik je také nutné začlenit otázky týkající se rovnosti pohlaví a pracovních podmínek, s cílem maximalizovat a rozvinout pracovní příležitost a minimalizovat rizika pro migrující ženy a dívky. Kromě toho je důležité řešit rozdělení trhu v rámci koncentrace „tradičních ženských činností“, ale i diskriminační dopad konkrétních právních předpisů, politik nebo programů (OECD, 2019; ILO, 2008).

Pokud se žena nebo dívka ocitne v hostitelské zemi bez identifikačních dokladů, finančních prostředků, ztratí zaměstnání, nebo je její vstup do země nelegální, může být zranitelná z pohledu sexuálního zneužívání či obchodu s lidmi. Dívky jsou zde zvláště náchylné k vykořistění, jelikož často neznají ani místní jazyk a nemohou si vyhledat pomoc. Oběti jsou vystaveny manipulaci a psychickému i fyzickému násilí, v některých případech i s výhružkami smrti. Ženy nemají povoleno kontaktovat své blízké, ani vidět okolní svět. Jsou nuceny konzumovat drogy a alkohol, díky čemuž se mění také vnímání reality. Oběti obchodu s lidmi čelí mnoha zdravotním problémům, jako je například posttraumatická stresová porucha, ale také gynekologickým, dentálním, ortopedickým či jiným poškozením. Tomuto typu migrace, ve kterém jsou ženy a dívky nuceny k výkonu sexuálních praktik, se dostalo mezinárodní pozornosti (UNFPA-IOM, 2006).

Jedním z důležitých aspektů ochrany lidských práv migrantek a uprchlých žen, zejména těch, které se staly obětí násilí, je zajištění jejich účinného přístupu ke spravedlnosti. Důležité je nalézt a kontaktovat tyto osoby, které se nacházejí v nouzové situaci a nejsou samy schopny trestný čin nahlásit. Ženy, které byly zneužívány, a nebo jim bylo jinak ublíženo, se mohou zdráhat podat na pachatele stížnost. Zvláštní překážky zde mohou nastat kvůli kulturním odlišnostem, zejména kvůli neznalosti místního jazyka. To jim může bránit nahlásit násilí na policii a dostat tak odpovídající ochranu (Muižnieks, 2016).

Ženy, které uprchly ze své země, čelí i dalším výzvám, jako je zajištění základních potřeb pro přežití. Do nich můžeme zařadit například přístup k pitné vodě, jídlu nebo zajištění přístřeší. V případě společného odchodu s rodinou a dětmi, je to právě žena, která se musí i v nepříznivé situaci postarat o celou domácnost. Ženy nebo celé rodiny s sebou většinou nemají dostatečné finanční ani materiální zdroje, které by mohly použít, a přístup k těmto zdrojům v cizí zemi je velmi limitující. Důležitými hráči pro pomoc ženám nebo rodinám, mohou být vlády, neziskové organizace nebo místní lidé. Ti zajistí dostatečný přístup k potřebným službám nebo konkrétní materiální či finanční pomoc. Služby, které jsou uprchlíkům poskytnuty, musí být rozděleny na základě příslušných skupin – žena jednotlivce, rodina nebo příslušnice k LGBT+ komunitě (UNHCR, UNFPA a WRC, 2019; UNHCR, nedatováno).

Také azylové řízení v dané zemi musí být citlivé z hlediska pohlaví. To mimo jiné vyžaduje zapojení více tazatelek a tlumočnic ženského pohlaví, které mohou být

pro danou ženu přijatelnější. Díky tomu může žena pocítit větší jistotu a být vůči pracovníkům otevřenější. Parlamentní shromáždění Rady Evropy (2012) doporučilo zohledňování genderově podmíněného násilí a perzekuce související s pohlavím ve svých azylových systémech. Důležité je zde zaměření se na problematiku pohlaví v celém azylovém řízení, počínající sběrem, analýzou a zveřejňováním dat, ale také poskytováním důležitých informací (IASC, 2018; Muižnieks, 2016).

Problémy, kterým žena či dívka musí čelit, mohou nastat také při návratu do země původu. Vracející se ženy nejsou vždy mile přivítány, přestože mohly přispět finančně či zkušenostmi do rodinného rozpočtu nebo národní ekonomiky. V důsledku odchodu mohou čelit stigmatizaci nebo vyloučení z rodiny nebo komunity. Jestliže se například žena vrátí těhotná, jako následek sexuálního zneužití, nemusí být kvůli kulturním normám rodinou přijata zpět. Některé migrující ženy mají problém s reintegrací do společnosti, kvůli svým psychickým a fyzickým potížím nebo různým nemocem, které se projevují jako pozůstatek odchodu. Ženy a dívky se následně nemohou začlenit do výdělečné činnosti, což ovšem není to, co by jejich rodiny od zahraniční zkušenosti očekávaly. Je třeba tedy zohlednit specifické potřeby při opětovném začlenění do společnosti a umožnit ženě či dívce přístup k příslušné lékařské, psychologické či jiné pomoci. Důležitá je také práce s rodinou a komunitou, která může proces reintegrace velmi usnadnit (UNHRC, 2019; Wickramasekara, 2019).

Celý migrační proces, od rozhodnutí pro odchod ze země původu, přes cestu, tak i v zemi původu, je ovlivněn zejména kulturními aspekty. Mohou se zde střetávat kulturní normy či tradice země původu a všech zemí, kterými žena či dívka procestuje. Právě tyto kulturní faktory, jako je například jazyk, náboženství, sociální role nebo chování, mohou tvořit zásadní bariéry, jak při vyhledání pomoci, tak v přístupu ke službám. Z tohoto důvodu je také důležité zaměřit se zejména na interkulturní znalosti, které ženě pomohou se začleněním se do příslušné společnosti, ať už na krátkou či dlouhou dobu pobytu (Jesuthansan a kol., 2019).

Tato kapitola byla věnována zejména všeobecným problémům a potřebám, kterým musí migrující ženy a dívky čelit. Další část se bude zabývat již konkrétními specifiky pro Latinskou Ameriku, se zaměřením zejména na machismus a následné zplnomocňování migrujících žen.

2.3.2.1 Specifika pro Latinskou Ameriku

V každé zemi je pohled na ženy a vnímání jejich role ve společnosti odlišný. Pro snadnější pochopení pojetí ženského pohlaví v Latinské Americe je nutné se zaměřit na historii, která pomůže objasnit celkový přístup i k ženám – migrantkám, včetně otázek diskriminace v dostupnosti sociálních a zdravotních služeb či dodržování lidských práv.

Ženy se již v historii staly významnou součástí kultury Latinské Ameriky, jelikož se pojily s magicko-náboženskými rituály, kde představovaly objekty, skrze něž docházelo k uctívání bohyň plodnosti. Ženy zde ovšem nebyly vnímány jako posvátné bytosti, nýbrž jako postavy, které jsou nezbytné k zajištění potřeby reprodukce komunity. V Americe docházelo také k cirkulaci žen mezi různými skupinami, což ovlivnilo počátek útlaku ženského pohlaví. Další útlak a nerovnocenný pohled na ženy byl způsobený přetvořením společnosti do patriarchálních struktur, kde se ženy musely podřídit dominantním mužům. Téměř nic se na tomto pojetí ženského pohlaví ve společnosti nezměnilo ani v době kolonialismu (Lozano, Funes, 2006).

Ve 20. století došlo ke vzniku machistické kultury, která prostupuje celou společností zemí Latinské Ameriky. Pojem „macho“, neboli „opravdový či správný muž“, vychází z přesvědčení, že každý hispánský muž musí vykazovat jistý druh vlastností, aby mohl být za „pravého“ muže považován. Nesmí být zženštilý či pouze poloviční muž, ve svém chování. Za správné vlastnosti jsou považovány ty, kterými muž projevuje svoji otevřenou a dominantní heterosexuální a agresivitu vůči ženskému pohlaví. Důležitým znakem mužnosti je prokázání sexuálního potenciálu, který je uplatňován v partnerském vztahu se ženami či při jejich dobývání. Čím více žen si muž podmaňuje, tím lépe. Muž tedy představoval vůdce či dobyvatele, který ovšem musí svoji ženu ochraňovat a zabezpečit. Pro ženy bylo chování muže spojeno s fyzickým či psychickým násilím, jelikož „správný muž“ své ženě nedovolil téměř žádnou svobodu a mohl ji kdykoli fyzicky potrestat. Tradiční machismus vedl k nízké spokojenosti žen v manželství a vysokou úroveň stresu, který způsoboval deprese a nízké sebevědomí (Giraldo, 1972; Pérez, Morales, 2020).

Od osmdesátých let dvacátého století se společnost v Latinské Americe začala měnit a objevila se feministická hnutí, která bojovala za zlepšení postavení a rovnoprávnost žen ve společnosti. Ovšem přetrvávající existence macho kultury, dělba práce podle pohlaví či vliv katolické církve znamenají stále negativní dopad na roli žen,

i přes všechny žádoucí společenské reformy a pokroky. Nejméně příznivá je situace v nejhudších zemích (například v Hondurasu, Salvadoru, Bolívii nebo Kolumbii), v nichž původní obyvatelstvo zaujímá významnou část populace. V jiných (Nikaragui nebo Kostarice) můžeme nalézt příznivější politiky, díky kterým mají ženy lepší přístup ke zdravotní péči, vzdělání či přístup k moci (Seisedos, Bonometti, 2010, Statista 2021).

V případě žen – migrantek a jejich přístupu k zajištění alespoň základních potřeb, můžeme v regionu nalézt diskriminaci dvojnásobnou, jelikož se jedná o osoby ženského pohlaví, a zároveň o osoby, které mají odlišnou zemi svého původu. Dochází ke stigmatizaci migrujících a uprchlých žen místní komunitou, jelikož se na různých územích Latinské Ameriky nemluví pouze španělským jazykem. Odlišnost nalezneme také v přístupu ke zdravotní péči. V některých případech nemá žena - migrantka možnost využít lékařskou péči, z důvodu neodpovídajícího právního statusu. V jiných případech dochází k odlišné zdravotní péči, než u místních obyvatel. Velmi často se ovšem stává, že samotné ženy nechtějí tyto služby využít. Důvodem, proč migrantky nevyužívají veřejnou zdravotní službu, přestože na ni mají právo, je také nedostatečná informovanost či obava z deportací. Tyto případy můžeme nalézt zejména u venezuelských migrantů v Peru či Kolumbii (Piérola, Chatruc, 2020).

V případě regionu Latinské Ameriky je potřeba přístupu k lékařské péči zásadní, jelikož jsou zde migrující ženy náchylnější na onemocnění, jako je například malárie či tuberkulóza. Závažnost těchto onemocnění se zvyšuje při humanitárních krizích, kdy dochází k odchodu několika milionů osob, jako tomu bylo v souvislosti s krizí ve Venezuele. Důležitost by měla být přikládána také centrům pro testování na HIV, jelikož mnoho žen, zejména v příhraničních oblastech, končí jako sexuální pracovnice. Dochází také k sexuálnímu násilí v rámci migračních tras. V důsledku toho vzniká další potřeba perinatální péče o matku v těhotenství či možnost podstoupit interrupci, která je v některých zemích Latinské Ameriky zakázána (Castellanos, 2005; Calderón-Jaramillo a kol., 2020).

Jak již bylo zmíněno, závažným problémem regionu je násilí, jelikož se zde nacházejí země s nejvyšší mírou vražd na světě. Patří sem zejména Venezuela, Kolumbie, Brazílie a další. Obzvláště důležitou roli hraje násilí při migraci žen, jež ukazuje studie UNHCR (2019), která zjistila, že jedna třetina migrujících žen byla na své cestě napadena, okradena, vydírána či znásilněna. Často se jednalo o samotné

partnery, se kterými ženy vykonávaly cestu, či osoby, které byly zapojeny do guerillových skupin. Na jedné straně jsou ženy motivovány opustit svoji zemi původu z důvodu obavy z násilí, ovšem zároveň si neuvědomují, že se tato šance po odchodu do jiné země zvyšuje. V důsledku velkého počtu ozbrojených skupin v regionu se mnoho žen stává obětí obchodu s lidmi. V mnoha případech nejsou místní úřady schopny zajistit migrujícím ženám ochranu nebo ji nechtějí poskytnout. Zejména sexuální násilí na ženách se stává trvalou součástí ozbrojených konfliktů, jako tomu bylo v Kolumbii (WHO, 2018; Statista, 2018).

V důsledku této nepříznivé situace, která zhoršuje životy jak uprchlých žen, tak migrujících, se v regionu vyskytuje velké množství nestátních neziskových organizací, které se snaží situaci žen zlepšit. Koncepty genderové rovnosti a empowermentu, neboli zplnomocnění žen, jsou součástí programu OSN v Agendě 2030, která nastiňuje komplexní rámec globálního rozvoje pomocí 17 cílů udržitelného rozvoje. Samotný cíl o dosažení genderové rovnosti, a posílení postavení žen a dívek, zdůrazňuje vzájemné uznání spojitosti mezi genderovou nerovností a sociálními, politickými a ekonomickými aspekty udržitelného rozvoje (Platonova, Gény, 2017; UN, 2015).

Koncept zplnomocnění žen byl definován jako úmyslně probíhající proces změny, který se zaměřuje na místní komunitu. Jeho součástí je vzájemný respekt, kritická reflexe, péče a skupinová účast. Díky tomu by tyto osoby měly získat přístup k lepším zdrojům a kontrolu nad svým vlastním životem. Zplnomocnění je chápáno jako klíčová část procesu rozvoje, který může vyústit v dobrý výsledek životního stylu, který mění pozitivní výhled do budoucna jednotlivci, organizaci či celé komunitě. Jako pozitivní dopad zplnomocnění migrujících žen můžeme uvést například rostoucí sebevědomí a sebeúcta, samostatné rozhodování či postavení v komunitě. Skrze migraci jsou ženy schopny získat nové zkušenosti, dovednosti či zvyky, které mohou pozitivně využít k nabytí majetku a možnosti zahájit podnikání (Perkins, 2010; UN WOMEN, 2013).

V souvislosti s migrací žen v regionu Latinské Ameriky dochází ke zplnomocnění ve všech částech procesu migrace, jelikož i samotné podmínky žen před migrací a následná cesta mohou mít značný dopad na budoucí perspektivu v cílové destinaci. Další zkušenosti v nové zemi buď zmírní, nebo posílí zranitelná místa, což způsobí pozitivní či negativní vliv na jedince. V kontextu regionu je zplnomocnění žen zvláště důležité, jelikož zde ženy – migrantky čelí mnohým vrstvám diskriminace. Je

pro ně velmi obtížné se začlenit do společnosti, ať již z důvodu nízkých predispozic či sociálních dovedností získaných v zemi původu. Obtížné je také nalezení uplatnění na pracovním trhu, přestože se jedná o málo placené pozice. Migrující ženy jsou vystaveny obtížným pracovním podmínkám, které mohou být spojené s vykořisťováním. Dochází také k nuceným pracím; obchodu s lidmi, jejíž oběti jsou často stereotypně stigmatizovány jako prostitutky. Migrující ženy v Latinské Americe nejsou schopny prosazovat a upřednostňovat své vlastní zájmy, před zájmy mužů. Také se u nich projevují menší rozhodovací pravomoci v domácnosti, což v důsledku sťažuje jakékoli zapojení se do politických procesů, včetně přístupu k uplatnění a prosazování lidských práv (Platonova, Gény, 2017; UN WOMEN, CARE, 2020).

Celá kapitola byla věnovaná migraci a kladla si za cíl přinést vhled a nastínit tak základní terminologii a různé aspekty, které se s daným tématem pojí. Důležitost zde byla příkládána zejména problematice ženské migrace, která je pro diplomovou práci klíčová. Následující část se již zaměřuje na konkrétní popis situace migrujících žen v Kolumbii.

3 Migrace žen v Kolumbii

Kapitola je zaměřena na migraci žen v Kolumbii, která je nejprve popsána z hlediska historických souvislostí. Následně je tematika zasazena do kontextu socioekonomické a politické situace v Kolumbii. Další část kapitoly se věnuje současné migrační situaci žen, která je aktuálně zapříčiněná zejména krizí ve Venezuele.

3.1 Historie migrace

Migrační tendence v Kolumbii můžeme nalézt již v dávné historii, ovšem po většinu času byly imigrační i emigrační toky poměrně nízké, pokud bychom je srovnávali s ostatními migračními trendy jiných států v regionu Latinské Ameriky. Avšak v důsledku ekonomických faktorů a konfliktů uvnitř země převládala spíše emigrace kolumbijského obyvatelstva do jiných států. Ta vyvrcholila v 70. a 80. letech minulého století, kdy ze země unikly čtyři miliony Kolumbijců do sousední Venezuely (OECD, 2009; Campbell, 2017).

3.1.1 Emigrace

Masivní odchod obyvatel začala Kolumbie zaznamenávat od počátku druhé poloviny 20. století, zejména v důsledku nedostatku pracovních příležitostí, spojených s nízkými ekonomickými možnostmi země, ale také z důvodu nebezpečí a násilí, které se v zemi odehrávalo. Prvotní migrační směry kolumbijského obyvatelstva končily především ve třech zemích, a to v Ekvádoru, Venezuele nebo Spojených státech. Později se tato emigrační síť rozrostla do dalších destinací, především jako následek řádění ozbrojených partyzánských skupin, které se účastnily bojů nazývaných La Violencia. Dle národních statistik, provedených kolumbijským statistickým úřadem (DANE), se jednalo o téměř 557 000 migrujících obyvatel mezi lety 1963 až 1973. Z celkového počtu všech emigrujících osob do Venezuely, Spojených států, Ekvádoru, Panamy, Kanady, Peru, Chile a Bolívie, tvořila ženská populace okolo 30%. Nejprve docházelo k odlivu spíše nekvalifikovaných pracovníků či osob pracujících v zemědělském sektoru. Avšak od 70. let došlo k nárůstu velkého podílu kvalifikovaných odborníků a techniků, kteří emigrovali do Spojených států amerických a dalších přilehlých států. Příčinou byla zejména strukturální nezaměstnanost, nízká mzda či malé množství příležitostí k seberealizaci. Ke konci 20. století se k významným

zemím pro kolumbijskou emigraci připojilo Španělsko, ve kterém došlo také ke vzniku kolumbijské diaspory (Kline, 2012; Carvajal, 2017; Ochoa, 2012).

Odchod kolumbijských obyvatel do sousední Venezuely a Ekvádoru byl zapříčiněn zejména vidinou lepší budoucnosti z důvodu zvyšujících se cen ropy, které znamenaly pro venezuelský stát důležitý potenciál při zajištění dostatečných zdrojů. Demokratická stabilita a ekonomický růst se staly hybnou silou pro mnoho kolumbijských obyvatel. Do sousední Venezuely odešly téměř čtyři miliony Kolumbijců (Campbell, 2017). Situace trvala až do 80. let, kdy se ceny ropy začaly postupně snižovat, v důsledku čehož došlo ke státní krizi. Kolumbijské obyvatelstvo bylo nuceno opět migrovat zpět, ovšem situace v Kolumbii nebyla nijak příznivá a z tohoto důvodu jich velmi mnoho zůstalo ve Venezuele. Emigrace Kolumbijců do Ekvádoru se nesla v podobném duchu. Od 60. let zde došlo k ropnému boomu, který přitáhl pozornost mnoha kolumbijských obyvatel. Migrační tendence se ovšem zastavily v 80. letech. Avšak o desetiletí později začalo opět docházet k migračním vlnám, ve kterých fungovala dolarizace ekvádorské ekonomiky jako přitažlivý faktor (Ochoa, 2012; Novella, 2017).

Migrace do Spojených států amerických se od migračních vln do Venezuely a Ekvádoru odlišovala svými motivy, které působily jako přirozený faktor odchodu do metropolitní země. První emigrační tendence můžeme nalézt již v první polovině 19. století, zejména díky mezinárodnímu obchodu s kávou. V 50. letech 20. století z důvodu občanské války přišlo mnoho kolumbijských obyvatel o půdu a byli vyloučeni z politického systému (Madrigal, 2013). V důsledku politických nepokojů došlo ke ztrátě ekonomických příležitostí a Spojené státy, se svými finančními vyhlídkami, fungovaly jako motiv pro velmi mnoho migrantů z Kolumbie. Došlo k přesunu téměř 18 000 osob do Spojených států a postupně se kolumbijští obyvatelé stávali největším zdrojem pracovníků v USA. Na konci tisíciletí se na tomto území nacházelo 471 000 emigrantů z Kolumbie (MPI, 2015).

Poslední z významných destinací migračních toků je Španělsko, které se ovšem dostalo do popředí až na konci minulého století. V 90. letech byla emigrace z Kolumbie motivována rozmachem španělské ekonomiky či možností dostat se do jiných zemí v Evropě. Dalším podstatným faktorem se zde stal také společný španělský jazyk. Ovšem z důvodu ekonomické krize v Evropě se tyto migrační tendence obrátily zpět

a začal se projevovat trend vysoce kvalifikovaných pracovníků, migrujících ze Španělska do Kolumbie (Carvajal, 2017; Tatar, 2019).

3.1.2 Imigrace

Mezinárodní migrace se stala předmětem vládního zájmu již od počátku získání nezávislosti v roce 1819 a vzniku kolumbijského státu. V roce 1823 byl přijat zákon o podpoře imigrace evropských a severoamerických cizinců, kteří měli tvořit základ prosperity. V 19. a částečně i 20. století byla přijímána podobná opatření, která by měla pozitivní vliv na příchod cizinců zejména evropské národnosti. Ti měli přispět k osídlení země a následnému vylepšení ekonomické situace, jelikož zde byla vítána také placená pracovní síla. Navzdory úsilí se ovšem nejednalo o významné migrační toky, jak tomu bylo v ostatních zemích regionu Latinské Ameriky. Po druhé světové válce se opět objevovaly snahy o posílení imigrace do Kolumbie, ale z důvodu občanské války a neustálých bojů s FARC (Revolučními ozbrojenými silami Kolumbie), nemělo vynaložené úsilí správný efekt, nýbrž došlo k odchodu milionů Kolumbijců. Do země vstupovali ve většině případů pouze pracovní migranti z Ekvádoru a Venezuely (Ochoa, 2012; Bérubé, 2005).

V mezinárodních migračních vlnách, které probíhaly v první polovině 20. století, stojí za zmínku zejména příchod japonských, latinoamerických, severoamerických a evropských obyvatel. Příchod obyvatel z Japonska byl způsoben výhradně díky evropským a australským zemím, které bránily rostoucí japonské migraci. V roce 1924 se Japonsko přeorientovalo a začalo uzavírat obchodní i migrační dohody s Latinskou Amerikou. Kolumbijská vláda vytvořila podklady pro podporu imigrace Japonců, kteří přišli ve třech vlnách. Na severu Kolumbie vznikla kolonie japonských obyvatel, která sčítala 198 přistěhovalců. Postupně ovšem došlo k rozpadu diplomatických vztahů zejména kvůli útoku na Pearl Harbor. Přestože nešlo o významný počet imigrantů, byli schopni vytvořit úspěšné a produktivní obchodní trhy v zemi (Wabgou, 2012).

Pokud budeme hovořit o migraci osob, které pocházejí z okolních států Latinské Ameriky, je nutné sem zahrnout všechny země. Jihoamerická migrace tedy představuje země, jako je Bolívie, Venezuela, Ekvádor, Brazílie, Argentina a další. Příčiny migrace mohou být různé, ovšem těmi nejzásadnějšími je pracovní migrace, politické motivy či sloučení rodin. Velký vliv na imigraci těchto národností má v mnoha případech také geografická blízkost. Mnoho těchto přistěhovalců našlo své uplatnění ve velkých

městech, kde byli zaměstnáni zejména v restauracích, barech či školách tance. Postupem času ovšem kolumbijská ekonomika ztrácí svoji perspektivitu a dochází k úbytku migračních tendencí. Na druhou stranu zde dochází k významnému příbytku migrantů ze Severní Ameriky, kteří byli ve 20. století najímáni jako techničtí specialisté pro výstavbu dolů, tunelů či hotelů. Konec první světové války usnadnil vznik příležitostí pro zahraniční investice, zejména americkému kapitálu. S nárůstem obchodu s drogami a s tím spojeného násilí v zemi, došlo k postupnému poklesu severoamerických imigrantů v Kolumbii (Cárdenas, Mejía, 2006; Wabgou, 2012).

V souvislosti s první a druhou světovou válkou docházelo k migraci evropských obyvatel do Kolumbie. Odchod Evropanů na jiný kontinent byl zapříčiněn především politickým, náboženským, etnickým či rasovým pronásledováním v zemi původu. V důsledku toho přišly tisíce evropských obyvatel hledat klidnější zázemí do států Latinské Ameriky. Kolumbie byla ovšem jedna z mála zemí, kde nebyla imigrace evropských obyvatel příliš podporována. Neprobíhaly zde téměř žádné reformy zákonů ani institucí, které by Evropany k migraci do Kolumbie motivovaly. Kolumbie nevyvíjela žádné úsilí, aby nové obyvatele přilákala. Země také nevytvořila ani nepodporovala propagační kampaně v evropských zemích, které by mohly posílit příchod většího počtu migrujících obyvatel. Tyto podněcující kampaně byly propagovány zejména v Japonsku. Přestože kolumbijská vláda neměla velký zájem o migrující osoby z Evropy, emigrovalo do Kolumbie několik tisíc Evropanů. Do roku 1928 bylo v Kolumbii zaregistrováno přibližně 7 500 evropských přistěhovalců, z toho 2 465 tvořili Španělé. Zbýlé osoby pocházely z Itálie (1 916), z Německa (1 682) nebo také z Anglie (1 436). Postupně docházelo k navyšování počtu imigrací, až do roku 1940, kdy celkový počet evropských obyvatel v Kolumbii dosáhl přibližně 13 000 osob (Wabgou, 2012).

Vyšší míra imigrací osob evropského původu přiměla kolumbijskou vládu, aby vytvořila zákony o selektivním přijímání Evropanů ze Španělska, Itálie, Německa, Rakouska a Švýcarska. Po roce 1941 došlo k přijetí zákonů, které migrantům ustanovily zaplatit Kolumbii poplatky za imigraci. Tato povinnost byla udělena všem osobám evropského původu, které byly starší 21 let a chtěly překročit hranice Kolumbie. V evropských zemích byla vytvořena Imigrační komise, která celou migraci řídila a pomáhala s výběrem přistěhovaleckých obyvatel do Kolumbie (Fitzgerald, Cook-Martín, 2014).

Ženská migrace nebyla v historii nijak vyčleňována, z tohoto důvodu neexistují téměř žádná data o konkrétních počtech migrujících žen, ať již v závislosti na zemi původu, či cílové destinaci. Jak již bylo popsáno v kapitole o feminizaci migrace, k rozlišování počtu žen – migrantek či uprchlic, docházelo až na přelomu tisíciletí. Z tohoto důvodu nebylo možné zabývat se pouze historií ženské emigrace a imigrace v Kolumbii. O konkrétní ženské kolumbijské migraci tedy pojednává následující kapitola, která se věnuje současné migraci žen v Kolumbii.

3.2 Současná migrace žen v Kolumbii

V souvislosti s rapidním populačním růstem a postupujícím procesem globalizace, která otevřela prostor pro mezinárodní obchod či volný trh a zároveň zpřístupnila možnost snadnějšího pohybu osob v rámci celého světa, došlo v současné době k výraznému nárůstu migrantů. Jinak tomu není ani v případě Kolumbie, která na jednu stranu nabízí ekonomickou příležitost, ale na stranu druhou je řazena mezi jednu z nejnebezpečnějších zemí světa (Porsche, 2019).

3.2.1 Emigrace

Migrační chování kolumbijských obyvatel ukazuje i v současné době převládající trend, kterým je emigrace do jiných států. Je předpokládáno několik možných faktorů, které zvyšující se mezinárodní migraci směrem z Kolumbie významně ovlivňují. Hlavní příčiny odchodu můžeme nalézt v přetrvávajících růstech indexů ekonomické nestability a ekonomických změn v zemi; problémy v sociální a politické sféře či stále více se prohlubující otázka násilí, která vyústila v ozbrojený konflikt. Mezi další faktory, kterými můžeme vysvětlit převládající migrační tendence, jsou přírodní katastrofy či klimatické podmínky. Všechny tyto negativní jevy se mohou podílet zejména na výběru cílové destinace a posílit tak odchod do zemí, kde je na tyto obtíže kladen větší důraz a jsou díky tomu daleko více kontrolovány. Pro emigranty se v novém státě nacházejí lepší podmínky související s kvalitou života (Ramírez, Zuluaga, Perilla, 2010; IOM 2020).

Tabulka č. 1: Emigrace kolumbijských obyvatel 2000 – 2019

Emigrace obyvatel	2000	2019
Celkem	1 436 444	2 869 032

Ženy	777 000	1 561 138
------	---------	-----------

Zdroj: Datos macros, 2021; DANE, 2018

V průběhu času došlo k rapidnímu nárůstu počtu emigrujících osob z Kolumbie, který se za necelých dvacet let vyšplhal na téměř dvojnásobek. V roce 2000 dosahovala četnost odchodů ze země 1 436 444 obyvatel, oproti tomu se v roce 2019 zvýšilo celkové množství na 2 869 032 osob. Ženská migrace již na přelomu tisíciletí získala větší procentuální zastoupení v počtu emigrujících, než mužská. V roce 2000 odešlo ze země okolo 777 000 žen, zatímco o devatenáct let později číslo vzrostlo o více, než dvojnásobek. Kolumbijské ženy tedy v roce 2019 tvořily 54,41 % z celkového počtu migrujících osob. Nejpočetněji zastoupenou skupinu představovaly ženy ve věku 20 až 34 let (DANE, 2018; Datos macros, 2021).

3.2.1.1 Emigrace do Venezuely

Mezi nejčastěji zastoupenými cílovými destinacemi byly ve dvacátém století země jako je Venezuela, Spojené státy americké či Ekvádor. Nic se na této skutečnosti nezměnilo ani na počátku nového tisíciletí. V roce 2000 emigrovalo do Venezuely 617 000 kolumbijských obyvatel. O deset let později se zvýšil počet na 930 000 osob, ze kterého ženská populace zastupovala téměř 52 %. Přestože byla Venezuela zasažena socio ekonomickou a politickou krizí, navýšil se počet kolumbijských emigrantů v roce 2019 na 950 000. Vyšší procentuální zastoupení (60 %) zde stále tvořily ženy, kterých odešlo do Venezuely 576 251 (Garavito-Acosta a kol., 2019; IOM, 2004; Datos macros, 2021; Ministerio de relaciones exteriores, 2019).

Tabulka č. 2: Emigrace kolumbijských obyvatel do Venezuely 2000 – 2019

Emigrace obyvatel	2000	2010	2019
Celkem	617 000	930 000	950 000
Ženy	-----	483 600	576 251

Zdroj: Garavito-Acosta a kol., 2019; IOM, 2004; Datos macros, 2021; Ministerio de relaciones exteriores, 2019; upraveno autorem

Enormní emigrace kolumbijských obyvatel do Venezuely je vysvětlena zejména geografickým rozložením, jelikož Kolumbie a Venezuela spolu sdílejí hranici, která měří 2 219 km. Tato státní hranice je pro Kolumbii mnohem významnější, než s jinými okolními zeměmi. V oblasti se sice nachází velké množství ozbrojených skupin či

gangů prodávajících narkotika, ovšem toto strategické území je jak z hlediska ekonomiky, tak z hlediska sociálních aktivit velmi soběstačné. Probíhá zde neustálá obchodní výměna zboží, služeb či osob, přestože významný podíl těchto komerčních aktivit spadá do ilegální činnosti. Mnoho obyvatel žije na jedné straně hranice, ale pracuje či studuje na straně druhé. Jiní mají příbuzné na obou stranách a některé domorodé etnické skupiny získaly obě národnosti. Problémem je ovšem skutečnost, že migrace přes hranici z ekonomického důvodu zde byla praktikována mnohem dříve, než nucené uprchlictví. Dlouhá historie přílivu osob legální cestou ztěžuje získání azylu ve Venezuele či uznání osoby kolumbijskou vládou za vysídlenou. Masivní tok obyvatel znesnadňuje ověřování skutečností, zda je osoba v ohrožení, či pouze v ekonomické tísní (Carreño Malaver, 2014; Rodríguez Rodríguez a kol., 2018).

3.2.1.2 Emigrace do Spojených států amerických

Vyšší míru migračních toků můžeme nalézt z Kolumbie do zemí Severní Ameriky, zejména Spojených států amerických, které představují jednu z hlavních cílových destinací. V roce 2000 se na území USA nacházelo 522 819 kolumbijských migrantů, jež 55 % tvořily ženy. Tento počet se v roce 2010 navýšil na téměř 660 000 (58 % žen) a v roce 2018 na 793 114 (63 % žen) (Garavito-Acosta a kol., 2019; IOM, 2004; Datos macros, 2021; American immigration council, 2020).

Tabulka č. 3: Emigrace kolumbijských obyvatel do Spojených států amerických 2000 - 2018

Emigrace obyvatel	2000	2010	2018
Celkem	522 819	660 000	793 114
Ženy	287 550	382 800	499 661

Zdroj: Garavito-Acosta a kol., 2019; IOM, 2004; Datos macros, 2021; American immigration council, 2020; upraveno autorem

Velký zájem Kolumbijců o tuto zemi je způsobený zejména touhou po „americkém snu“, který představuje Spojené státy jako odraz prosperity, svobody, demokracie, rozvoje a kapitalismu. Vize nové identity přiměla mnoho kolumbijských obyvatel, aby zde začali nový život a profesionální rozvoj osobnosti. Kromě toho jsou Spojené státy americké charakterizovány jako akademické a znalostní centrum po celém světě. Zejména ve všech oblastech studia od exaktních, technických, ekonomických a sociálních věd až po umění. Obecně se jedná o mladší skupinu kolumbijských

obyvatel, kteří do USA míří kvůli vysokoškolskému vzdělání a následnému založení rodiny v zahraničí. To je také motivací k posílení studijních znalostí a zlepšení odborné kvalifikace. Velké procento kolumbijských obyvatel zde působí jako kvalifikovaná pracovní síla (Vela a kol., 2020).

Pokud se na situaci budeme dívat z pohledu žen, můžeme zde najít velké rozdíly v procentuálním zastoupení. Přestože více kolumbijských žen dosáhlo vyšší kvalifikace, než je tomu u mužské kolumbijské populace, je stále méně pravděpodobné, že pracují na vedoucí pozici či mají ve Spojených státech amerických vyšší mzdové ohodnocení. Postupem času ovšem dochází ke značnému rozvoji a tyto skutečnosti se pro ženy zlepšují (Mejía Ochoa, 2018).

3.2.1.3 Emigrace do Ekvádoru

V důsledku dlouhotrvajícího konfliktu vyprodukovala Kolumbie více, než 7 milionů vysídlených osob. Velké množství obyvatel se rozhodlo jít směrem na jih, čímž se Ekvádor stal významnou hostitelskou zemí zejména pro žadatele o azyl. Ekvádor si postupně vybudoval významnou pověst z hlediska své právní ochrany (Pugh a kol., 2020). V roce 2002 se zde nacházelo okolo 72 000 emigrujících osob, z toho 26 500 tvořily ženy. Do roku 2010 se navýšil počet na 193 000 obyvatel s 53% podílem ženského pohlaví. Postupem času docházelo k růstu četnosti migrujících Kolumbijsců do Ekvádoru. Avšak v roce 2019 činil počet méně, než 192 000 osob. Poklesl také podíl zastoupených žen, kterých bylo v tomto roce 71 970 oproti mužské populaci, která dosahovala 91 278 emigrantů (Ministerio de relaciones exteriores, 2019; IOM, 2004; Datos macros, 2021; Garavito-Acosta a kol., 2019).

Tabulka č. 4: Emigrace kolumbijských obyvatel do Ekvádoru 2000 - 2019

Emigrace obyvatel	2002	2010	2019
Celkem	72 000	193 000	191 537
Ženy	26 500	102 290	71 970

Zdroj: Ministerio de relaciones exteriores, 2019; IOM, 2004; Datos macros, 2021; Garavito-Acosta a kol., 2019; upraveno autorem

Snížení počtu emigrujících mohlo být zapříčiněno zejména přijetím mírové dohody z roku 2016 mezi kolumbijskou vládou a revolučními ozbrojenými silami Kolumbie; změnami ve vládě jak na straně Ekvádoru, tak na straně Kolumbie. Jiným důležitým faktorem, který ztížil kolumbijským migrantům vstup do Ekvádoru, mohl být také velký tok venezuelských migrantů či uprchlíků unikajících před humanitární krizí (Pugh a kol., 2020).

3.2.1.4 Emigrace do Španělska

Další významnou zemí se pro kolumbijské obyvatelstvo stalo Španělsko, které představovalo jakýsi most mezi Latinskou Amerikou a Evropou. V důsledku ozbrojeného konfliktu v Kolumbii, bylo obyvatelstvo nuceno hledat nová útočiště, která by jim zajistila lepší podmínky k životu. Na přelomu tisíciletí tedy Španělsko přilákalo velké množství Kolumbijců, zejména díky stejnému jazyku a rostoucímu množství ekonomických příležitostí jak v samotném Španělsku, tak po celé Evropě (Carvajal, 2017).

Tabulka 5: Emigrace kolumbijských obyvatel do Španělska 2003 – 2018

Emigrace obyvatel	2003	2010	2016	2018
Celkem	63 650	376 000	136 000	167 000
Ženy	35 644	223 815	-----	-----

Zdroj: Garavito-Acosta a kol., 2019; IOM, 2004; Datos macros, 2021; DANE, 2019; upraveno autorem

Mezi roky 2000 a 2003 se počet emigrujících Kolumbijců pohyboval v rozmezí 61 – 64 tisíc osob a převažoval zde podíl ženské populace o 6 %. V roce 2010 přesáhlo celkové množství emigrantů 376 000, konkrétně ženské pohlaví tedy zaujímalo 59, 5 % (Garavito-Acosta a kol., 2019; IOM, 2004; Datos macros, 2021). V posledních letech ovšem dochází k celkovému poklesu emigrantů. V roce 2016 jich ve Španělsku žilo pouhých 136 000. Tato skutečnost může být způsobena zejména klesajícím hospodářstvím země nebo vysokou nezaměstnaností, která vede Kolumbijce k návratu do země původu či odchod do jiného evropského státu (Carvajal, 2017). V roce 2018 se podle kolumbijského Národního správního oddělení statistiky (DANE, 2019) počet kolumbijských emigrantů ve Španělsku navýšil na 167 000 osob.

3.2.1.5 Emigrace do nových destinací

V průběhu posledního desetiletí se obnovila atraktivita zejména zemí Latinské Ameriky, které lákají kolumbijské migranty na nové ekonomické příležitosti. Mezi tyto nové destinace můžeme zařadit například Argentinu, Chile, Brazílii nebo Peru. Další významné cílové země představuje Panama, Mexiko a Kanada (Garavito-Acosta a kol., 2019; Datos macros, 2021; DANE, 2019).

Tabulka č. 6: Emigrace kolumbijských obyvatel do Argentiny a Chile 2019

Emigrace obyvatel	Argentina	Chile
Celkem	68 000	122 823
Ženy	35 000	66 880

Zdroj: González a kol., 2016; Ministerio de relaciones exteriores, 2019; upraveno autorem

V roce 2019 se v Argentině nacházelo okolo 68 000 Kolumbijců, z čehož byly ženy zastoupeny ve 35 000 případech. Více, než polovina emigrantů sem odešla za studiem. Možnosti nových pracovních příležitostí či rodinné důvody tvořily pouhých 25 % (González a kol., 2016; Ministerio de relaciones exteriores, 2019).

Oproti tomu v Chile hledají kolumbijské emigranti uplatnění zejména na trhu práce. V roce 2019 zde žilo 122 823 Kolumbijců, kteří pracovali ve většině případů v soukromém sektoru, především jako osoby samostatně výdělečně činné či v domácích službách, kde nachází zaměstnání především kolumbijské ženy. Z celkového počtu migrujících obyvatel zde ženy představovaly 54,5 % (Ministerio de relaciones exteriores, 2019; Garavito-Acosta a kol., 2019).

Na přelomu tisíciletí docházelo ke značnému odlivu kolumbijských obyvatel, zejména v důsledku přetrvávajícího konfliktu v zemi, jež představoval pro mnohé velkou míru násilí. V roce 2005 bylo odhadováno, že 1 z 10 Kolumbijců žije v zahraničí a v roce 2011 vzrostly tyto statistické údaje na 29% kolumbijských migrantů, kteří odcházeli do jiného státu. Více než 50% z těchto osob tvořila ženská populace. Docházelo ke značnému odlivu lidského kapitálu, jelikož zemi opouštěli vysoce kvalifikovaní pracovníci. V současné době se ovšem situace obrátila a nyní musí sama Kolumbie přijímat značné množství migrujících či prchajících osob převážně z Venezuely (Carvajal, 2017; Campbell, 2017). Následující kapitola se tedy bude věnovat imigraci žen do Kolumbie.

3.2.2 Imigrace

Z historického hlediska Kolumbie nikdy výrazně nepodporovala přistěhovaectví a ve srovnání s jinými latinskoamerickými zeměmi přijímala pouze malou část migrujících osob. Po druhé světové válce měla sice snahu o posílení imigrace, ale z důvodu občanské války a neustálých konfliktů s FARC nezaznamenalo toto úsilí velký účinek. Imigrace zůstala nízká, přičemž do země migrovali zejména ekonomičtí migranti z Ekvádoru a Venezuely. Od počátku nového tisíciletí postupně docházelo k mírovým jednáním s FARC a k poklesu násilí ve státě. Imigrace však tvořila pouze 0,26 % kolumbijské populace (Campbell, 2017).

Tabulka č. 7: Imigrace osob do Kolumbie 2000 - 2015

Imigrace do Kolumbie	2000	2010	2015
Celkem	104 000	124 271	133 000
Ženy	50 960	58 649	62 510
Venezuelci	37 200	43 511	48 714
Američané	15 068	17 587	19 690
Ekvádorci	11 964	13 284	14 872
Španělé	5 608	6 188	6 928
Peruánci	3 788	4 708	5 271
Argentinci	2 582	2 986	3 343
Mexičané	2 236	2 664	2 982

Zdroj: Datos macros, 2021; Ramírez a kol., 2010; Ramírez, Mendoza, 2013; UN DESA, 2019; upraveno autorem

V roce 2000 se v Kolumbii nacházelo okolo 104 000 migrantů, kde z celkového počtu ženy tvořily 49 %. Třicet dva tisíc migrantů pocházelo z Venezuely, patnáct tisíc ze Spojených států amerických, a dvanáct tisíc osob bylo ekvádorské národnosti. Dalšími nejpočetněji zastoupenými zeměmi se staly Španělsko, Peru, Argentina nebo Mexiko. V roce 2010 došlo k nárůstu celkového množství emigrantů na 124 271, z toho 58 649 zaujímal ženská populace (Datos macros, 2021; Ramírez a kol., 2010; Ramírez, Mendoza, 2013).

Do roku 2015 žilo v Kolumbii téměř 133 000 emigrujících osob (47 % žen). Navyšoval se také počet venezuelských obyvatel, kteří tvořili 46 000 migrantů. Na druhé a třetí pozici se stále nacházely Spojené státy americké s 19 000 emigrujícími obyvateli a Ekvádor, ze kterého odešlo 14 000 osob (UN DESA, 2019). Venezuela, Spojené státy americké a Ekvádor zaujímaly neustále nejvyšší statistické příčky v počtu emigrantů do Kolumbie. Velká část těchto přistěhovalců vlastní dvojí občanství. To se ukázalo jako hlavní důvod, proč do Kolumbie přijíždějí. Venezuelští obyvatelé zde nacházeli zaměstnání nebo se věnovali studiu na místních školách. Osoby, které migrují ze Spojených států amerických, byly motivovány převážně odchodem do důchodu. Kolumbie se pro americké obyvatele ukázala jako jedno z nejlepších zahraničních míst na dožití (Carvajal, 2017).

Imigrační situaci v Kolumbii je velmi obtížné sledovat, jelikož se zde nachází přechodné migrační trasy, které vedou do zemí Střední a Severní Ameriky. Kolumbie se spíše vyznačuje jako přestupní země, která ovšem není cílovou destinací. Dalším problémem může být také to, že je mnoho přistěhovalců bez dokladů. Zde patří zejména afričtí a kubánští obyvatelé, kteří se snaží prchat od diktátorských vůdců ze své země původu. Významnou překážku zde představují také drogové kartely, které migrantům či uprchlíkům na cestě pomáhají. Kartely zpřístupňují přistěhovalcům vstup do země a poté jsou tito lidé využíváni jako muly. To se děje zejména při přechodu do zemí Střední Ameriky a následně na sever do Spojených států amerických. Z tohoto důvodu začala kolumbijská vláda i vlády mnoha států Střední Ameriky sledovat imigraci bez dokladů. V roce 2015 docházelo k téměř 92 deportacím nelegálních migrantů a uprchlíků každý den. Od roku 2017 se ovšem do Kolumbie začalo dostávat velké množství venezuelských migrantů a uprchlíků, což v následujících letech přerostlo v humanitární krizi enormních rozměrů (Menjívar a kol., 2018; Blyde a kol., 2020; Ruiz, 2017).

3.2.2.1 Venezuelská imigrace

V minulosti směřovala většina kolumbijsko-venezuelských migrací z Kolumbie do Venezuely především kvůli násilí a nepokojům v zemi. Trend se ovšem změnil v roce 2004, kdy ve Venezuele došlo k propuštění mnoha zaměstnanců z ropného průmyslu. Ti byli nuceni odejít do Kolumbie a hledat si zde novou práci. Postupně docházelo k odchodu většího množství venezuelských obyvatel, přestože stále

přicházely proudy migrujících osob z Kolumbie. Mezi lety 2010 až 2015 se zvýšila legální migrace o 40 %. Prerušeni neustále se zvyšujícího toku emigrujících Venezuelanů nastalo mezi lety 2015 až 2016, kdy se na popud venezuelského prezidenta Nicolase Madura zavřela kolumbijsko-venezuelská hranice. V rámci politické kampaně docházelo k významnému množství deportací Kolumbijců zpět do země původu. Po opětovném otevření hranic se obnovily velké vlny migrujících venezuelských obyvatel směrem do Kolumbie. Do roku 2017 již v Kolumbii žilo přes 1,1 milionů Venezuelanů, z čehož ženy tvořily okolo 47 % (Campbell, 2017; Gómez Ramírez, 2018).

Tabulka č. 8: Venezuelská imigrace do Kolumbie 2017 – 2020

Imigrace do Kolumbie	2017	2018	2019	2020
Celkem	1 100 000	1 177 000	1 400 000	1 750 000
Žen	-----	-----	653 800	864 000

Zdroj: DANE, 2020; Durán, Cuevas, 2020; World Bank Group, 2019; upraveno autorem

Kolumbie začala postupně čelit enormnímu přílivu migrujících či prechajících osob, který byl způsobený přetrvávající hospodářskou, sociální a politickou krizí ve Venezuele. Spolu s venezuelským obyvatelstvem se do Kolumbie vracel také významný počet Kolumbijců, kteří dříve emigrovali či uprchli do Venezuely. Podle odhadů došlo k návratu 250 000 kolumbijských emigrantů. Do konce roku 2018 se počet venezuelských obyvatel v Kolumbii navýšil o 7 % a v roce 2019 dosahovala venezuelská populace 1,4 milionů osob, mezi kterými se nacházelo 46,7 % žen. K roku 2020 čítali Venezuelané okolo 1,75 milionů obyvatel, z toho 864 000 osob bylo ženského pohlaví, což tvořilo asi 49,4 % z celkového počtu přistěhovalců (DANE, 2020; Durán, Cuevas, 2020; World Bank Group, 2019).

Na počátku krize se v Kolumbii nacházeli především bohatí a kvalifikovaní venezuelští imigranti, ale v současnosti jsou to převážně lidé z nižších tříd s průměrnou úrovní vzdělání a odborných znalostí či dovedností. Ve společnosti začaly panovat obavy, zda migrační tlak ovlivní mírový proces nebo zvýší míru xenofobie. Kolumbijská vláda v roce 2018 představila akční plán, který identifikoval konkrétní migrační strategie. Také bylo navrženo vytvoření humanitárního fondu, který měl přispět k řešení migrační krize. V roce 2018 bylo téměř 70 % venezuelských obyvatel

v Kolumbii registrováno jako legální migranti či uprchlíci, ovšem 30 % migrantů zde bylo nelegálně. U těchto neoficiálních migrantů dochází k vystavení jakýmkoli formám zneužívání. Zejména prchající ženy zažívají strach z nejistých práv a dostatečných podmínek pro přežití v nové zemi. Kvůli nelegalitě se stávají kořistí neformálních pracovních příležitostí a snadným terčem vykořisťování. Díky nelegálnímu pobytu v zemi se ztrácí z viditelnosti a pozbývají možnost přístupu k systému sociální ochrany (Gómez Ramírez, 2018; DANE, 2020; World Bank Group, 2019).

První dvě kapitoly byly věnovány historii migrace a současným imigračním a emigračním tendencím, které v rámci Kolumbie a jiných států probíhají. V posledních letech se musela Kolumbie vypořádat s přílivem několika milionů přistěhovalců pocházejících především ze sousední Venezuely. Následující kapitola si klade za cíl popsat a zasadit migrační situaci žen v Kolumbii v rámci socioekonomického a politického kontextu země.

3.3 Socioekonomický a politický kontext

Kolumbie prošla za poslední dvě dekády dlouhou transformací jak v rámci politické, tak v oblasti socioekonomické sféry. Země se dokázala vymanit z více než padesátiletého ozbrojeného konfliktu, který velkou měrou přispěl k odchodu významného množství obyvatel do jiných států světa a uvrhl zemi do hospodářské krize. Kapitola se bude zabývat přiblížením válečného konfliktu a operujících ozbrojených skupin na území Kolumbie a následnému ekonomickému a sociálnímu vývoji země v kontextu současné migrace žen.

3.3.1 Válečný konflikt a partyzánské skupiny

Válečnému konfliktu, který se odehrával na přelomu 21. století, předcházelo více, než jedno století vnitřních bojů mezi konzervativními a liberálními stranami země. Násilí v Kolumbii vyvrcholilo na přelomu dvacátého století, kdy došlo k Tisícidenní válce, která skončila v roce 1903 v důsledku zničení země a vyčerpání všech účastníků konfliktu. Boje o moc nad státem ovšem trvaly i nadále a v roce 1948 propukly v občanskou válku nazývanou „La Violencia“. Jednalo se o nejkrvavější desetileté období, ve kterém bylo zavražděno přes 300 000 civilistů a dva miliony obyvatel byly nuceny uprchnout z venkova směrem do měst (Yeste, Fernández, 2006). La Violencia vyústila ve vojenskou nadvládu generála Gustava Rojas Pinilly. Pro návrat k civilní

vládě a ukončení násilností způsobené partyzánskými skupinami bylo nutné vytvořit společnou koaliční vládu, která nesla název Frente Nacional. Přestože byla pro Kolumbii přínosná v důsledku transformace země, omezovala základní princip demokracie a tedy politickou soutěž. Všechny politické aktivity mimo činnosti nově vzniklé vlády byly násilně zastaveny. Během občanské války došlo k vytvoření mnoha venkovských zemědělských uskupení pod záštitou komunistické strany. I ty ovšem vláda začala napadat, jelikož v nich viděla budoucí hrozbu. Zemědělské skupiny se přeorientovaly na mobilní guerillová hnutí a začaly bojovat za převrat (Security Outlines, 2007).

Násilné a nestabilní prostředí v padesátých letech poskytnulo příležitost ke vzniku a rozvoji mnoha různých povstaleckých, teroristických a paramilitantních uskupení. Mezi ně můžeme zařadit například FARC a ELN, které se pokládají za nejvýznamnější. Dále můžeme hovořit o EPL (Populární osvobozené armádě), M-19 (nacionalistickém Hnutí 19. dubna), PRT (Revoluční straně pracujících), MAQL (indiánském komandu Quintin Lame) a dalších (Security Outlines, 2007).

Ne všechny organizace měly ovšem tak vytrvalou životnost jako je tomu v případě FARC (Revolučních ozbrojených sil Kolumbie). Skupina byla založená v roce 1966 čtyřiceti třemi partyzány, kteří se účastnili bojů proti vládě ve válce „La Violencia“ (Tawse-Smith, 2009). V roce 2001 spadalo do organizace téměř 18 000 členů. Těmi byli zejména mladí venkovští rolníci, kteří se stavěli k levicové orientaci. V roce 2008 se počet bojovníků snížil na poloviční množství zejména v důsledku vládních útoků. FARC používá k náboru nových účastníků především nátlak, zastrasování či falešné sliby vysokého platového ohodnocení. Zdroje financování aktivit pocházely v období studené války ze Sovětského svazu. Později se začaly využívat únosy obyvatel, vydírání a výběr daní, ale také ilegální obchodování s drogami (Saab, Taylor, 2009).

K dalším ozbrojeným skupinám můžeme zařadit například Národní osvobozenou armádu (ELN), která se řadí mezi druhou největší partyzánskou organizaci v zemi. Je poháněna prokubánskou marxistickou ideologií a bojuje stejně jako FARC za spravedlivé rozdělení národních zdrojů mezi kolumbijské obyvatelstvo. V roce 1964 byla založena katolickými radikály, kteří se účastnili vojenského výcviku na Kubě. ELN se snažila do větší míry vyhnout drogovým obchodům a finance získávala pomocí únosů osob (Stevenson, 2017; Yeste, Fernández, 2006).

Mezi pravicově orientovanou ozbrojenou skupinu se řadí především Spojené síly kolumbijské sebeobrany (AUC), které vznikly v roce 1996 jako důsledek rozpadu drogových kartelů. AUC dostaly označení jako paramilitantní skupina, která měla pomáhat v boji proti ostatním partyzánským organizacím především FARC a ELN. Kolumbie byla zaplavena neorganizovanými malými a středními výrobci drog a obchodníky, kteří se živili přepravou a distribucí narkotik. Ti se ovšem dostávali do střetu s partyzánskými skupinami. Spojené síly kolumbijské sebeobrany byly založeny, aby přinesly koordinaci, financování, ale také politické zázemí jiným polovojenským a drogovým uskupením. Organizace se představila jako protikomunistický předvoj při obraně soukromého vlastnictví a svobodného podnikání. AUC nabídli svůj systém zabezpečení vlastníkům půdy a různým podnikatelům zejména v oblastech vypleněných partyzány. Spojené síly stavěly financování aktivit na ilegální výrobě a prodeji drog. Díky tomu měli místní drogoví baroni se svými polovojenskými jednotkami možnost získat si politickou podporu voličů, kterou vyměnili za ochrannou službu. AUC fungovala především na přelomu tisíciletí a čítala téměř 12 000 členů (Saab, Taylor, 2009; Bagley, Rosen, 2017).

Pokud bychom se vrátili na počátek konfliktu, je nutno říci, že se nejednalo pouze o boje mezi státními vojenskými jednotkami Kolumbie a rebelskými skupinami, ale také mezi ozbrojenými partyzánskými skupinami navzájem. Celým konfliktem se prolínaly otázky úsilí vlády zabránit a zničit nelegální obchod s drogami, ale také získat zpět kontrolu nad celým územím. Všechny tyto vnitřní boje začaly probíhat v 60. letech 20. století a pokračovaly dalších padesát let. V 70. letech se začala vyzbrojovat různá nacionalistická hnutí, která chtěla svrhnout nereprezentativní a uzavřenou vládu. Zároveň se na území nacházelo několik desítek guerillových skupin a každá z nich měla svoji vlastní ideologii a bojovnou strategii. Do toho se přidávaly ozbrojené soukromé armády drogových kartelů (Security Outlines, 2007).

V důsledku toho se Kolumbie nacházela v chaosu, který otevřel neomezenou cestu pro stále se rozvíjející drogový průmysl. V 90. letech tvořil kolumbijský kokain téměř 90 % celosvětové produkce. S touto souvislostí získala Kolumbie označení „Narco state“. Situace pokračovala až do roku 2002, kdy k moci nastoupil prezident Alvaro Uribe Vélez. Ten obrátil strategii předchozích prezidentů, kteří se neúspěšně snažili s drogovými kartely a partyzánskými skupinami vyjednávat. Nový prezident chtěl bojovat, což se ovšem nepodařilo, jelikož bylo zavražděno mnoho osob. Uribe

ovšem nejvíce přispěl ke snížení vlivu FARC. Mezi tím konflikt nabyl mezinárodních rozměrů a vložila se do něj také americká vláda se svým „Plánem Colombia“, který měl pomoci s bojem proti mezinárodnímu obchodu s drogami a teroristickými organizacemi (Bagley, Rosen, 2017).

V roce 2010 se stal novým prezidentem Juan Manuel Santos, který od roku 2012 vedl mírová jednání především s představiteli FARC. Dlouhá vyjednávání nakonec vedla k mírové dohodě, která byla podepsána v roce 2016. Přestože došlo k uzavření míru, obě strany si plně nedůvěřují a i nadále dochází k násilí na civilistech. Avšak mírová jednání byla považována za první kroky k postupné cestě, která ustanoví pokoj mezi bojujícími stranami (Ates Burc, 2021).

Počáteční pokles násilí v důsledku podepsání mírové dohody přerostl v jinou podobu týrání civilního obyvatelstva. V roce 2019 začalo opět docházet k útokům na místní obyvatele, aktivisty, novináře a obránce lidských práv, kteří denně čelí násilným činům, zneužívání či výhrůžkám smrti. V důsledku konfliktu došlo k vnitřnímu vysídlení více, než 8 milionů kolumbijských obyvatel a emigraci milionu osob, které žijí v zahraničí (Human rights watch, 2020). Boje si vyžádaly přes 260 000 obětí, z čehož téměř 215 000 tvořili civilní obyvatelé (Statista, 2020).

Neustálé násilí a konflikty v zemi jsou důvodem, proč již v historii docházelo k odchodu velkého počtu osob ze země. V souvislosti s výskytem mnoha ozbrojených partyzánských a drogových skupin, které operují na území Kolumbie, dochází k ohrožení obyvatel především ženského pohlaví. Ženy se velmi často stávají oběťmi únosů, znásilnění či obchodu s lidmi. Nejohroženější skupinu zaujímají ženy migrantky či uprchlice zejména ty, které jsou v Kolumbii nelegálně a nemají zde téměř žádný přístup k pomoci.

3.3.2 Politická transformace a dodržování lidských práv

Přestože došlo k posunu od krvavých bojů až po podepsání mírové dohody mezi kolumbijskou vládou a FARC, objevily se zde jiné druhy násilí. Kolumbijský stát nemá účinné prostředky, které by centrálně zajistily a vynutily pořádek mezi nestátními ozbrojenými aktéry a armádou. Od roku 1991 postupně docházelo k decentralizaci státního řízení. V důsledku toho se rozšířilo působení mnoha partyzánských skupin a zvýšila se míra korupce. V současnosti není země schopna kontrolovat celé území

a zájmy nelegálních ozbrojených skupin, které se snaží získat dominanci nad drogovým průmyslem či nezákonnou těžbou nerostných surovin (Bagley, Rosen, 2017). Všechny partyzánské, kriminální či ozbrojené skupiny mají užitek především z velmi slabé přítomnosti státních institucí, která je pro vzkvétající ilegální činnost zásadní. Demokratické instituce vykonávají svoji činnost neefektivně, což je zapříčiněno vyšší mírou korupce mezi všemi složkami státní správy a neúčinným hospodařením s veřejnými zdroji. Principy demokracie jsou podkopávány také špatnou schopností nového prezidenta Ivána Duqueho (2018 –) vyjednávat s ostatními politickými stranami, ale také vypořádat se s rozpory mezi vlastní koalicí (Bertelsmann Stiftung, 2020).

V důsledku nezájmu státu o kontrolu některých území, dochází k násilí na civilisty především chudé zemědělce, Afrokolumbijce nebo domorodé obyvatele. Existuje zde Ústava z roku 1991, která definuje Kolumbii jako sekulární stát, který umožňuje svobodu vyznání a zakazuje jakoukoli diskriminaci osob. Přesto je však kladen důraz především na dosažení míru mezi vládou a ozbrojenými skupinami, ale ochrana kolumbijských obyvatel je upozaděna (Bertelsmann Stiftung, 2020). Práva domorodých Kolumbijců jsou ohrožena v důsledku útrap způsobených nepřiměřenou chudobou, ve které se nacházejí a mají tak ztížený přístup k základním sociálním či ekonomickým právům. K ohrožování domorodých obyvatel na životě dochází především na územích, která se rozprostírají na venezuelsko-kolumbijské hranici. Zde operuje velké množství ozbrojených skupin, které oblast ovládají. Osoby zde nemají dostatečný přístup k pitné vodě a část dětí trpí podvýživou. Vláda ovšem nepřijímá žádná opatření, která by situaci zastavila a vymanila tak domorodé obyvatele z extrémní chudoby. V důsledku kontroly domorodých území ozbrojenými skupinami, dochází k výrazné diskriminaci žen, které čelí politickému, ekonomickému či kulturnímu omezení práv. Domorodé ženy se také stávají oběťmi sexuálního násilí (Bagley, Rosen, 2017).

V Kolumbii je vysoce rozšířeno násilí působené na ženách, které se děje především v rámci domácností. Ovšem dlouhodobý vnitřní konflikt mezi vládou a partyzánskými skupinami situaci velmi nepomohl. Došlo k výraznému nárůstu násilí proti ženám, které bylo páchané zejména jako „válečná strategie“. Dopouštěly se jej jak vládní jednotky, tak samotní ozbrojení aktéři partyzánských a polomilitantních uskupení (Defedesoría del Pueblo, 2019). Přímý dopad na celkové postavení žen ve společnosti

mají stereotypní, diskriminační i socio-ekonomické podmínky v zemi. Násilí zde nabývá různých podob, ať už se jedná o domácí násilí a znásilnění v manželství či sexuální násilí uvnitř komunity. Může docházet k nezákonnému obchodování s lidmi, kdy je žena prodána za účelem sexuálních služeb. V Kolumbii se také vyskytují případy femicidy, neboli vraždy na ženách z důvodu jejich pohlaví (Human rights watch, 2020). Dle statistických dat (Statista, 2021) bylo během roku 2020 zavražděno 630 žen.

Kolumbie přijala mnoho zákonů, které se zabývají násilím na ženách, přesto se však nepodařilo snížit celkové množství násilných činů způsobených na ženské populaci. Ratifikovala všechny mezinárodní smlouvy a nástroje na ochranu lidských práv i práv samotných žen. Došlo k podepsání především Úmluvy OSN o odstranění všech forem diskriminace z roku 1979, včetně jejího protokolu (1999). Kolumbie rovněž přijala zákony a veřejné politiky, které se zaměřovaly na podporu rovnosti mezi muži a ženami a zaručovaly ženám stejná práva. Například zákon 1257 z roku 2008, který si kládł za cíl zvýšit povědomí o právech žen a předcházet všem druhům násilí a diskriminaci žen, jehož nedodržování je sankcionováno. Došlo také k vytvoření plánu rozvoje pro roky 2018 až 2022, který se zaměřoval především na tři dimenze ženské rovnosti; ekonomickou, politickou a fyzickou (OECD, 2020).

Důležitá je zde otázka legálních interrupcí, které jsou v zemi povoleny pouze tehdy, kdy je ohrožen život či zdraví matky nebo bylo vzniklé těhotenství způsobeno znásilněním. Jiným důvodem může být skutečnost, že plod trpí podmínkami, které nejsou slučitelné se životem a nachází se mimo dělohu (Human rights watch, 2020). Alespoň částečná legalizace práva na interrupci může být pro ženy či dívky velmi zásadní. Problematická je ovšem skutečnost, kdy dochází k nechtěnému otěhotnění domorodých či migrujících žen, které se staly obětmi sexuálního zneužití, ale nemají přístup ke zdravotní péči.

Další významné téma můžeme nalézt v oblasti práv osob, které spadají do LGBT+ komunity. V roce 1981 došlo k dekriminálníci homosexuality, což z Kolumbie činí nejprogresivnější zemi Latinské Ameriky, pokud jde o formální zakotvení právního statusu. Na přelomu tisíciletí se otázka homosexuality začala ve společnosti objevovat čím dál častěji. Od roku 2015 přijaly kolumbijské úřady nařízení, které umožňovalo zapsání pohlaví a změnu jména ve svých identifikačních dokumentech, bez předchozího soudního souhlasu. Ve stejném roce došlo také k uzákonění ústavního soudního rozhodnutí, které kolumbijským obyvatelům zaručovalo, že jim nelze bránit v adopci

dětí z důvodu jejich sexuální orientace. O rok později byl ratifikován zákon, který umožňoval sňatek osob stejného pohlaví. Nyní mají příslušníci LGBT+ komunity možnost získat sociální zabezpečení včetně práv na důchodové pojištění. Přes všechna úsilí na ochranu proti diskriminaci a zajištění stejných práv dochází k velmi rozšířenému násilí na těchto osobách (Choi a kol., 2019). Lesbičky, gayové, bisexuálové a transsexuálové byli již v historii obětmi diskriminaci a nepřiměřeného násilí ozbrojených skupin nebo policie. Trestné činy páchané na LGBT+ osobách jsou používány v rámci strategie kontroly území, stejně jako je tomu při násilí páchaném na ženách. Jsou jim ukládány normy chování, které musí plnit. Pokud dojde k neuposlechnutí rozkazů, dostává se osobám veřejného ponižování, násilí ze strany komunity, sociálního vyloučení či v některých případech je konečným důsledkem smrt (Human rights watch, 2020).

Osoby, které přísluší k LGBT+ komunitě jsou v Kolumbii vystaveny vysoké míře násilí a stávají se velmi zranitelnými. Pokud se ovšem bude jednat o ženy, které do Kolumbie migrují či prchají a patří mezi LGBT+ osoby, je zde větší pravděpodobnost jakéhokoli sexuálně cíleného násilí či diskriminace při začleňování do společnosti v rámci socioekonomického kontextu země.

3.3.3 Socioekonomický rozvoj

Po většinu historie docházelo k významnějšímu počtu emigrací z Kolumbie, než v případě migrací směrem do země. Jak již bylo popsáno výše, tato skutečnost nastala zejména v 60. letech 20. století jako konsekvence dvou staletí krvavých bojů na územích ovládaných různými ozbrojenými skupinami a jako důsledek nepříznivých ekonomických faktorů země. Kolumbijští obyvatelé využili především ropného boomu a dalších pracovních příležitostí v okolních státech a Spojených státech amerických. Od poloviny 80. let bylo kolumbijské hospodářství v ekonomické stagnaci a došlo k nárůstu vyšší míry nezaměstnanosti, což přispělo k odchodu dalších kolumbijských obyvatel (OECD, 2009). V devadesátých letech bylo zavedeno několik reforem a zákonů, které měly pomoci k rozvoji celkového ekonomického růstu země. Přijaté tržní reformy byly kombinací liberálních principů a aktivních zásahů státu, který měl zaručit základní sociální a ekonomická práva. Země se zavázala k volnému obchodu, svobodě podnikání, otevřenosti a zachování makroekonomické stability. Reformy byly ratifikovány v Ústavě z roku 1991, díky čemuž došlo také k vytvoření potřebných

institucí, které sloužily ke kontrole volné soutěže. Společně s reformami přišla privatizace řady společností a otevření soukromých investic. Proces privatizace ovšem zahrnoval různé druhy protekcionismu a řada podniků zůstala ve státním vlastnictví (Bertelsmann Stiftung, 2020).

Očekávání, které měly reformy přinést, se nenaplnila a do roku 1999 se Kolumbie ocitla v hospodářské recesi. Obnova byla poněkud rychlá zejména v důsledku rostoucích cen nerostných surovin (ropy, zemního plynu a minerálů). Další recese přišly v zápětí znovu, jelikož došlo k celosvětové hospodářské krizi v roce 2008 a finanční krizi v roce 2011. Přesto však zůstalo kolumbijské hospodářství poněkud stabilní, pokud bychom jej srovnávali s ostatními zeměmi Latinské Ameriky (Bagley, Rosen, 2017). To se ovšem nedělo pouze v důsledku vysokých vývozních cen ropy a těžných materiálů, ale také díky velkému množství remitencí¹, které Kolumbijci posílají ze zahraničí. Mezi roky 2009 a 2014 dosahovaly více, než 4,1 miliard dolarů. Postupem času docházelo k dalšímu nárůstu a v roce 2019 Kolumbie přijala téměř 6,8 miliard dolarů v remitencích. To představovalo přes 2,1 % HDP (World Bank Group, 2021).

Kolumbijská ekonomika vykazovala pozitivní zlepšení v rámci snížení inflace, zvýšení zahraničních investic, ale také expanzi a využívání těžebního průmyslu, který v zemi dominuje. Celkově ovšem nedošlo k významnému hospodářskému rozvoji. Přestože liberální reformy přijaté v 90. letech neměly výrazně pozitivní vliv na rychlý ekonomický růst země, úspěch přinesla „obousměrná reforma“, která poskytla snadnější přístup k sociálním službám především osobám se slabým sociálním statusem a omezeným množstvím finančních prostředků. To vedlo k celkovému poklesu chudoby a zlepšení kvality života především ve venkovských oblastech, kde je chudoba o mnoho výraznější. Došlo ke snížení míry chudoby na venkově o téměř jednu polovinu (na 36 %), avšak i nadále zde zůstává kvalita života i služeb zejména zdravotnických zařízení velmi nízká (Bagley, Rosen, 2017).

Nedostatečný rozvoj přinesly reformy v sociálních oblastech, jelikož v Kolumbii stále téměř 60 % osob pracuje v neformálním sektoru. Neformální zaměstnání tvoří asi 47 % celkové pracovní síly ve 13 největších městech v zemi. Další výzvu pro Kolumbii představuje také diskriminace na základě rasy či pohlaví, která prostupuje celou společností (Bertelsmann Stigtung, 2020). V posledních letech se diskriminace v rámci

¹ Remittance – převod peněžních prostředků jednotlivce nebo rodinného člena jinému jednotlivci nebo domácnosti. Slouží k zajištění konkrétních potřeb jedince nebo pomoci ke snížení chudoby (IMF, 2020).

pracovního trhu postupně snižuje. Míra zaměstnanosti žen v roce 2019 dosahovala 62 %, což je pouze o 3 % nižší, než činí průměr v jiných členských zemích OECD. Kolumbie má ve srovnání s ostatními státy OECD podobně nízké rozdíly ve statistikách finančního ohodnocení mužů i žen. Rozdílnost odměňování na základě pohlaví dosahuje pouze 6 %. Avšak to je způsobeno zejména tím, že jsou ženy často vybírány na základě nízkých kvalifikačních dovedností, které vedou k nižším výdělkům nebo jsou ženy zaměstnány na nízko kvalifikovaných pracovních pozicích, přestože by mohly dosahovat lepšího zaměstnání. Na kolumbijském trhu práce stále existuje velké množství překážek, které musí ženská populace překonávat. Například míra nezaměstnanosti činí 14 % u ženské kolumbijské populace, zatímco u mužské je mnohem nižší (8 %). Ačkoli jsou v Kolumbii ratifikována stejná práva pro ženy i muže, v praxi stále dochází ke značným odlišnostem. Ženy mají ztížený přístup k finančním službám v zemi, ale také k vlastnickým právům. Zejména v chudých venkovských oblastech je ve většině případů vlastníkem půdy pouze muž. To naznačuje neustále přetrvávající stereotypní chování, které je rozšířeno v celé kolumbijské společnosti. Žena je zde vnímána především jako matka či osoba, která je odpovědná za péči o domácnost. Tato skutečnost snižuje její postavení na pracovním trhu, jelikož je velmi často vyčerpaná a nedokáže získat vyšší platové ohodnocení (OECD, 2020).

V rámci kolumbijské společnosti dochází alespoň k částečnému snižování diskriminace na základě pohlaví a ženy tak mají lepší přístup na trh práce, ke vzdělání nebo k sociálním službám. Tato skutečnost je ovšem mnohem obtížnější pro ženy migrantky či uprchlice, které se v Kolumbii nově nacházejí. Následující kapitola se věnuje venezuelským ženám, jež byly nuceny odejít ze země původu v důsledku socioekonomické, politické a humanitární krize, která se ve Venezuele odehrává. V první části jsou popsány skutečnosti a faktory, jež samotnou krizi zapříčinily. Dále se kapitola zabývá již příchozími venezuelskými ženami, které se v současnosti snaží začlenit do kolumbijské společnosti a jejich přístupem k zajištění základních práv a nezbytných potřeb v nové zemi.

4 Krize ve Venezuele

Přestože Venezuela za poslední století neprošla žádnými válečnými konflikty, ani nebyla zasažena přírodní katastrofou, dostala se do nejhorší ekonomické, politické i sociální krize, která ve svém důsledku způsobila humanitární a uprchlickou krizi enormních rozměrů. Jako následek celkového úpadku země došlo k odchodu více než 5,4 milionu venezuelských obyvatel do jiných zemí světa (CDP, 2021). Příčina problému vychází z několika různých faktorů, které se ve Venezuele zkombovaly. Prvním z nich může být například neschopná vláda Huga Cháveze a jeho nástupce Nicoláse Madura, kteří neudržitelně hospodařili s miliardovými příjmy získanými z nerostného bohatství. Současná situace byla také ovlivněna špatně přijatými politikami v zemi, všudypřítomnou korupcí nebo vysokou kriminalitou, ale i snahou venezuelské společnosti udržet si určitý životní standart, přestože byl sponzorovaný lehce vydělanými penězi z těžby ropy (Venezuelan, Ausman, 2019).

4.1 Ropný stát

Pojem „ropný stát“ se všeobecně používá pro označení zemí, které splňují určitá kritéria. Příjem vlády je závislý na vývozu těžených komodit, kterými jsou ropa a zemní plyn. Politická i hospodářská moc bývá koncentrovaná především v rámci menšinové elity a celkový stav institucí je velmi slabý. Tyto instituce neplní svoji funkci příliš odpovědně, díky čemuž se daří v rozšiřování běžně přítomné korupce, která prostupuje všemi sférami společnosti. Dle statistických údajů (Statista, 2021) se právě Venezuela nachází na prvním místě s největšími zásobami ropy (303 miliard barelů) na celém světě. Ty byly objeveny na počátku 20. století, díky čemuž došlo k výraznému ekonomickému vzestupu. Venezuela, která patřila mezi jeden z nejchudších států regionu, se dostala mezi nejbohatší země. Těžba černého zlata přilákala velké množství zahraničních investorů a venezuelská ekonomika se stala závislou na příjmech z vývozu nerostné suroviny. Příliv zahraničního kapitálu ovšem vede k oslabení či znehodnocení místní měny. V důsledku toho dochází k navyšování importu zboží z jiných států, jelikož se dovoz stává levnějším. Postupně se začíná zvyšovat nezaměstnanost a snižuje se kapitál z odvětví jako je například zemědělství či zpracovatelský průmysl díky čemuž se snižuje její konkurenceschopnost. V extrémních případech se stát vzdá ropného bohatství a přenechá těžbu zahraničním společnostem, které platí vysoké daně. Tím ovšem dochází ke zranitelnosti státního hospodářství, které je závislé na stoupajících či

klesajících cenách ropy a zemního plynu na mezinárodních trzích (Hausmann, Rodríguez, 2014; Cheatham, Labrador, 2021).

4.1.1 Holandská nemoc

Tato skutečnost se odehrála i ve Venezuele, která zažila jeden z nejhorších případů „Holandské nemoci“². V důsledku vzestupu cen ropy mezi lety 2004 až 2008 přišlo do venezuelské ekonomiky neočekávaných 300 miliard dolarů. Ty ovšem nebyly investovány do zdraví, vzdělání, infrastruktury nebo rozvoje, ve prospěch budoucím generacím, ale došlo k utracení v rámci spotřeby a budování ideologie. Po ropném boomu byla Venezuela velmi zranitelná, jelikož se její ekonomický rozvoj stal závislým na snižování a zvyšování cen ropy na světových trzích (Venezuelan, Ausman, 2019).

S nástupem prezidenta Huga Cháveze, který se dostal k moci v roce 1999, začala éra plná systematického rabování státu za pomoci masové mobilizace obyvatel v rámci socialistické populistické ideologie a kontroly nad institucemi prostřednictvím vojenské síly. Chávez svou revolucí dokázal pro venezuelské obyvatele vytvořit iluzi prosperujícího státu především díky populismu. Země pod jeho vedením mířila radikálním levicovým směrem, který zrušil práva na soukromé vlastnictví majetku a přinesl regulace všech sektorů především v důsledku oslabení institucí, všudypřítomné korupce a vojenské armády, která na vše dohlížela. Společnost se polarizovala na „Chavisty“ a „anti-Chavisty“, díky čemuž docházelo k diskriminaci v zaměstnání či beztrestnosti mezi příznivci extremistického režimu, kteří byli na svoji loajalitu následně odměněni. Pro odpůrce nastávalo vyloučení z klientelistického systému v rámci korupční společnosti (Corrales, 2008; Cheatham, Labrador, 2021).

Po smrti Huga Cháveze v roce 2013 nastoupil do prezidentského křesla Nikolás Maduro, který pokračoval ve stejném diktátorském duchu jako jeho předchůdce. Madurova ničivá vláda spojená s neudržitelným hospodařením, omezením vlastnických práv, měnovou i cenovou kontrolou a korupcí v rámci špatného řízení státu zapříčinila eliminaci kapacit venezuelské ekonomiky vyrobít i ty nejzákladnější potřeby pro živobytí. V souvislosti s tím, došlo také k poklesu ceny i produkce ropy, která sloužila jako prostředek pro bohatě dotovaný život ve Venezuele. V roce 2017 bylo vytěženo

² Holandská nemoc – vztahuje k situaci, v níž náhlý příval bohatství z exportu například objevením hlavních ložisek zdrojů (především ropy a zemního plynu) vede ke snížení jiných obchodovatelných činností (odvětví) tím, že způsobí skutečné zhodnocení domácí měny (World Bank Group, 2014).

pouze 1,5 milionů barelů ropy za rok místo 3 milionů, jako tomu bylo na přelomu tisíciletí. Venezuelská společnost se ocitla v depresi, jelikož ztráta příjmu z této vývozní komodity činí více, než 50 %. Nynější vláda nemá finanční prostředky ani na zajištění exportu nerostných surovin a došlo také k zadlužení země (Elis, 2017).

4.1.2 Důsledky špatného vládnutí

Venezuela si nebyla schopna produkovat potřebné zboží jako je jídlo, léky či základní hygienické potřeby, které jsou nezbytné pro přežití venezuelských občanů. Země také neměla dostatek finančních prostředků pro import komodit ze zahraničí. Více, než 90% obyvatel žilo na hranici chudoby a 15 % dětí bylo ohroženo podvýživou, která vede k předčasnému umírání či vzniku nemocí. Zatímco se léky stávaly nedostatkovým zbožím, docházelo k většímu nárůstu nejrůznějších onemocnění (infekčních chorob, HIV, kardiovaskulárních onemocnění a dalších). V roce 2018 bylo hlášeno přes jeden milion nakažených malárií, která zde byla vymýcena již v minulém století. Nedostatek léků byl ovlivněn především dluhovou krizí a korupcí, díky čemuž docházelo k importu převážně nekvalitních léčiv (Venezuelan, Ausman, 2019).

Celá situace v zemi vygradovala a postupně se začaly rozšiřovat protivládní demonstrace, které byly potlačovány armádními silami. Madurova vláda přistoupila také k radikálním projevům oprese, které zahrnovaly zatýkání, věznění, pronásledování a mučení odpůrců režimu, v rámci kterého docházelo i k úmrtí osob. Vláda uvěznila 348 politických oponentů, kterým nebylo umožněno kandidovat za opoziční strany. Byl zadržen také vojenský personál, který obvinili za spiknutí proti vládě. Během tohoto období došlo k zadržení i k mučení civilních osob například členů rodiny odpůrců, demonstrantů, zdravotníků, novinářů či právníků. Od roku 2014 zatklly vojenské jednotky přes 15 000 odpůrců, demonstrantů či náhodných kolemjdoucích a více, než 21 000 osob bylo zabito. Během protestů se běžně stávalo, že bezpečnostní síly zastřelily demonstrující osoby, aby potlačily nepokoje nebo byli někteří obyvatelé bezdůvodně zbiti. Během jednoho roku úřad OSN zabývající se lidskými právy (OHCHR) ohlásil 16 případů mučení či špatného zacházení. Tato čísla mohla být ve skutečnosti mnohem vyšší, jelikož lékaři obětem vydávali nepřesný zdravotní posudek, který nevykazoval žádné známky mučení (Human rights watch, 2021).

V důsledku všech politických, ekonomických i sociálních represí a strádání se venezuelští obyvatelé rychle dostali z bohatého životního stylu na úplné dno, které

představovalo každodenní boj o přežití, což pro Venezuelce nebylo přijatelné. Jako následek této situace docházelo k odlivu enormního počtu osob do jiných států světa, díky čemuž se Venezuela ocitla mezi zeměmi, ve kterých se odehrává největší uprchlická krize všech dob.

4.2 Uprchlická krize

Bolívarská republika Venezuela ztratila od roku 2014 téměř 5,5 milionů osob z celkového počtu 32 milionů obyvatel. Avšak do těchto statistik nejsou započítáni další občané, kteří emigrovali již v dřívější době a v zahraničí zůstali. Přesný počet všech migrujících osob je velmi těžké odhadnout, jelikož vstupují do jiných zemí bez dokladů a využívají neformální přeshraniční přechody. Usuzuje se, že převážně 70 % osob využívá tato neformální přechodová místa a většina z těchto osob odchází převážně do zemí Latinské Ameriky (Reilly a kol., 2020).

Jak již bylo výše popsáno, Venezuela zapojila především vojenskou strategii, která měla pomoci odvrátit nepokoje v zemi. Již deset let dochází k omezování svobody projevu, což se ukazuje především v regulaci médií a blokováním webových stránek. Vláda omezila vstup mezinárodních neziskových organizací, které se podílejí na zabezpečování lidských práv nebo poskytují různé zdravotní či jiné služby. Humanitární krize způsobila také nedostatečný přístup ke zdravotnickým službám, jelikož došlo ke zhroucení venezuelského zdravotního systému pod nátlakem množství nemocných osob. Nemocnice a lékařská střediska trpí nouzí o potřebné vybavení a pomůcky zejména rukavice nebo desinfekční a antibakteriální prostředky. Situaci zhoršuje také nedostatečný přístup ke zdrojům pitné vody (Human rights watch, 2021).

Pokud bychom se zaměřili převážně na venezuelské ženy a dívky, je situace velmi závažná. Dospívající dívky, ženy či těhotné matky nemají přístup k základním sexuálním, reprodukčním či mateřským službám. Rodící ženy trpí nedostatkem předporodní i postnatální péče. Chybí zde také služby plánovaného těhotenství. Ve Venezuelské společnosti došlo k navýšení nákladů na antikoncepční metody, jejichž nárůst cen dosahuje o 25x více, než tomu bylo před pěti lety. Mnoho žen musí jezdit především do Kolumbie, aby si zajistili lékařskou péči. Časté cestování ovšem negativně ovlivňuje zdravotní stav v těhotenství. V důsledku nedostatečného přístupu k antikoncepčním prostředkům dochází k výraznému nárůstu počtů u mladých dívek, které jsou nuceny ukončit školní docházku (Reilly a kol., 2020).

Nedostatek základních potřeb spolu s politickou, ekonomickou a sociální nestabilitou vedl k extrémnímu nárůstu kriminality v zemi. Najednou Venezuela patřila mezi nejnebezpečnější země světa, které se nenachází ve válečném stavu. Došlo k významnému nárůstu vražd a zkorumpované vojenské jednotky začaly prohlubovat nedostatek potravin tím, že s nimi začali obchodovat na černém trhu. Tento stav zhoršila převážně humanitární krize, která zapříčinila nedostatek hygienických potřeb a léčiv. V důsledku toho se i civilní obyvatelé museli uchýlit k trestným činům, které jim zajistily účinný způsob přežití. Všechny tyto push faktory vedly k rozhodnutí mnoha milionů obyvatel, aby ze země uprchli. Migrační vlny se zde lišily podle socioekonomických předpokladů. Nejprve, za vlády Cháveze, odcházeli bohatí obyvatelé s vysokým společenským statusem, kteří se snažili zachovat si alespoň většinu svého majetku tím, že emigrovali do okolních států. Současná migrační vlna se od té původní výrazně liší. Z Venezuely utíkají převážně chudší občané, kteří se snaží zajistit si jakoukoli práci, která jim poskytne finanční stabilitu pro zajištění živobytí jak pro sebe, tak pro své rodiny. Jiní obyvatelé odcházejí za účelem získání azylové ochrany v důsledku perzekucí či obav o svůj život (John, 2018).

4.2.1 Cesta do Kolumbie

Pokud se venezuelští obyvatelé rozhodnou migrovat, čeká je na cestě mnoho nebezpečí, jelikož na kolumbijsko-venezuelské hranici operují různé ozbrojené skupiny. Riziko nástrah se také výrazně zvyšuje u osob ženského pohlaví. Pokud se jedná o chudší obyvatele, ti využívají především neformálních přeshraničních přechodů a platí vysoké finanční částky pašerákům, kteří je přes hranice převedou. Převážně ženy se stávají oběťmi obchodu s lidmi během těchto nelegálních cest nebo se dobrovolně uchylují k poskytování sexuálních služeb, aby přežily. Migranti a uprchlíci často procházejí oblastmi, které byly ovlivněny dlouholetým konfliktem a patří mezi nejchudší oblasti země. V těchto místech stále přetrvává zakořeněné stereotypní smýšlení, což vede k porušování práv a diskriminaci na základě pohlaví. Oblasti se nacházejí především v příhraničním pásmu mezi Kolumbií a Venezuelou. Na hranici tedy dochází k častějšímu násilí cílenému na ženské pohlaví. Jedná se především o únosy, znásilnění nebo také vraždy. Kolumbie navíc v těchto oblastech nenabízí dostatečné množství služeb, které by se o oběti násilí postaraly (Calderón-Jaramillo a kol., 2020).

Každým rokem se postupně zvyšují počty násilných trestných činů způsobených na migrantech nebo uprchlících především ženského pohlaví, kteří přicházejí z Venezuely do Kolumbie. Tato skutečnost je ovlivněna převážně aktuální pandemií SARS-CoV-2, díky které došlo k uzavření hraničních přechodů ze strany kolumbijské vlády, aby nedocházelo k většímu šíření viru. V důsledku toho jsou migranti a uprchlíci nuceni překonávat pouze neformální migrační trasy a přechody, které se nacházejí v nejnebezpečnějších oblastech ovládaných ozbrojenými skupinami (ELN, EPL, FARC). Genderově podmíněné násilí se v těchto oblastech vyskytovalo ve velké míře již před začátkem pandemie, kdy během jednoho roku došlo k nárůstu o 92 % oproti roku 2018. Od začátku pandemie se násilí působené na ženách zvýšilo o dalších 7 %. Tato skutečnost ovšem neodradí většinu žen a dívek, které se rozhodnou z Venezuely odejít, jelikož mají obavy o svůj život v důsledku vyhrožování, zatýkání či leteckému bombardování (Martinez, 2021; CARE, 2021).

Pokud se tyto ženy a dívky dostanou přes hranice mezi státy, čeká je další náročné období, ve kterém jsou nuceny vyhledat zdravotní a psychologickou pomoc, pokud se staly například oběťmi genderově cíleného násilí nebo při cestě došlo k jinému zranění či onemocnění. Tím ovšem jejich namáhavá cesta nekončí, jelikož se potřebují začlenit do kolumbijské společnosti především v rámci pracovního trhu. Pro samotnou Kolumbii nastává s příchodem velkého počtu migrantů a uprchlíků mnoho výzev, které musí být vyřešeny. Následující kapitola pojednává o venezuelských ženách v Kolumbii z pohledu integrace do socioekonomického prostředí země a přístupu k základním službám, které jsou pro migrující a prchající ženy zásadní.

4.3 Venezuelské ženy v Kolumbii

Jak již bylo zmíněno, Kolumbie se nyní musí vypořádat s enormním počtem přicházejících migrantů a uprchlíků z Venezuely, jejichž odchod zapříčinila zejména vzniklá humanitární krize v zemi. V současnosti se v Kolumbii nachází téměř 1,8 milionů venezuelských obyvatel, kde je více, než 49 % tvořeno ženskou populací. Jelikož se jedná o extrémní příliv nových osob, byla kolumbijská vláda nucena přijmout další zákony, opatření či plány, které pomohou při řešení celé situace.

4.3.1 Migrační politika

Kolumbie vždy patřila mezi země, u které převažovaly emigrační tendence, a sloužila převážně k tranzitnímu přechodu osob do jiných států. Z tohoto důvodu zde nebyla migrační politika nijak ucelená. V 50. letech 20. století byla viděna snaha o přijetí různých zákonů, strategií či opatření, která by migrující obyvatele do Kolumbie přilákala. Úsilí bylo zmařeno především v důsledku krvavých bojů v zemi a proces integrace migrační politiky započal až na přelomu nového tisíciletí. Od roku 1961 byla přijata a ratifikována Ženevská úmluva o právním postavení uprchlíků s dodatkovým protokolem (1967). V roce 2004 byla vydána ustanovení o přistěhovalectví, vízech, migrační kontrole a sankcích. O rok později přijal kolumbijský Kongres zákon č. 985 o zákazu obchodování s lidmi a ochraně dětí. Od roku 2015 je ratifikován zákon o prevenci a postihu diskriminace na základě pohlaví. Ministerstvo zahraničních věcí formulovalo strategii a v roce 2009 byl vydán dokument, který zastřešoval práva a pravidla emigrace i imigrace v Kolumbii. Tento dokument byl v roce 2011 přeformulován, jelikož nezahrnoval konkrétní tvorbu specializovaných institucí a orgánů, které by na migraci dohlížely. V roce 2011 byl vydán zákon č. 1465, který upravoval cíle, funkce a postupy všech vládních subjektů týkajících se migračních toků. Došlo také k přijetí zákona č. 1719 z roku 2014, který garantuje trestní stíhání pachatelů sexuálního násilí. Do roku 2017 bylo vydáno více, než 50 různých zákonů zabývajících se migrací, zákazem diskriminace osob a ochranou práv migrantů či uprchlíků, které byly do současnosti postupně modifikovány (ONU, nedatováno; Gobierno de Colombia, 2021; DANE, 2017).

V případě venezuelských migrantů začala kolumbijská vláda vydávat Speciální permanentní povolení (PEP – Permiso Especial de Permanencia), které jim nabízí dočasně chráněný status. Toto povolení pomáhá také k regulaci migrace v rámci země a slouží převážně ke studiu či pracovní činnosti. Nejedná se o nahrazení identifikačního dokladu, z tohoto důvodu jej nedostanou ilegální migranti. Došlo k rozšíření dalších opatření například k distribuci Hraničních mobilizačních karet (Tarjeta de Movilización Fronteriza). Ta slouží převážně pro přechod mezi kolumbijsko-venezuelskou hranicí na nákup jídla, léků či jiných potřeb nebo v rámci návštěv rodinných příslušníků. Nelze s ní ovšem využít žádných zdravotních služeb nebo vykonávat placenou činnost a studium (Rico a kol., nedatováno; Muñoz-Pogossian, Tufro, 2020).

4.3.2 Přístup k lékařské péči a jiným službám

Ženy a dívky, které přichází do Kolumbie, zažívají i nadále chudobu, nenaplnění životních potřeb či násilí. Většina z nich zůstává v provizorních osadách poblíž hranic z důvodu nedostatečných finančních možností. Jedná se převážně o regiony na severu a východě země (La Guajira, Norte de Santander nebo Arauca) (Bahar a kol., 2018). Právě v těchto chudých částech země trpí lidé nedostatkem základních služeb a nenachází se zde ani dostatečná infrastruktura. I přes tyto skutečnosti mají ženy a dívky lepší přístup k potravinám a základním potřebám, než tomu bylo ve Venezuele. V Kolumbii je vidět také cenový rozdíl všech komodit, které jsou oproti venezuelskému trhu mnohem nižší. Na druhou stranu jsou ženy vystaveny šokující realitě v důsledku placeného veřejného zdravotnictví či nedostatečnému přístupu k pitné vodě a hygieně, která je zde natolik tristní, že dívky raději využívají plastové tašky uvnitř příbytku, než aby použily venkovní latríny. Především u dospívajících dívek je hygiena během menstruace zásadní. Také v rámci těhotenské a mateřské péči se zde nenacházejí dostatečné zdravotní služby, což způsobuje nárůst podvýživy a dětské i mateřské úmrtnosti (Reilly a kol., 2020; Sanabria a kol., 2020).

V příhraničních oblastech došlo během předchozích let k vysokému nárůstu (15-20 %) infekčních onemocnění především akutních infekcí dýchacích cest, tuberkulózy, HIV/AIDS, planých neštovic, spalniček, černého kašle a hepatitidy A. Celkový přístup k léčivům a zdravotnickým službám zde není velmi příznivý. Osoby, které jsou nakaženy HIV a potřebují antiretrovirovou terapii musí mít zajištěné zdravotní pojištění. Mezi dalšími onemocněními, která jsou způsobena přenašeči, bychom mohli v regionu nalézt zejména malárii, horečku dengue nebo leishmaniózu. Od roku 2013 vystoupal počet nakažených Venezuelanů malárií na pětinasobek ve srovnání s předchozím obdobím. V reakci na to začala kolumbijská vláda poskytovat bezplatná očkování pro přistěhovalce v příhraničních oblastech. Ovšem zbylé lékařské ošetření není pro migranty hrazeno. Bezplatná péče je možná vykonat pouze v akutních případech ve vládních zdravotnických zařízeních (Doocy a kol., 2019).

Osady jsou často hlídané v důsledku vysokého rizika násilí zejména přes noc a ozbrojené skupiny omezují obyvatele v pohybu. Především mladé dívky, které nemají identifikační dokumenty, jsou náchylnější k předsudkům, diskriminačním postojům či sexuálně podmíněnému násilí. Dochází zde k vyšší míře násilí v rámci partnerského

soužití nebo od rodinných příslušníků. Ženy a dívky jsou i nadále vystaveny riziku únosů, obchodu s lidmi nebo vynuceným sexuálním službám, které musejí praktikovat, aby přežily. Stejně zranitelnosti v těchto oblastech čelí osoby, které spadají do LGBT+ komunity, jelikož právě v Kolumbii převládají tradiční stereotypní postoje, kdy muž má vyšší moc, než žena. V důsledku toho dochází k diskriminaci všech odlišných osob, které se stávají terčem sexuálního násilí. Z důvodu nelegálního příchodu do země a nedostatečné informovanosti o službách, nejsou tyto incidenty dostatečně hlášeny a prošetřovány (CARE, 2020).

Převážná většina venezuelských žen a dívek je ve své zemi původu, při cestě i v cílové destinaci vystavena vysokému stresovému náporu, který ovlivňuje především psychické zdraví. Mezi migrujícími docházelo nejvíce k různým formám násilí (18,4%), jako je například sexuální vykořisťování (13,2%), sexuální násilí a genderové násilí (2,6%). Další stresující faktory vznikly na základě přístupu kolumbijské společnosti. Téměř 16 % osob bylo vystaveno xenofobii, diskriminačním praktikám či zneužívání v rámci pracovní činnosti. Jako konsekvence těchto zkušeností docházelo k sociální izolaci, která byla způsobená především strachem, což podpořilo rozvoj různých psychických onemocnění. Ženy a dívky trpěly také materiálními ztrátami a nedostatkem podpůrných sítí, které by vytvářely pocity bezpečí nebo stability. To je důležité zejména při řešení každodenních situací. Nejčastěji identifikovanými poruchami psychického zdraví byla úzkost (9,8 %), deprese (8,8 %) a užívání psychoaktivních látek (6,2 %). V konečném důsledku rozvinutí těchto onemocnění dochází ke ztrátě kontroly nad svým životem, jež negativně ovlivňuje kvalitní prožití budoucích životních fází. Všechny tyto psychické zátěže mohou vést k tomu, že se žena nedokáže dostatečně začlenit jak do nové společnosti, tak na pracovní trh (Ruiz, Rodríguez, 2020).

4.3.3 Socioekonomická integrace

Integrace migrantů a uprchlíků do sociální a ekonomické sféry je velmi podstatnou součástí celého migračního procesu, jelikož na ní závisí především budoucnost těchto osob. Začlenění nových obyvatel do společnosti je výzvou jak pro samotné příchozí, tak pro kolumbijskou vládu. Výrazné pozitivum můžeme vidět v demografickém složení přistěhovalců. Více, než 75 % venezuelských migrantů se nachází v produktivním věku od 15 do 64 let. Ženy jsou zde rovnoměrně zastoupeny v každé z věkových kategorií a jsou vzdělané stejně jako muži. Téměř 83 % z této

skupiny osob dokončilo alespoň střední školu. Ve srovnání s kolumbijskou populací jsou venezuelští přistěhovalci mnohem mladší, vzdělanější a produktivnější. Pokud by došlo ke správné integraci, mohli by venezuelští obyvatelé přinést vhodnou pracovní sílu a ekonomický růst v zemi. Obecně se však skoro polovina nachází v neformálním ekonomickém sektoru (Bahar a kol., 2018).

Velký příliv migrujících obyvatel vyvolává tlak na přijímající zemi, jelikož je přistěhovalcům nucena zajistit základní humanitární potřeby, zdravotní péči, bydlení či vzdělání. Všechny tyto podstatně vysoké náklady se promítají do současné ekonomiky země. V roce 2019 tvořily náklady spojené s humanitární krizí okolo 0,5 % HDP (Muñoz-Pogossian, Tufro, 2020). Na druhou stranu příliv extrémního počtu migrujících pracovníků snižuje mzdové náklady zaměstnavatelům, čímž dochází také ke zlevňování cen výrobků a služeb. Zvýšená poptávka po levné pracovní síle má ovšem velká úskalí. Může docházet ke snižování lépe placených pracovních míst pro kolumbijské obyvatele a ovlivňovat celkovou nezaměstnanost a kvalitu odvedené činnosti. Problém také nastává v geografickém rozložení příchozích obyvatel, jelikož většina z nich sídlí převážně v chudých hraničních oblastech, kde lidé již před příchodem tolika osob trpěli nedostatkem potřeb, služeb i pracovních příležitostí. Z tohoto důvodu je nutné dobrovolné geografické rozdělení migrujících obyvatel v rámci celé Kolumbie (Muñoz-Pogossian, Tufro, 2020; OECD, 2019).

Ženy představují téměř 50 % z celkového počtu příchozích a mají v průměru vyšší vzdělání a pracovní zkušenosti, než mužská část Venezuelců. Více, než 70 % jich bylo zaměstnáno již v zemi původu, z toho 57 % pracovalo ve formálním sektoru (například ve finančních a komunikačních službách, zpracovatelském průmyslu nebo obchodu). Navzdory tomu, ovšem čelí v Kolumbii vyšší diskriminaci a horším pracovním podmínkám. V důsledku toho tvoří venezuelské ženy a dívky mnohem větší procento nezaměstnaných. Venezuelské ženy všeobecně získávají méně pracovních příležitostí a jsou jim nabízeny převážně nízko kvalifikované pozice. Jedná se především o úklid, péči o domácnost nebo pouliční prodej včetně sexuálních služeb. Ženy jsou také častěji vystaveny rizikovým situacím, násilí či vykořisťování v rámci různých pracovních činností. Jako následek již zažitých negativních zkušeností během cestování omezují ženy v přístupu na pracovní trh, nedostatku motivace při hledání zaměstnání nebo dochází k úplnému vyloučení z trhu práce. Se vstupem do kolumbijské společnosti čelí ženy stereotypnímu chování v rámci okolí a jsou nuceny více se starat

o svoji domácnost a rodinu, než byly zvyklé ve venezuelském prostředí. Drastická změna životních podmínek, ztráta příležitostí a xenofobie mohou negativně ovlivnit budoucí kvalitu jejich života (ILO, 2021).

Proces integrace do společnosti je důležitý i pro děti či mladé dívky, které nemají dostatečné množství financí na studium na kolumbijských školách. Problémem je zde také nutnost splnění legality příchodu do země s platnou dokumentací, což velké množství těchto migrantů nespĺňuje. Další výzvou je také nedostatečná kapacita již přeplněných tříd místními studenty. Venezuelské děti či dospívající dívky zažívají diskriminaci a jsou ostatními vyloučeni z kolektivu žáků. Pro kolumbijskou vládu znamenají všechny tyto skutečnosti další problémy, které v rámci celé humanitární krize musí řešit. Důležité je zejména navýšení kapacit tříd i množství odborných pedagogů, ale také zpřístupnění školní docházky i chudým migrantkám a uprchlicím (Sanabria a kol., 2020; Reilly a kol, 2020).

Kolumbijská vláda i společnost čelí mnoha výzvám, které jsou spojeny se současnou krizí ve Venezuele. Migrující ženy mají ztížený přístup ke službám i příležitostem v oblasti pracovního trhu, kde by ovšem mohly při správné integraci přinést různá pozitiva zejména pro ekonomický růst země. Nemělo by se proto zapomínat na podporu zplnomocnění žen a dívek v rámci kolumbijské společnosti. Vláda ovšem nemá dostatečné kapacity na rozšíření dostupnosti základních a sociálních potřeb pro migrující ženy. Zde přichází na řadu různé mezinárodní i místní organizace, které vládě pomáhají s koordinací, distribucí a zajištěním potřebných služeb i základních prostředků pro život v nové zemi. Následující kapitola je věnována popisu některých organizací, které na kolumbijském území operují a analýze jejich činností.

5 Mezinárodní a místní organizace

Humanitární krize ve Venezuele, která zapříčinila příchod téměř jednoho milionu Venezuelanek do Kolumbie, způsobila nepřiměřený dlouhodobý tlak při poskytování základní humanitární pomoci venezuelským obyvatelům a jejich přístupu ke službám. Celkový rozsah problému společně s neutichající nejistotou ve Venezuele působí další komplikace v rámci účinné pomoci migrantkám a uprchlicím, které se nacházejí zejména v příhraničních osadách. Přestože Kolumbie ročně vynakládá méně, než 0,5 % z HDP na humanitární pomoc a vzdělání pro tyto přichozí obyvatele, nachází se na pokraji svých kapacitních možností. Z tohoto důvodu bylo nutné přistoupit k dalšímu řešení vzniklé situace, kdy kolumbijská vláda vpustila do své země velmi mnoho mezinárodních organizací, které migrantkám a uprchlicím pomáhají především v nejvíce zasažených oblastech (Muñoz-Pogossian, Tufro, 2020).

5.1 Vládní organizace

Na území Kolumbie můžeme nalézt velký počet vládních organizací, mezi které řadíme například Přejídné centrum pro pomoc migrantům (Transitional Migrant Assistance Center), Národní jednotku pro snižování rizik katastrof (National Disaster Risk Reduction Unit), Kolumbijský institut pro rodinný blahobyt (Colombian Institute for Family Welfare), Místní úřad pro oběti ozbrojených konfliktů (Local Office of Victims of the Armed Conflict) nebo Úřad integrální pozornosti pro LGBT+ populaci (Office of Integral Attention to the LGBT Population) (Pineda, Jaramillo, 2018). V souvislosti s přístupem ke zdravotním a vzdělávacím službám fungují v zemi bezplatné vzdělávací instituce nebo venkovská edukační centra a zdravotnická střediska veřejného zdraví. Téměř 80 % těchto vládních organizací má ovšem problémy s nedostatečným zajištěním finančních prostředků z mezinárodních a veřejných zdrojů, což je ovlivněno také nízkou kvalifikovaným personálem. Ten nemá potřebné znalosti pro získání mezinárodních či národních finančních programů a dotací. Další obtíže, které omezují poskytování služeb, jsou zapříčiněny špatným či neúplným školením o mezinárodních projektech spolupráce, řízení a koordinaci migrace nebo návrhu intervenčních programů včetně nouzové humanitární pomoci a zajištění ochrany lidských práv. Celou situaci ztěžuje také nedostatečná či žádná dokumentace migrujících Venezuelek a přítomnost ozbrojených skupin, které negativně ovlivňuje bezpečí všech pracovníků (Sanabria a kol., 2020; Doocy a kol., 2019).

5.2 Mezinárodní organizace

V důsledku nedostatečných znalostí a kapacit místních vládních organizací při řešení a koordinaci poskytované pomoci bylo nezbytné přivítat pomocnou ruku od mezinárodních organizací, které mají větší zkušenosti s řízením a poskytováním pomoci při humanitárních katastrofách. V Kolumbii nalezneme především agentury OSN, kterými jsou například Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR), Světová zdravotnická organizace (WHO), Organizace pro genderovou rovnost a posílení postavení žen (UN WOMEN), Mezinárodní organizace pro migraci (IOM), Dětský fond Organizace spojených národů (UNICEF) nebo Světový potravinový program (WFP) (Doocy a kol., 2019; Migracion Colombia, 2021).

V Kolumbii se nachází mnoho dalších mezinárodních organizací, které zde poskytují nezbytné služby a základní potřeby. Došlo ke zřízení táborů s přístřešky a ubytovacích zařízení, jídelen a komunitních kuchyní nebo zdravotnických center. Významná pomoc přichází především od Agentury Spojených států amerických pro mezinárodní rozvoj (USAID), která se pro Kolumbii stala významným donorem v souvislosti s poskytováním nouzových potřeb, zajištěním výživy a podporou bezpečnosti. USAID pomáhá také s technickými a školicími činnostmi při provádění zdravotnického programování, technické podpory či edukace v rámci psychologické péče, imunizačního ošetření nebo dětské ochrany (Roth, 2019). V souvislosti s poskytováním humanitární pomoci se na podobných aktivitách podílejí také mezinárodní neziskové organizace, mezi které patří zejména Caritas Internationalis, Mezinárodní hnutí Červeného kříže a Červeného půlměsíce, Project HOPE, Save the Children, CARE nebo Americares (Migracion Colombia, 2021, Pineda, Jaramillo, 2018).

5.3 Místní organizace

Po celé zemi pomáhají také místní organizace, jež jsou převážně založeny na spolupráci s mezinárodními humanitárními organizacemi, které již byly jmenovány. V rámci místní společnosti nalezneme nestátní neziskové organizace, kterými jsou kupříkladu Casa de la Mujer, Fundación Entre Dos Tierras, Fundación Mujer y Futuro, Colonia Venezolana en Colombia nebo Aires de Esperanza (UNHCR, 2008; Coalición por Venezuela, 2019). Organizace Casa de la Mujer se zabývá především zajišťováním

základních práv a svobod, právním poradenstvím, ale i psychosociální podporou žen a dívek (Casa de la Mujer, 2020). Fundación Entre Dos Tierras poskytuje migrantům a uprchlíkům celkovou humanitární pomoc jako je distribuce výživy, léků, oblečení nebo základních potřeb. Dále nabízí právní a sociální asistenci včetně edukace a integrace do společnosti. Aires de Esperanza přináší především zdravotní péči, ale také sociální, právní a vzdělávací služby. Colonia Venezolana en Colombia se podílí na sociální, kulturní a ekonomické adaptaci přistěhovalců v kolumbijské společnosti (Coalición por Venezuela, 2019). Organizace Fundación Mujer y Futuro přináší ženám pomoc v oblastech sexuálního zdraví a prevence, psychologickou podporu pro oběti násilí, ale i edukaci v rámci rovnoprávnosti a postavení žen ve společnosti. Nabízí také právní a sociální poradenství včetně doprovodné asistence (Mujer y Futuro, 2018).

Většina mezinárodních i místních organizací věnuje zvláštní pozornost ženské migrující populaci, jelikož je tato skupina osob zranitelnější a náchylnější k tomu stát se obětmi násilí či vykořisťování. Ženy migrantky a uprchlice vyžadují také odlišnou zdravotní péči především v souvislosti se sexuální prevencí a reprodukčním zdravím. V latinoamerické společnosti je důležitá jejich edukace a empowerment v rámci rovnoprávného přístupu ke službám a uplatnění na trhu práce. Následující kapitoly budou zaměřeny na analýzu pomoci dvou mezinárodních humanitárních organizací (Project HOPE, UNHCR), které venezuelským ženám v Kolumbii zajišťují distribuci základních komodit pro přežití; zdravotní služby a mateřskou péči; vzdělávání; právní a sociální servis či další nezbytnou pomoc.

6 Project HOPE

Project HOPE je mezinárodní zdravotnická organizace, která byla v roce 1958 založena ve Spojených státech amerických. Nevládní humanitární organizace si vybudovala pestrou síť zdravotnických systémů po celém světě s téměř dvěma miliony kvalifikovanými globálními i místními zaměstnanci. Dnes působí ve více, než 26 zemích světa, ve kterých pomáhá zajišťovat lékařskou péči, zdravotnické vybavení a léčiva, ale také odborná školení místních pracovníků a komunit. Project HOPE se zaměřuje převážně na pět hlavních oblastí, kterými jsou katastrofy a zdravotní krize; infekční choroby; zdraví matek, novorozenců a dětí; nepřenosné choroby a velmi důležitou část pomoci zahrnuje prosazování zdravotnické politiky v místní společnosti. V Projectu HOPE věří, že dlouhodobá řešení, která spočívají především při zapojení celé komunity do problému, vedou ke změně a záchraně životů. V důsledku dlouhodobého působení zdravotnických opatření je možné předcházet úmrtí novorozenců a matek, ukončení AIDS a tuberkulózy, ale také odolat katastrofě díky pevným zdravotnickým systémům v zemi (Project HOPE, 2021).

Nezisková organizace je založena především na získávání finančních darů či grantů pocházejících od soukromých dárců a vlády Spojených států amerických. V roce 2019 tvořily největší část rozpočtu firemní věcné dary (41,3 %), vládní granty (27,4 %) a individuální dary (13,6 %). Téměř 12 % bylo poskytnuto od nadačních fondů a korporací. Malou část rozpočtu tvoří výnosy z předplatného, darované služby a další výnosy. Více, než 75 % těchto příjmů bylo využito na zdravotní služby a edukaci, 10 % rozpočtu bylo utraceno za fundraising a komunikaci a 9 % bylo vynaloženo na zdravotní politiku. Zbylých 4,7 % bylo použito na management a všeobecnou podporu (Mc Lean, 2020; Project HOPE, 2019).

6.1 Project HOPE v Kolumbii

V Kolumbii byl v roce 1995 zřízen regionální pohotovostní tým lékařů v rámci Projectu HOPE, kteří pomáhali obyvatelům severní provincie ve městě Cartagena s každodenními krizovými situacemi. Organizace rovněž realizovala projekty domácí péče osobám s nemocí AIDS, které se uskutečnily v hlavním městě a jeho okolí. Projekty byly vytvořeny za účelem kvalitní, nízkonákladové domácí péči, kterou si mohou dovolit i chudší pacienti. V souvislosti s venezuelskou humanitární krizí došlo

k rozšíření poskytovaných služeb i do příhraničních oblastí, kde se nachází převážná většina příchozích migrantů a uprchlíků. Ve spolupráci s kolumbijskou vládou a UNHCR byla zřízena humanitární centra v provincii Norte de Santander ve městě Cúcuta, metropolitní oblasti Villa del Rosario a v dalších komunitních oblastech v okolí. Project HOPE spolupracuje také s místními nemocnicemi a dalšími zdravotnickými středisky. Společně s nimi došlo k vypracování krizových plánů pro koordinaci pomoci a zajištění co největšího přístupu migrantů a uprchlíků k odborné péči a bezplatným zdravotním službám (Project HOPE, 2021).

Jak již bylo zmíněno v kapitole o přístupu k lékařské péči a jiným službám největším nedostatkem v příhraničních oblastech jsou zejména nedostupná zdravotní ošetření včetně vakcinace; přístup k nezávadné vodě, sanitaci a základní hygieně nebo problém malnutrice a potravinová bezpečnost. Na všechny tyto vzniklé problémy se organizace společně s dalšími partnerskými středisky snaží nalézt řešení. Ve spolupráci s nemocnicemi, zdravotními středisky a místními úřady dochází k distribuci různých léčiv a vitamínových doplňků pro venezuelské obyvatele. I přesto se zde nachází mnoho případů, pro které nemá organizace dostatečné množství medikamentů. Je tomu zejména v případě pacientů s onemocněním HIV/AIDS a rakovinou, kteří v důsledku nízkých kapacit léků přestávají dostávat antiretrovirovou a chemoterapickou léčbu. V roce 2019 bylo provedeno 15 913 základních zdravotních konzultací v této oblasti (Project HOPE, 2019).

Během služby připadne na jednoho lékaře téměř 16 pacientů denně. Na druhou stranu se zde každý den nachází okolo 50 až 60 pacientů, které nejsou schopni vyšetřit. Příčinou je především extrémní nárůst migrace v příhraničních oblastech. Mnoho Venezuelských obyvatel přichází do Kolumbie právě v těchto místech a vytvořená zdravotnická centra Projectu HOPE se stávají prvními dostupnými službami v rámci Kolumbie. V důsledku vyčerpání kapacit jsou lékaři nuceni posílat závažné případy rovnou do místních nemocnic především do Jorge Cristo Sahium ve Villa del Rosario a Erasmo Meoz v Cúcutě (Project HOPE, 2021).

6.1.1 Zdravotní péče pro ženy a dívky

Největší tlak je vyvíjen na gynekologickou a porodnickou péči pro ženy a mladé dívky, které jsou v těchto oblastech více zranitelné. Dochází zde k brzkým těhotenstvím či nechtěnému otěhotnění během cesty, jelikož se mnoho žen a dívek stává obětmi

genderově podmíněného sexuálního násilí. Dívky do země přicházejí ilegální cestou a jsou nuceny za přechod zaplatit sexuálními službami. V důsledku toho se výrazně zvýšil počet těhotenství a sexuálně přenosných chorob. Téměř 52 % případů zaujímají dívky mladší 16 let a dochází k častějšímu výskytu onemocnění syfilidou u novorozenců. Nápor v těchto příhraničních oblastech tvoří také „pendlerky“, které vyhledávají gynekologickou, perinatální a porodnickou péči v Kolumbii. Více, než 85 % venezuelských žen nemá přístup k těmto zdravotním službám přímo ve Venezuele, proto přechází hranice do Kolumbie pouze na jeden či dva dny, aby si tuto péči zajistily. Ohroženy jsou především ženy, které potřebují specializované a obtížné chirurgické zákroky jako je například císařský řez (Bragale, 2019).

Během roku 2019 bylo venezuelským ženám poskytnuto 10 308 gynekologických a porodnických konzultací a 2 160 ženám a dívkám byla zajištěna porodní asistence v nemocnici Erasmo Meoz v Cúcutě, kde Project HOPE poskytuje svoje služby. Od roku 2017 se zde narodilo již 29 000 novorozenců. Na druhou stranu, téměř třem čtvrtinám těhotných žen a dívek, které překročí hranici do Kolumbie, není z kapacitních důvodů zajištěna porodní asistence, což je vystavuje většími riziku mateřské i dětské úmrtnosti. Běžnou praxí je v těchto zařízeních vykonání porodu v ranních hodinách a odpoledne již matka i s dítětem odchází z nemocnice. To ukazuje na přeplněnost kapacitních možností v tomto sektoru (Project HOPE, 2019).

Velká část žen a dětí trpí podvýživou, různými gastrointestinálními a respiračními onemocněními. Mnoho žen trpí infekcemi močových cest a chronickými onemocněními. Organizace poskytuje v rámci primární zdravotní péče okamžitou pomoc pro pacienty s malárií, průjmovými onemocněními, horečnou dengue, spalničkami a infekcemi dýchacích cest. Zvýšila se také prevalence hepatitidy A, jejíž příčinu můžeme spatřit v zanedbané a nedostatečné hygieně. V rámci provincie Norte de Santander dochází k očkování žen a dětí i v malých střediscích, která s Projectem HOPE spolupracují (Schwarz, 2019).

6.1.2 Edukační programy

Nezisková organizace se kromě zdravotnických služeb soustředí také na školení a technické vzdělávání místního zdravotnického personálu i komunit. Byly vytvořeny edukační programy, které se zaměřovaly převážně na zajišťování správné primární zdravotní péče pacientům. Odborná školení byla věnována běžně přenosným nemocím,

správnému užívání základních medikamentů, zdravotnickým informačním systémům a sběru dat nebo genderově podmíněnému násilí. V rámci kampaně zabývající se právě násilím působeným na ženách bylo osloveno více, než 4000 lidí z místních komunit, kteří se stali součástí těchto edukačních programů (Project HOPE, 2021).

Project HOPE navrhla standardy kvality základních zdravotních služeb, které nemocnicím a střediskům pomáhají získat zpětnou vazbu a zajistit tak odpovědnost za pacienty. Jedná se především o mechanismy pro podávání stížností a vznik výborů, které udržují kvalitu poskytovaných služeb. Usiluje se také o zdokonalení místních komunikačních systémů, které informují komunity, migranty a uprchlíky o možnostech získání bezplatného ošetření ve spolupracujících střediscích. Dále je kladen důraz na dostatečnou informovanost přistěhovalců i místních osob v rámci prevence sexuálního zdraví, přístupu k základním lékům a zdravotní výchově (Project HOPE, 2021).

6.1.3 Pomoc během pandemie

V reakci na celosvětovou pandemii SARS-CoV-2 byla organizace nucena přistoupit k dalším opatřením a edukaci všech zaměstnanců i místních obyvatel. Začala s distribucí ochranných pomůcek a laboratorních testů, došlo k provádění screeningu pacientů a vytvořil se systém třízení nemocných osob z důvodu vyšší bezpečnosti jak personálu, tak všech ošetřovaných obyvatel. Během pandemie bylo rozdáno 56 400 ochranných masek do 40 regionálních nemocnic a zařízení v provincii Norte de Santander, které s Projectem HOPE spolupracují. Nemocnice Jorge Cristo Sahium pomáhá s třízením nakažených pacientů, kteří jsou převezeni do léčebného centra v nemocnici Erasmo Meoz. Organizace také podporuje vzniklá call centra, která volající posílá do testovacích center. Díky práci Projectu HOPE došlo k odhalení téměř 96 % pozitivních případů, které se v této příhraniční oblasti vyskytují (Project HOPE, 2021).

Project HOPE poskytuje velmi mnoho nezbytných služeb a školení v oblastech, kde se nachází málo kvalitních zdravotnických zařízení, nemocnic a vysoce kvalifikovaného personálu. Zejména pro ženy a dívky zde dříve nebyly gynekologické, prenatální i postnatální služby poskytovány. Díky organizaci dochází k zajištění přístupu k základnímu ošetření pro mnoho venezuelských žen i ostatní migrující osoby. Je také důležité vyškolit a zajistit další zdravotnický personál a lékařská centra, jelikož nynější kapacity nejsou v rámci masivních migračních toků dostačující. V důsledku toho může docházet k odepření základních potřeb a služeb místním kolumbijským

obyvatelům, kteří již dříve měli pouze omezený přístup ke zdrojům v těchto chudých pohraničních oblastech. Velmi významnou roli zde hraje i navýšení distribuce léčiv především pro pacienty s rakovinou a HIV. Na druhou stranu se Project HOPE snaží udržet alespoň základní standardy kvality v rámci poskytované péče, přestože jsou jedinou bezplatnou možností pro venezuelské migranty a uprchlíky. Pozitivní přístup můžeme vidět v rychlém přijetí opatření v důsledku probíhající pandemie SARS-CoV-2, která negativně ovlivnila možnosti a bezpečnost při poskytování služeb.

7 UNHCR / ACNUR

Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) nebo španělským názvem La oficina del Alto Comisionado de las Naciones Unidas para los Refugiados (ACNUR) je mezinárodní organizace založená v roce 1950, jejímž cílem je ochrana lidských životů, zajištění práv a svobod, ale také řízení a koordinace mezinárodních akcí na ochranu a udržení blahobytu uprchlíků po celém světě. Společně s partnery a místními komunitami pracuje na zabezpečení možností pro uprchlé osoby, aby v nové zemi mohly požádat o azyl a nalézt bezpečné útočiště. Organizace se zabývá především oblastmi zdraví, přístřeší, ochrany a vzdělání. Zajišťuje lidem nezbytnou materiální pomoc a přístup k základním službám (UNHCR, 2021).

7.1 ACNUR v Kolumbii

Kolumbijská kancelář byla založena v roce 1997 ve spolupráci s jinými agenturami OSN, místní vládou a komunitami. Od samého vzniku posilovala a prosazovala azylové politiky pro osoby, které potřebují mezinárodní ochranu, a přispívala k prevenci nuceného vysídlení a ochrany vysídlených osob. ACNUR pomáhá svou humanitární podporou v situacích, kdy stát není schopen dostatečně reagovat a ochránit místní obyvatelstvo. Přispívá také k vytvoření nových veřejných politik souvisejících s dlouhodobými řešeními a rozvojem legislativy v rámci prevence a ochrany prchajících osob bez státní příslušnosti. V současnosti se v Kolumbii nachází 11 kanceláří se třemi sty zaměstnanci a 29 informačních a orientačních center, která se snaží zmírnit následky příchodu téměř dvou milionů venezuelských osob (ACNUR, 2020).

ACNUR v Kolumbii spolupracuje s dalšími agenturami a neziskovými organizacemi v rámci uskupení GIFMM (Grupo Interagencial de Flujos Migratorios Mixtos) a R4V (Coordination Platform for Refugees and Migrants from Venezuela), které se snaží o monitoring prchajících venezuelských obyvatel a zajištění nezbytných potřeb. Mezinárodní organizace spolu s místními uskupeními a národními institucemi pomohla více, než 340 tisícům migrantům a uprchlíkům během roku 2020. ACNUR operuje po celé zemi, ovšem v důsledku velké kumulace přistěhovalců v příhraničních oblastech se v těchto místech nachází mnohem více intervenujících center, než ve zbylých částech země (UNHCR, 2020).

7.1.1 Služby

Během minulého roku se organizace podílela na 7 400 aktivitách, které se zabývají ochranou, zdravím, přístřeším, vzděláním a finančními službami. Více, než 3 800 činností bylo zaměřeno na právní asistenci, ochranu obětí násilí a podporu všeobecného bezpečí. 841 aktivit se věnovalo zajištění přístupu k lékařským a jiné zdravotním službám. To zahrnovalo především primární zdravotní péči; podporu místních zdravotnických zařízení; sexuální prevenci a reprodukční zdraví; prenatální vyšetření a psychosociální podporu. Dalších 400 služeb, které ACNUR nabízí, se věnuje poskytování, renovaci či konstrukci přístřeší a podpoře domácností včetně integrace uprchlíků na pracovní trh. 150 aktivit bylo zaměřeno na edukaci zdravotního personálu, zajištění školního vybavení pro děti a dospívající žáky, ale také na přístup k distančnímu vzdělávání. Zbylé činnosti se zabývaly poskytováním víceúčelových finančních zdrojů komunitám, domácnostem či jednotlivcům, kterých bylo téměř 20 000 během minulého roku (UNHCR, 2020).

Spolu s organizacemi IOM a UNICEF dochází k registraci příchozích Venezuelanů a vydávání rodných listů pro novorozence. Do roku 2020 bylo přijato přes 180 tisíc systémových žádostí a registrací a vydáno přes 50 tisíc nových identifikačních dokumentů. ACNUR pomohl více, než 3 700 uprchlíkům s právní asistencí při získávání azylu a zajistil školení pro 7 270 odborníků v oblasti práva, kteří budou poskytovat své služby v rámci mezinárodní ochrany prchajících osob. Organizace také poskytla 700 ubytovacích jednotek a stanů, včetně 15 ozdravných center pro pacienty se SARS-CoV-2. V rámci humanitární asistence dochází k zajišťování přímé pomoci útulkům, které poskytují ubytování dalším osobám se specifickými potřebami především ženám a dětem (UNHCR, 2020).

7.1.2 Péče o ohrožené skupiny

Významná pozornost je věnována převážně zranitelným skupinám osob, mezi které patří ženy, dívky, děti či LGBT+ osob a oběti sexuálního násilí. Jelikož téměř 84 % ženské populace tvoří nelegální migrantky a uprchlice, bylo nutné zajistit bezpečnou síť partnerských institucí, která této skupině osob pomáhá. ACNUR pomohl vybudovat bezpečné prostory, které chrání oběti genderově podmíněného násilí, děti i dospívající. V rámci těchto ubytovacích zařízení jsou poskytovány veškeré specifické služby pro

tuto cílovou skupinu. Během roku 2020 bylo zajištěno 397 psychosociálních a zdravotních služeb osobám, které přežily sexuální násilí a 762 služeb pro děti. ACNUR společně s Kolumbijským institutem pro rodinný blahobyt pomohl v minulém roce celkem 50 716 dětem. Další odborná pomoc byla poskytnuta 1617 ženám a lidem LGBT+ v příhraničních partnerských organizacích. ACNUR se také zaměřuje na rozvoj dalších sítí a bezpečnostních opatření včetně edukace vládních subjektů, odborníků i komunit v oblastech genderově podmíněného násilí a ochrany dětí. Organizace vytváří také kampaně na podporu sloučení rodin, prevenci násilí a xenofobie (Defensoría del Pueblo de Colombia, 2020; UNHCR, 2020). Spolu s ONU Mujeres a dalšími neziskovými organizacemi například Sisma Mujer nebo La Casa de la Mujer probíhají edukační programy v rámci empowermentu, základních práv a rovnoprávnosti žen či osob z LGBT+ komunity (Sisma Mujer, 2021; La Casa de la Mujer, 2020).

7.1.3 Oblast Arauquita

ACNUR působí především v chudých příhraničních oblastech ve městě Arauquita v provincii Arauca, kde se v důsledku pandemie SARS-CoV-2 začalo kumulovat velké množství nově příchozích Venezuelanů. Během jednoho měsíce zde bylo registrováno 2 248 jednotlivců, z čehož 51 % tvořily ženy a mladé dívky. 27 % osob bylo identifikováno jako zranitelné či se specifickými potřebami. V rámci zdravotních služeb bylo rozdáno 656 hygienických potřeb; více, než 3000 mýdel, hygienických ubrousků a 150 litrů antibakteriálních gelů. Byla přistavena přístřeší pro 600 osob a vzniknul oddělený prostor pro ženskou a mužskou populaci v rámci hygienických zařízení. Díky organizaci ACNUR a dalším spolupracujícím subjektům se zde zlepšila kvalita a přístup k poskytovaným službám. Vzniklo také několik center sexuální prevence a reprodukčního zdraví. V důsledku pandemie bylo rozdáno téměř 9 000 ochranných pomůcek a došlo k vyčlenění 16 zařízení, ve kterých dochází k testování a monitoringu pozitivních pacientů (UNHCR response, 2021).

Pandemie SARS-CoV-2

Onemocnění SARS-CoV-2 ovlivnilo fungování a rychlé poskytování služeb v Kolumbii. Nejvíce nakažených osob se vyskytovalo především v těchto příhraničních oblastech, kde žije nejvíce migrujících a prchajících osob z Venezuely. ACNUR přeměroval své zdroje a služby především do nejvíce zasažených oblastí, čímž se podařilo odvrátit další humanitární krizi. Během roku 2020 dokázali spolu

s partnerskými organizacemi pomoci 247 000 osobám a zlepšit tak přístup ke zdraví, pitné vodě, hygieně a sanitaci, přístřeší, jídlu, vzdělání, integraci a ochraně, ale také k peněžním grantům na pokrytí základních potřeb (UNHCR, 2020).

Mezinárodní organizace ACNUR spolu s dalšími agenturami OSN a jinými spolupracujícími subjekty tvoří významnou část humanitární pomoci jak z hlediska neutralního přístupu k migrantům a uprchlíkům, tak v rámci distribuce základních potřeb a nezbytných bezplatných služeb. Velké pozitivum můžeme vidět především v preventivních programech a edukačních kampaních, které pomáhají měnit myšlení celé společnosti.

ACNUR a další neziskové organizace vytváří strategie pro koordinaci poskytování intervencí a distribuci humanitární pomoci. Významnou roli hrají také při zajišťování potřebných služeb v příhraničních oblastech zejména v probíhající pandemii. Díky možnosti expanze a navýšení počtu intervencí do budoucna pomáhají zemi předcházet další humanitární katastrofě vzniklé v důsledku příchodu velkého množství venezuelských osob společně s rostoucím počtem pozitivních případů SARS-CoV-2.

ZÁVĚR

Migrační situace žen v Kolumbii je neustále ovlivňována různými událostmi. V historii tomu bylo v důsledku krvavých bojů mezi kolumbijskou vládou, partyzánskými a guerrilovými uskupeními, které produkovaly velké počty emigrantů do jiných států světa. V současnosti čelí kolumbijská společnost enormnímu přílivu téměř dvou milionů venezuelských obyvatel, z čehož polovinu tvoří ženská populace. Situace je zapříčiněna socioekonomickou, politickou a humanitární krizí ve Venezuele, díky čemuž obyvatelé nemají přístup ani k základním potřebám či službám. Mnoho z nich prchá přes hranice do Kolumbie jako následek obav o svůj život, jež představuje vyslýchání, věznění či mučení jako běžně používanou taktiku diktátorského režimu ve Venezuele.

Převážná část prchajících venezuelských žen je při cestě vystavena různým formám genderově podmíněného násilí. Zvyšující se počet psychického a sexuálního násilí, vydírání nebo vykořisťování žen je zapříčiněn operujícími partyzánskými skupinami v příhraničních oblastech, kde dochází zejména k ilegálnímu vstupu do země. Právě neoficiální vstup do země znamená pro venezuelské ženy vyšší riziko zranitelnosti, přesto se však v Kolumbii nachází téměř 84 % žen ilegálně. Nelegální vstup do země byl podpořen také činy kolumbijské vlády, která v důsledku šířícího se viru SARS-CoV-2 uzavřela hranici mezi Kolumbií a Venezuelou.

Velké toky migrujících obyvatel ovlivňují také poskytování základních potřeb a služeb vládními subjekty. *1. Jak Kolumbie reaguje na příchod venezuelských migrantů a uprchlíků?* Na pomoc venezuelským migrantům a uprchlíkům je vynakládáno pouze 0,5 % HDP, přesto však nejsou dostatečné prostředky na distribuci nezbytných komodit a intervencí v chudých příhraničních oblastech, kde se nachází nejvíce přistěhovalců. Na druhou stranu začala kolumbijská vláda vydávat Speciální permanentní povolení (PEP) a Hraniční mobilizační karty, které slouží k zajištění základních potřeb a pracovních či studijních povolení. *1.1 Jaký je přístup venezuelských žen k základním potřebám a službám v Kolumbii?* V hraničních oblastech byl přístup ke službám již před venezuelskou krizí nedostatečný a některá zdravotnická zařízení převážně gynekologie a porodní péče téměř neexistovala. *2. Jaká je integrace venezuelských žen do kolumbijské společnosti? 2.2 Jsou venezuelské ženy začleněny na trhu práce?* Přestože kolumbijská vláda přijala mnoho zákonů na ochranu žen před

diskriminací a násilím, není schopná ji zajistit. V Kolumbii se ženy běžně setkávají s nerovným přístupem z hlediska pracovního trhu i v rámci celé společnosti. Migrantky a uprchlice se stávají levnou pracovní silou, ačkoli jsou vysoce kvalifikované. Pro kolumbijské hospodářství mohou znamenat pozitivní ekonomický rozvoj, ovšem pro místní obyvatele hrozbu, z důvodu ztráty pracovní pozice či nedostatku zaměstnání. *1.2 Jaký je přístup venezuelských žen ke vzdělání v Kolumbii?* Stejná situace nastává při dostupnosti zdravotních či sociálních služeb nebo vzdělání, které není vládními institucemi venezuelským ženám a dívkám bezplatně zpřístupněno.

3. Jakou roli hrají mezinárodní a místní organizace v Kolumbii? 3.1 Jak venezuelským migrantům a uprchlíkům pomáhají? Vládní subjekty nejsou schopny zajistit dostatečnou humanitární intervenci v příhraničních oblastech. Z těchto důvodů začala kolumbijská vláda spolupracovat s mnoha mezinárodními a místními neziskovými organizacemi, které zde poskytují zdravotní, potravinovou, psychosociální, právní či jinou pomoc. Specifická péče je věnována především ženám, které potřebují gynekologickou, prenatální či postnatální péči. Organizace zajišťují přístup k pitné vodě, sanitaci, hygienickým pomůckám i přístřeší. Velká část intervencí je cílena na prevenci sexuálního násilí a nerovnosti žen; edukaci místních zdravotníků a jiných zaměstnanců; ale také na rozšíření povědomí o poskytovaných službách mezi místními komunitami. V reakci na pandemii SARS-CoV-2 bylo nutné zahájit distribuci ochranných pomůcek a navýšit počet všech zaměstnanců včetně rozšíření zdravotnických zařízení. Pandemie ztěžuje poskytování veškeré asistence a ohrožuje bezpečnost pomáhajících pracovníků.

Především v důsledku působení mezinárodních organizací se Kolumbie nenachází v další humanitární krizi. Pro kolumbijskou vládu a její instituce stále zůstává výzvou dobrovolná redistribuce venezuelských přistěhovalců po celé zemi, což by pomohlo především v chudých oblastech, kde mají místní obyvatelé kvůli Venezuelanům daleko horší přístup k základním potřebám, službám i pracovním příležitostem. To by mohlo vést k další vlně emigrace kolumbijských občanů. Zásadní otázkou nastává i zabezpečení míru v rámci neustálého násilí způsobeného partyzánskými skupinami. Velmi důležité je také řízení a koordinace poskytované pomoci včetně přijetí plánů a politik pro řešení celé migrační otázky zejména v současné pandemické situaci.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ACNUR, 2020. *Acnur en Colombia* [online]. [Cit. 14. 5. 2021]. Dostupné z:

<https://www.acnur.org/colombia.html>.

AMERICAN IMMIGRATION COUNCIL, 2020. *Immigrant Women and Girls in the United States: A Portrait of Demographic Diversity* [online]. [Cit. 30. 3. 2021].

Dostupné z:

https://www.americanimmigrationcouncil.org/sites/default/files/research/immigrant_women_in_the_united_states.pdf.

AMNESTY INTERNATIONAL, 2021. *Máte jasno v pojmech?* [online]. [Cit. 3. 1. 2021]. Dostupné z: <https://www.amnesty.cz/migrate/terminologie>.

ANDERSON, Bridget a BLINDER, Scott, 2019. Who Counts as a Migrant? Definitions and their Consequences. In: *The migration observatory at the university of Oxford* [online]. 10.7. [Cit. 9. 11. 2020]. Dostupné z:

<https://migrationobservatory.ox.ac.uk/resources/briefings/who-counts-as-a-migrant-definitions-and-their-consequences/>.

ANDRLOVÁ, Kristýna a DUMONT, Anna, 2004. *Výkladový slovník migrační terminologie* [online]. [Cit. 28. 1. 2021]. Dostupné z:

https://www.iom.cz/files/Vykladovy_slovník_migrační_terminologie_IOM.PDF.

ARAÚJO, Natalia, 2020. Cosmopolitan Revolutionaries: Masculinity, Migration, and Gender Performativity in Latin American. London. *Masculinities and Social Change*. 9(1), 1-27.

ATES BURC, Safiye, 2021. The reconstruction of symbolic space at colombian-FARC peace process. *Estudios de la Paz y el Conflicto. Revista Latinoamericana*, 2(3), 69-84. DOI: 10.5377/rlpc.v2i3.10338.

BAGLEY, Bruce, 2017. *Economía y política de Colombia a principios de siglo 21. De Uribe a Santos y el postconflicto*. Facultad de derecho y ciencias sociales. 437 s. ISBN 978-958-8936-25-3.

BAHAR, Dany a kol., 2018. *Integrating Venezuelans into the Colombian labor market Mitigating costs and maximizing benefits* [online]. Brookings Global Economy & Development [Cit. 12. 5. 2021]. Dostupné z: https://www.brookings.edu/wp-content/uploads/2018/12/Venezuelan-Migrants_English.pdf.

BAOFU, Peter, 2013. *The Future of Post-Human Migration: A Preface to a New Theory of Sameness, Otherness, and Identity*. Cambridge Scholars Publishing. 630 s. ISBN 978-14-4384-487-1.

BAŠTECKÁ, Bohumila a kol., 2013. *Psychosociální krizová spolupráce*. Grada Publishing a.s. 320 s. ISBN 978-80-2477-554-8.

BEINE, Michel a SALOMONE, Sara, 2010. *Networks Effects in International Migration: Education versus Gender*. ISSN 1379-244X.

BERTELSMANN STIFTUNG, 2020. *Country Report — Colombia*. Gütersloh: Bertelsmann Stiftung, 2020 [online]. [cit. 15. 3. 2021]. Dostupné z: https://www.bti-project.org/content/en/downloads/reports/country_report_2020_COL.pdf.

BÉRUBÉ, Myriam, 2005. Colombia: In the Crossfire. In: *Migration policy institute* [online]. 1. 11. [cit. 17. 3. 2021]. Dostupné z: <https://www.migrationpolicy.org/article/colombia-crossfire>.

BLYDE, Juan a kol., 2020. *The Profiles of Immigrants in Latin America and the Caribbean A Focus on Economic Integration*. Discussion paper. IDB. 37 s.

BOSWELL, Christina, 2002. Addressing the causes of migratory and refugee movements: the role of the European Union. *New issues in refugee research*. 73(1). ISSN 1020-7473.

BRAGALE, Christine, 2019. *On the Ground in Colombia: Q&A with Dr. Atilio* [online]. Project HOPE [cit. 13. 5. 2021]. Dostupné z: <https://www.projecthope.org/q-and-a-on-the-ground-colombia/10/2019/>.

BURMAN, Erica a kol., 2013. *Gender and Migration: Feminist Interventions*. Zed Books Ltd. 256 s. ISBN 978-18-4813-872-8.

CAMPBELL, Gabie, 2017. *Immigration in Colombia: The Story of an Immigrant: A close look at Venezuelan immigrants in Colombia* [online]. [cit. 15. 3. 2021]. Dostupné z: <https://www.arcgis.com/apps/Cascade/index.html?appid=c46fa8521f11466e962b7e2ad2c0e365>.

CALDERÓN-JARAMILLO, Mariana a kol., 2020. Migrant women and sexual and gender-based violence at the Colombia-Venezuela border: A qualitative study. *Journal of Migration and Health*. 1(2). DOI 10.1016/j.jmh.2020.100003.

CÁRDENAS, Mauricio a MEJÍA, Carolina, 2006. *Migraciones internacionales en Colombia: ¿qué sabemos?* Working Papers Serie - Documento de Trabajo Fedesarrollo, no. 30.

CARJAVAL, Dayra, 2017. As Colombia Emerges from Decades of War, Migration Challenges Mount. In: *Migration policy institute* [online]. 13. 4. [cit. 15. 3. 2021]. Dostupné z: <https://www.migrationpolicy.org/article/colombia-emerges-decades-war-migration-challenges-mount>.

CARLING, Jorgen a COLLINS, Francis, 2018. Aspiration, desire and drivers of migration. *Journal of Ethnic and Migration Studies*. 44(6), 909-926. ISSN 1369-183X.

CARRENO MALAVER, Ángela María, 2014. *Refugiados colombianos en Venezuela: Quince años en búsqueda de protección. memoria*. 24, 125-148. ISSN 1794-8886.

CASTELLANOS, Patricia, 2005. *Mujeres migrantes de América Latina y el Caribe: derechos humanos, mitos y duras realidades*. Naciones Unidas. ISBN 92-1-322809-0.

CASTELLI, Francesco, 2018. Drivers of migration: why do people move? *Journal of Travel Medicine*. 25(1).

CARE, 2020. *An Unequal Emergency: CARE Rapid Gender Analysis of the Refugee and Migrant Crisis in Colombia, Ecuador, Peru and Venezuela* [online]. [Cit. 13. 5. 2021]. Dostupné z: https://www.care-international.org/files/files/ENG_LAC_Regional_VZ_RGA_FINAL_compressed.pdf.

CARE, 2021. *Venezuela: Women and girls at greatest risk as thousands escape violence due to military operations in the border zone with Colombia* [online]. 8. 4. [Cit. 10. 5. 2021]. Dostupné z: <https://www.care-international.org/news/press-releases/venezuela-women-and-girls-at-greatest-risk-as-thousands-escape-violence-due-to-military-operations-in-the-border-zone-with-colombia>.

CENTER FOR DISASTER PHILANTHROPY, 2021. *Venezuelan Humanitarian and Refugee Crisis* [online]. 4. 5. [Cit. 12. 5. 2021]. Dostupné z: <https://disasterphilanthropy.org/disaster/venezuelan-refugee-crisis/>.

COALICIÓN POR VENEZUELA, 2019. *Informe Julio 2019* [online]. [Cit. 9. 5. 2021]. Dostupné z: <https://coalicionporvenezuela.org/images/2020/INFORME-Julio-2020-COALICION-POR-VENEZUELA.pdf>.

- CORRALES, Javier, 2008. *Explaining Chavismo: The Unexpected Alliance of Radical Leftists and the Military in Venezuela since the late 1990s* [online]. [Cit. 13. 5. 2021]. Dostupné z: file:///C:/Users/U1/Downloads/Explaining_Chavismo.pdf.
- DANE, 2017. *Extranjeros en Colombia: Aproximación migratoria a sus trayectorias en Colombia*. Migración Colombia. 84 s. ISBN 978-958-52193-0-4.
- DANE, 2018. *Anuario de Movimiento Internacionales 2018* [online]. Gobierno de Colombia. [Cit. 15. 3. 2021]. Dostupné z: https://www.dane.gov.co/files/investigaciones/poblacion/migraciones/presentacion_Anuario_2018_movimientos-internacionales.pdf.
- DANE, 2019. *Anuario de Movimiento Internacionales 2019* [online]. Gobierno de Colombia. [Cit. 19. 3. 2021]. Dostupné z: https://www.dane.gov.co/files/investigaciones/poblacion/migraciones/Anuario_2019_movimientos-internacionales.pdf.
- DANE, 2020. *Mujeres y Hombres: Brechas de Género en Colombia* [online]. Departamento Administrativo Nacional de Estadísticas. [Cit. 19. 4. 2021]. Dostupné z: https://oig.cepal.org/sites/default/files/mujeres_y_hombres_brechas_de_genero.pdf.
- DATOS MACROS, 2021. *Colombia* [online]. [Cit. 15. 3. 2021]. Dostupné z: <https://datosmacro.expansion.com/demografia/migracion/emigracion/colombia?anio=2019#geo0>.
- DATTA, Amal, 2003. *Migration: A social phenomenon*. Mittal Publications. 176 s. ISBN 987-81-7099-833-6.
- DEFENSORÍA DEL PUEBLO, 2019. *Informe Defensorial: Violencias Basadas en Género y Discriminación (Advocacy Report: Violence Based on Gender and Discrimination)* [online]. Ombuds Office, Government of Colombia, Bogotá, [Cit. 18. 4. 2021]. Dostupné z: <https://www.defensoria.gov.co/public/pdf/Informe%20Defensorial-Violencias-Basadas-Genero-Discriminacion.pdf>.
- DEFENSORÍA DEL PUEBLO, 2020. *Situación de las mujeres y personas con Orientación Sexual e Identidad de Género Diversas, refugiadas y migrantes en Colombia* [online]. [Cit. 15. 5. 2021]. Dostupné z: file:///C:/Users/U1/Downloads/Boletin_Situacion_Mujer_2020.pdf.

- DESA, 2000. *Women And International Migration* [online]. United Nations. [Cit. 15. 1. 2021]. Dostupné z: https://www.un.org/en/development/desa/population/migration/events/coordination/3/docs/P01_DAW.pdf.
- DONNATO, Katharine a GABACCIA, Donna, 2015. *Gender and International Migration*. Russell Sage Foundation. 270 s. ISBN 978-16-1044-847-5.
- DOOCY, Shannon a kol., 2019. Venezuelan Migration and the Border Health Crisis in Colombia and Brazil. *Journal on Migration and Human Security*. 7(3), 79-91. DOI: 10.1177/2331502419860138.
- DRAGOILOVIC, Ana, 2018. *Gender and Migration* [online]. [Cit. 9. 11. 2020]. Dostupné z: <file:///C:/Users/U1/Downloads/GenderandMigrationDragojlovic.pdf>.
- DURÁN, Mauricio a CUEVAS, Daniel, 2020. Colombia-Venezuela: The humanitarian crisis of the migration flow. *Migratory flows at the borders of our World*. Bogotá. s. 249-271. ISBN 978-958-781-477-4.
- EASO, 2016. *The push and pull factors of asylum related migration: A literature review*. Belgium: European Asylum Support Office. 44 s. ISBN 978-92-9494-241-8.
- EDWARDS, Adrian, 2015. *UNHCR viewpoint: 'Refugee' or 'migrant' – Which is right?* [online]. 27.10. [Cit. 9. 11. 2020]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/news/latest/2016/7/55df0e556/unhcr-viewpoint-refugee-migrant-right.html>.
- ELLIS, Evan, 2017. The Collapse of Venezuela and Its Impact on the Region. In: *Military Review* [online]. 22-33 s. [Cit. 10. 5. 2021]. Dostupné z: <https://www.addisonlibrary.org/sites/default/files/The%20Collapse%20of%20Venezuela.pdf>.
- EUROPEAN COMMISSION, 2021. *Migration and home affairs* [online]. [Cit. 20. 1. 2021]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/home-affairs/what-we-do/networks/european_migration_network/glossary_search/temporary-migration_en.
- FERRANT, Gaëlle, 2014. *The role of discriminatory social institutions in female South-South migration* [online]. [Cit. 25. 1. 2021]. Dostupné z: https://www.oecd.org/dev/development-gender/SIGI%20and%20Female%20Migration_final.pdf.

FIDDIAN – QASMIYEH, Elena a kol., 2014. *The Oxford handbook of refugee and forced migration studies*. OUP OXFORD. 800 s. ISBN 978-01-9164-588-4.

FITZGERALD, David a COOK-MARTÍN, David, 2014. *Culling the Masses*. Harvard University Press. 511 s. ISBN 978-06-7436-967-2.

GARAVITO – ACOSTA, Aaron Levi a kol., 2019. *Migración internacional y determinantes de las remesas de trabajadores en Colombia*. Borradores de Economía 1066. Banco de la Republica de Colombia.

GIRALDO, Octavio, 1972. El machismo como fenómeno psicocultural. *Revista Latinoamericana de psicología*. 4(3), 295-309. ISSN 0120-0534.

GOBIERNO DE COLOMBIA, 2021. *Determinación de la Condición de Refugiado* [online]. [Cit. 10. 5. 2021]. Dostupné z: <https://www.cancilleria.gov.co/international/politics/refugee>.

GÓMEZ RAMÍREZ, Enrique, 2018. *The Venezuelan migrant crisis A growing emergency for the region*. European Parliamentary Research Service [online]. [Cit. 20. 4. 2021]. Dostupné z: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/630343/EPRS_BRI\(2018\)630343_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2018/630343/EPRS_BRI(2018)630343_EN.pdf).

GONZÁLEZ, Estela a kol., 2016. *La migración colombiana en Argentina*. IOM, 109 s.

GOUWS, Amanda, 2007. *The Feminization of Migration* [online]. [Cit. 12. 2. 2021]. Dostupné z: [file:///C:/Users/U1/Downloads/The_Feminization_of_Migration%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/U1/Downloads/The_Feminization_of_Migration%20(1).pdf).

GUTIÉRREZ, Abel, 2013. *Migración y empoderamiento transnacional: Los Nayaritas en el sur de California*. Palibrio. 326 s. ISBN 978-14-6335-297-4.

HAUSMANN, Ricardo a RODRÍGUEZ, Francisco, 2014. *Venezuela Before Chávez: Anatomy of an Economic Collapse*. The Pennsylvania State University press. The United States of America. ISBN 978-027-1056-31-9.

HUMAN RIGHTS WATCH, 2020. *Colombia: Events of 2019* [online]. [Cit. 20. 4. 2021]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/world-report/2020/country-chapters/colombia#>.

- HUMAN RIGHTS WATCH, 2021. *Venezuela: Events of 2020* [online]. [Cit. 29. 4. 2021]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/world-report/2021/country-chapters/venezuela>.
- CHEATHAM, Amelia a LABRADOR, Rocio Cara, 2021. *Venezuela: The Rise and Fall of a Petrostate* [online]. 22. 1. [Cit. 12. 5. 2021]. Dostupné z: <https://www.cfr.org/background/venezuela-crisis>.
- CHOI, Soon Kyu a kol., 2019. *Stress, Health, and Well-being of LGBT People in Colombia: Results from a National Survey* [online]. [Cit. 20. 4. 2021]. Dostupné z: https://www.ohchr.org/Documents/Issues/SexualOrientation/IESOGI/Academics/1912_Colombia_Report_English_FINAL.pdf.
- IASC, 2018. *The Gender Handbook For Humanitarian Action* [online]. [Cit. 15. 2. 2021]. Dostupné z: <https://interagencystandingcommittee.org/system/files/2020-09/The%20Gender%20Handbook%20for%20Humanitarian%20Action.pdf>.
- ILO, 2008. *Women and men migrant workers: Moving towards equal rights and opportunities* [online]. [Cit. 12. 2. 2021]. Dostupné z: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@dgreports/@gender/documents/publication/wcms_101118.pdf.
- ILO, 2021. *Migration from Venezuela: opportunities for Latin America and the Caribbean Regional socio-economic integration strategy*. International Labour Organization & United Nations Development Programme. 68 s. ISBN 978-92-2-034294-7.
- IOM, 2004. *Anuario 2003 - Movimientos Migratorios Internacionales de Colombia*. 188 s. ISBN 958-33-6922-5.
- IOM, 2019. *Who is a migrant?* [online]. IOM. [Cit. 9. 11. 2020]. Dostupné z: <https://www.iom.int/who-is-a-migrant>.
- IOM, 2020. *The World Migration Report 2020*. International Organization for Migration. 498 s. ISBN 978-92-9068-789-4.
- JESUTHASAN, Jenny, 2019. Health-Related Needs and Barriers for Forcibly Displaced Women: A Systematic Review. *Gender and the Genome* [online]. 3, 1-8. DOI: 10.1177/2470289719895283.
- JOHN, Mauricia, 2018. *Venezuelan Economic Crisis: Crossing Latin American and Caribbean Borders* [online]. DOI: 10.1080/21632324.2018.1502003.

KLING, Harvey, 2012. *Historical Dictionary of Colombia*. Scarecrow Press. 590 s. ISBN 978-081-0879-55-3.

KOJO, Naoko, 2014. *Demystifying Dutch Disease* [online]. World Bank Policy Research Working Paper No. 6981. [Cit. 5. 2. 2021]. Dostupné z: <https://ssrn.com/abstract=2475068>.

KUHNT, Jana, 2019. *Why do people leave their homes? Is there an easy answer? A structured overview of migratory determinants*. Deutsches Institut für Entwicklungspolitik. 42 s. ISBN 978-3-96021-099-3.

LA CASA DE LA MUJER, 2020 [online]. [Cit. 12. 5. 2021]. Dostupné z: <https://www.casmujer.com/casamujer2017>.

LOU, Mary, 2013. *Feminization of Migration: A Global Health Challenge* [online]. 2(5). 12-14. DOI: 10.7453.gahmj.2013.065.

LOZANO, Gil, 2006. *Mujeres En Américas Latina* [online]. Ministerio Educación Ciencia y Tecnología [Cit. 5. 2. 2021]. Dostupné z: <http://www.bnm.me.gov.ar/giga1/documentos/EL002326.pdf><http://www.bnm.me.gov.ar/giga1/documentos/EL002326.pdf>.

MADRIGAL, Cándida, 2013. Colombians in the United States: A Study of Their Well-Being. *Advances in Social Work*. 14 (1), 26-48.

MARSIGLIA, Francisco a kol., 2009. *Diversity, Oppression, & Change: Culturally Grounded Social Work*. Lyceum Books. 306 s. ISBN 978-092-5065-73-5.

MARTIN, Susan, 2004. *Women and Migration* [online]. [Cit. 20. 1. 2021]. Dostupné z: <https://www.un.org/womenwatch/daw/meetings/consult/CM-Dec03-WP1.pdf>.

MARTINEZ, Marta, 2021. *Women fleeing Venezuela are being targeted for abuse amid pandemic border closures* [online]. CNN. [Cit. 6. 5. 2021]. Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2020/11/22/americas/colombia-venezuela-border-women-intl/index.html>.

MATOUŠEK, Oldřich a kol., 2010. *Sociální práce v praxi*. Portál. 352 s. ISBN 978-80-7367-818-0.

Mc LEAN, Virginia, 2020. *Financial Report 2019* [online]. [Cit. 12. 5. 2021]. Dostupné z: <https://www.projecthope.org/wp-content/uploads/2020/07/Project-HOPE-%E2%80%93-The-People-to-People-Health-Foundation-Inc.-19-FS-FINAL.pdf>.

MENJÍVAR, Cecilia a kol., 2018. Two Decades of Constructing Immigrants as Criminals. *Routledge Handbook on Immigration and Crime*. New York, NY: Routledge. 193–204 s.

MIGRACIÓN COLOMBIA, 2017. *Oportunidades de la migración internacional en un contexto de paz en Colombia*. 106 s. ISBN 978-958-8977-36-2.

MIGRACIÓN COLOMBIA, 2021 [online]. Ministerio de las Relaciones Exteriores. [cit. 8. 5. 2021]. Dostupné z: <https://www.migracioncolombia.gov.co/informacion-general>.

MINISTERIO DE RELACIONES EXTERIORES, 2019. *Boletín anual de Estadísticas* [online]. [Cit. 19. 3. 2021]. Dostupné z: https://www.migracioncolombia.gov.co/documentos/estadisticas/publicaciones/Bolet%C3%ADn%20Estad%C3%ADstico%20Flujos%20Migratorios_2019.pdf.

MORRISON, Andrew a kol., 2018. *The International Migration of Women*. World Bank. 238 s. ISBN 978-0-8213-7227-2.

MPI, 2015. *The Colombian Diaspora in the United States* [online]. [Cit. 19. 3. 2021]. Dostupné z: <https://www.migrationpolicy.org/sites/default/files/publications/RAD-ColombiaII.pdf>.

MUIŽNIEKS, Nils, 2016. Human rights of refugee and migrant women and girls need to be better protected. In: *Council of Europe* [online]. 7. 3. [Cit. 18. 2. 2021]. Dostupné z: <https://www.coe.int/en/web/commissioner/-/human-rights-of-refugee-and-migrant-women-and-girls-need-to-be-better-protected?desktop=false>.

MUJER Y FUTURO, 2018. *Proyectos* [online]. [Cit. 10. 5. 2021]. Dostupné z: <https://mujeryfuturo.org/proyectos/>.

MUNOZ-POGOSSIAN, Betilde a TUFRO, Paula, 2020. *Venezuelan migration crisis: Medium and long-term impacts* [online]. Florida International University [Cit. 12. 5. 2021]. Dostupné z: <https://gordoninstitute.fiu.edu/policy-innovation/publications/venezuela-migration-crisis-final-product-.pdf>.

MVČR, 2020. *Slovníček pojmů* [online]. [Cit. 20. 1. 2021]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/slovnicek-pojmu.aspx>.

NOVELLA, Andrés, 2017. *Flujos migratorios en las fronteras entre Colombia, Ecuador y Venezuela. Realidades y situaciones actuales de los migrantes* [online]. [Cit. 19. 3. 2021]. Dostupné z: [file:///C:/Users/U1/Downloads/CAPTULO6MIGRACIONESDEFRONTERACOLOMBIA%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/U1/Downloads/CAPTULO6MIGRACIONESDEFRONTERACOLOMBIA%20(1).pdf).

NSW a STARTTS, 2004. *Social work with refugee survivors of torture and trauma*. Oxford University Press. 31 s. ISBN 987-1-74079-055-3.

OECD, 2009. *Latin American Economic Outlook 2010: Colombia*. OECD Publishing. ISBN 978-92-64-07521-4.

OECD, 2019. *Economic surveys: Colombia* [online]. [Cit. 13. 5. 2021]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/economy/surveys/Colombia-2019-OECD-economic-survey-overview.pdf>.

OECD, 2019. *Social Institutions and Gender Index SIGI 2019 Global Report Transforming Challenges into Opportunities: Transforming Challenges into Opportunities*. OECD Publishing. 236 s. ISBN 978-92-6443-473-8.

OECD, 2020. *Gender Equality in Colombia. Access to Justice and Politics at the Local Level*. OECD Publishing. ISBN 978-92-6476-306-7.

OCHOA, William, 2012. Colombia y las Migraciones Internacionales. Evolución Reciente y Panorama Actual a partir de las Cifras. *Revista interdisciplinaria de Movilidad Humana*. 39, 185-210.

OCHOA, William, 2018. Casi dos siglos de migración colombiana a Estados Unidos. *Papeles de Población*, 24(98), 65-101.

O'NEILL, Maggie a kol., 2018. *Walking, well-being and community: racialized mothers building cultural citizenship using participatory arts and participatory action research*, *Ethnic and Racial Studies*. 41(1), 73-97.

ONU MUJERES, nedatováno. *Las mujeres en Colombia* [online]. [Cit. 12. 5. 2021]. Dostupné z: <https://colombia.unwomen.org/es/ONU-mujeres-en-Colombia/las-mujeres-en-Colombia>.

PAIEWONSKY, Denise, 2009. *The feminization of international labour migration* [online]. [Cit. 20. 2. 2021]. Dostupné z: <https://trainingcentre.unwomen.org/instraw-library/2009-R-MIG-GLO-FEM-EN.pdf>.

PÉREZ, Oscar Fernando a MORALES, Alejandro, 2020. Machismo. *The Wiley Encyclopedia of Personality and Individual Differences: Clinical, Applied, and Cross-Cultural Research*. 4(1), 243-246.

PERKINS, Douglas, 2010. Empowerment. *Political and civic leadership: A reference handbook*. 207-218.

PIÉROLA, Martha Denisse a CHATRUC, Marisol, 2020. *Migrants in Latin America: Disparities in health status and in access to healthcare* [online]. [Cit. 5. 3. 2021]. Dostupné z: <file:///C:/Users/U1/Downloads/Migrants-in-Latin-America-Disparities-in-Health-Status-and-in-Access-to-Healthcare.pdf>.

PINEDA, Eduardo a JARAMILLO, Juliana, 2018. *Venezuelans in Colombia: Understanding the implications of the migrants crisis in Maicao (La Guajira)* [online]. [Cit. 13. 5. 2021]. Dostupné z: <https://sayarainternational.com/wp-content/uploads/2019/05/Report-Venezuelans-in-Colombia-Sayara-International-Final-Version.pdf>.

PLATONOVA, Anna a GÉNY, Lydia Rosa, 2017. Women's empowerment and migration in the Caribbean. *ECLAC – Studies and Perspectives Series – The Caribbean*. ISSN 1727-9917.

PORSCHÉ, Světlana, 2019. *Kulturní, historické a sociální souvislosti migrace*. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. 92 s. ISBN 978-80-7394-751-4.

PROJECT HOPE, 2019. *This is what HOPE looks like. Annual Report 2019* [online]. [Cit. 13. 5. 2021]. Dostupné z: <https://www.projecthope.org/wp-content/uploads/2020/08/Project-HOPE-2019-Annual-Report.pdf>.

PROJECT HOPE, 2021 [online]. [Cit. 13. 5. 2021]. Dostupné z: <https://www.projecthope.org/>.

PUGH, Jeffrey a kol., 2020. *La Bienvenida Se Agota para Colombianos en Ecuador Mientras Venezolanos Se Hacen Más Visibles* [online]. MPI. [Cit. 14. 4. 2021]. Dostupné z: <https://www.migrationpolicy.org/article/la-bienvenida-se-agota-para-colombianos-en-ecuador>.

- RAMÍREZ, Clemencia a kol., 2010. *Perfil Migratorio de Colombia*. Bogotá: OIM.
- RAMÍREZ, Clemencia a MENDOZA, Laura, 2013. *Perfil Migratorio de Colombia*. Bogotá: OIM. 144 s. ISBN 978-958-8469-82-9.
- RAMÍREZ, Socorro a CADENAS, José María, 2005. Colombia y Venezuela: debates de la historia y retos del presente. *Análisis Político*. 18 (55), 293. ISSN 0121-4705.
- REFUGEES AND MIGRANTS, 2021. *Definitions* [online]. UN. [Cit. 3. 1. 2021]. Dostupné z: <https://refugeesmigrants.un.org/definitions>.
- REILLY, Elena a kol., 2020. *Girls on the move: In Venezuela and Colombia* [online]. Save the Children. [Cit. 9. 5. 2021]. Dostupné z: https://resourcecentre.savethechildren.net/node/18292/pdf/girls_on_the_move_venezuela_and_colombia.pdf.
- RICO, Juan a kol., nedatováno. *Guía de Derechos y Deberes para Venezolanos en Colombia* [online]. Universidad del Rosario. [Cit. 12. 5. 2021]. Dostupné z: <https://www.urosario.edu.co/consultorio-juridico/Documentos/Cartilla-Derechos-y-Deberes-Venezolanos-en-Colom.pdf>.
- RODRÍGUEZ RODRÍGUEZ, Angélica, 2018. *Análisis de la frontera Colombia-Venezuela*. Universidad del Norte. 130 s. ISBN 978-95-8789-008-2.
- ROTH, Benjamin, 2019. *Exploring the Local Organizational Response to Venezuelan Migrants in Colombia* [online]. Justice Sector Training, Research and Coordination (JUSTRAC) Research Report. [Cit. 15. 5. 2021]. Dostupné z: <https://justrac.org/wp-content/uploads/2019/09/Local-Organizational-Response-to-Venezuelan-Migrants-in-Colombia.pdf>.
- RUDIGER, Anja a SPENCER, Sarah, 2003. *Social integration of migrants and ethnic minorities. Policies to combat discrimination* [online]. OECD. [Cit. 9. 11.2020]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/migration/mig/15516956.pdf>.
- RUIZ, Laura, 2017. *The Consequences of Massive Immigration in Colombia* [online]. 29.8. [Cit. 6. 3. 2021]. Dostupné z: <https://www.coha.org/the-consequences-of-massive-immigration-in-colombia/>.
- RUIZ, Luisa a RODRÍGUEZ, David, 2020. *Percepción de las necesidades en salud mental de población migrante venezolana en 13 departamentos de Colombia. Reflexiones y desafíos*. Rev Gerenc Polit Salud. DOI: 10.11144/Javeriana.rgps19.pnsm.

- SAAB, Bilal a TAYLOR, Alexandra, 2009. Criminality and Armed Groups: A Comparative Study of FARC and Paramilitary Groups in Colombia. *Studies in Conflict & Terrorism*. 32(6), 455-475, DOI: 10.1080/10576100902892570.
- SANABRIA, María a kol., 2020. *La mujer migrante en Colombia: análisis de sus derechos humanos desde el contexto regional, 2014-2018*. Bogotá, D. C. Editorial Universidad del Rosario. DOI: 10.12804/urosario9789587845471.
- SECURITY OUTLINES, 2007. Nestátní konflikt v Kolumbii [online]. 2. 6. [Cit. 18. 4. 2021]. Dostupné z: <https://www.securityoutlines.cz/nestatni-konflikt-v-kolumbii/>.
- SEISDEDOS, Susana a BONOMETTI, Petra, 2010. Las Mujeres En América Latina: Indicadores y Datos. *Revista Ciencias Sociales*. 4(1), 126-127. ISSN 0482-5276.
- SCHWARTZ, Emma, 2019. *Keeping Hope Alive for Venezuelans in Colombia* [online]. Project HOPE [cit. 12. 5. 2021]. Dostupné z: <https://www.projecthope.org/keeping-hope-alive-venezuelans/08/2019/>.
- SISMA MUJER, 2021[online]. Sisma Mujer [cit. 12. 5. 2021]. Dostupné z: <https://www.sismamujer.org/publicaciones/p/>.
- STATISTA, 2020. *Number of fatalities in the armed conflict in Colombia between 1958 and 2018* [online]. STATISTA [cit. 18. 4. 2021]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/987115/number-fatalities-armed-conflict-category-colombia/>.
- STATISTA, 2021. *Number of registered femicide victims in selected Latin American countries in 2019* [online]. STATISTA [cit. 12. 4. 2021]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/827170/number-femicide-victims-latin-america-by-country/>.
- STATISTA, 2021. *Number of femicides in Colombia from 2018 to 2020* [online]. STATISTA [cit. 12. 4. 2021]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/1102503/number-femicides-colombia/>.
- STATISTA, 2021. *Proved crude oil reserves in Venezuela from 2009 to 2019* [online]. STATISTA [cit. 15. 4. 2021]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/961643/crude-oil-reserves-venezuela/>.
- STEVENSON, Jonathan, 2017. Peace in Colombia and the ELN. *Strategic Comments*, 23(10), 1-2, DOI: 10.1080/13567888.2017.1402544.

- TATAR, Abdelaziz Malaver, 2019. Panorama migratorio entre España y Colombia. *Papel Político*, 24(2).
- TAUTEROVÁ, Eva a kol., 2016. Srovnávací studie. *Migrace, azyl a uprchlost v EU* [online]. Parlamentní institut. [Cit. 9. 11. 2020]. Dostupné z: <file:///C:/Users/U1/Downloads/pi-3-178.pdf>.
- TAWSE-SMITH, Diane, 2009. Conflicto armado colombiano. In: *Semillero de investigadores*. Bogotá, 12, 270-299.
- TEMIN, Miriam a kol., 2013. *Girls on the Move: Adolescent Girls & Migration in the Developing World*. Population council. 136 s.
- THE WORLD BANK GROUP, 2021. *Personal remittances, received (% of GDP) – Colombia* [online]. [Cit. 18. 4. 2021]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/indicator/BX.TR.F.PWKR.DT.GD.ZS?locations=CO>.
- TITTENSOR, David a MANSOURI, Fethi, 2017. *The Politics of Women and Migration in the Global South* [online]. Leden [Cit. 18. 2. 2020]. DOI 10.1057/978-1-137-58799-2_2.
- UN, 2015. *Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development* [online]. UN. [Cit. 5. 2. 2020]. Dostupné z: <https://sdgs.un.org/2030agenda>.
- UN, 2019. *Migration* [online]. UN. [Cit. 9. 11.2020]. Dostupné z: <https://www.un.org/en/sections/issues-depth/migration/>.
- UNFPA – IOM, 2006. *Female Migrants: Bridging The Gaps Throughout The Life Cycle* [online]. UN. [Cit. 9. 2.2020]. Dostupné z: https://publications.iom.int/system/files/pdf/female_migrants.pdf.
- UN DESA, 2019. *World Population Prospects 2019* [online]. UN DESA. [Cit. 9. 4. 2021]. Dostupné z: <https://population.un.org/wpp/>.
- UNDP, 2019. *International Migration 2019: Report*. United Nations. ISBN 978-92-1-148338-3.
- UNHCR, 2008. Colombian Situation. *UNHCR Global Report 2008* [online]. UNHCR. [Cit. 9. 5. 2021]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/4a2d20422.pdf>.
- UNHCR, 2011. *The 1951 convention relating to the status of refugees and its 1967 protocol*. Švýcarsko: UNHCR. 16 s.

UNHCR, 2019. *The impact of migration on migrant women and girls: a gender perspective* [online]. UN. [Cit. 9. 2.2020]. Dostupné z: <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/G1910791.pdf>.

UNHCR, 2019. *Update on UNHCR's operations in the Americas* [online]. UNHCR. [Cit. 10. 2.2020]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/5c7ff4fa4.pdf>.

UNHCR, nedatováno. *Woman alone: The fight for survival by Syria's refugee women* [online]. UNHCR [Cit. 3. 1.2021]. Dostupné z: <https://www.refworld.org/pdfid/53be84aa4.pdf>.

UNHCR, 2020. *Factsheet Colombia* [online]. UNHCR. [Cit. 12. 5. 2021]. Dostupné z: file:///C:/Users/U1/Downloads/Colombia_FactSheet_UNHCR_04032021_ENG.pdf.

UNHCR, 2020. *Colombia. COVID-19 response* [online]. UNHCR. [Cit. 12. 5. 2021]. Dostupné z: file:///C:/Users/U1/Downloads/ACNUR_Resposta%20COVID_VF_2020_15Mayo2021_ENG.pdf.

UNHCR, 2021. *Migrant definition* [online]. UNHCR [Cit. 3. 1.2021]. Dostupné z: <https://emergency.unhcr.org/entry/44937/migrant-definition>.

UNHCR, 2021 [online]. UNHCR [Cit. 12. 5. 2021]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/>.

UNHCR ČR, 2016. „Uprchlíci“ a „migranti“ [online]. 5.8. [Cit. 16. 11.2020]. Dostupné z: <https://www.unhcr.org/cz/365-cznews2016uprchlici-a-migranti-html.html>.

UNHCR RESPONSE, 2021. *Araquita crisis. Colombia* [online]. UNHCR. [Cit. 12. 5. 2021]. Dostupné z: file:///C:/Users/U1/Downloads/Colombia_%232_AraquitaUNHCR_16042021VF.pdf.

UN WOMEN, 2013. *Gender on the move: Working on the migration - development nexus from a gender perspective*. United Nations. ISBN 978-1-936291-70-0.

UN WOMEN a CARE, 2020. *Latin America and the Caribbean rapid gender analysis for Covid-19* [online]. 5.8. [Cit. 6. 3. 2021]. Dostupné z: https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/enlac_rga_report_english_final_junio2_1comprimido.pdf.

- VELA, Laura a kol., 2020. *Identidad nacional y sistema migratorio colombiano en Estados Unidos: de fuga de cerebros a ganancia de cerebros*. no. 104. ISSN 0121-5612.
- VENEZUELAN, A a AUSMAN, James, 2019. The devastating Venezuelan crisis. *Surgical neurology international*. 10, 145. DOI: 10.25259/SNI_342_2019.
- WABGOU, Maguemati a kol., 2012. *Las Migraciones Internacionales En Colombia*. 20(1), 142-167. ISSN 2011-7574.
- WHO, 2012. *Understanding and addressing violence against women: Femicide* [online]. [Cit. 18. 4. 2021]. Dostupné z: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/77421/WHO_RHR_12.38_eng.pdf;jsessionid=
- WHO, 2018. *Health of refugees and migrants* [online]. WHO. [Cit. 8. 2. 2021]. Dostupné z: <https://www.who.int/migrants/publications/PAHO-report.pdf?ua=1>.
- WHO, 2021. *Refugee and migrant health: Definitions* [online]. WHO. [Cit. 3. 1.2021]. Dostupné z: <https://www.who.int/migrants/about/definitions/en/>.
- WICKRAMASEKRA, Piyasiri, 2019. *Effective return and reintegration of migrant workers*. International Labour Organization. 46 s. ISBN 978-92-2-134062-1.
- WILLIAMS, Lucy, 2010. *Gendering Migration* [online]. WHO. [Cit. 3. 1.2021]. Dostupné z: <file:///C:/Users/U1/Documents/williams2010.pdf>.
- WORLD BANK GROUP, 2019. *Colombia: Gender Assessment* [online]. WBG. [Cit. 3. 4. 2021]. Dostupné z: <http://documents1.worldbank.org/curated/en/665381560750095549/pdf/Gender-Equality-in-Colombia-Country-Gender-Assessment.pdf>.
- YESTE, Miguel a FERNÁNDEZ, Luis, 2006. *El Conflicto de Colombia*. Ministerio de Defensa. 129 s. ISBN 978-84-9781-224-7.
- ZLOTNIK, Hania, 2003. *The Global Dimensions of Female Migration* [online]. MPI. [Cit. 8. 2. 2021]. Dostupné z: <https://www.migrationpolicy.org/article/global-dimensions-female-migration>.